

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	I Mededelingen	
	
	II Voorbereidende besluiten	
	Comité van de Regio's	
	39e zitting van 13 en 14 juni 2001	
2001/C 357/01	Advies van het Comité van de Regio's over: — de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over een tweede reeks maatregelen van de Gemeenschap op het gebied van de veiligheid van de zeevaart naar aanleiding van het vergaan van de olietanker Erika”, — het „Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart”, — het „Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een fonds voor de vergoeding van schade door verontreiniging door olie in de Europese wateren en daarmee samenhangende maatregelen”, en — het „Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de invoering van een communautair monitoring-, controle- en informatiesysteem voor het zeeverkeer”	1
2001/C 357/02	Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen”	6

Prijs: 19,50 EUR

NL

(Vervolg z.o.z.)

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
2001/C 357/03	Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie inzake „Strategieën voor banen in de informatiemaatschappij””	10
2001/C 357/04	Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Totstandbrenging van de „Europese onderzoekruimte": oriëntaties voor de activiteiten van de Unie op het gebied van onderzoek (2002-2006)”	15
2001/C 357/05	Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de algemene beginselen en vereisten van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Voedselautoriteit en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden”	22
2001/C 357/06	Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's „Evaluatie van de brugfase van TIDE (Technology Initiative for Disabled and Elderly people — Technologisch initiatief ten behoeve van gehandicapten en ouderen)””	24
2001/C 357/07	Advies van het Comité van de Regio's over de „Regionale impact van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid (een beleidsevaluatie)”	27
2001/C 357/08	Advies van het Comité van de Regio's over een „Jongerenplan voor de Europese landbouw”	29
2001/C 357/09	Advies van het Comité van de Regio's over „Bevordering en bescherming van regionale en minderheidstalen”	33
2001/C 357/10	Advies van het Comité van de Regio's over het „Memorandum over „Levenslang leren””	36
2001/C 357/11	Advies van het Comité van de Regio's over: <ul style="list-style-type: none"> — de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: Bestrijding van mensenhandel en bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie”, — het „Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake de bestrijding van mensenhandel”, en — het „Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie” 	41
2001/C 357/12	Advies van het Comité van de Regio's over: <ul style="list-style-type: none"> — de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's betreffende het zesde milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap „Milieu 2010: Onze toekomst, onze keuze” — Het zesde milieuactieprogramma”, en — het „Voorstel voor een Besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap voor 2001-2010” 	44

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
2001/C 357/13	Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad „Ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid” ...	51
2001/C 357/14	Advies van het Comité van de Regio's over het „Groenboek geïntegreerd product-beleid”	53
2001/C 357/15	Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot voorziening in publieke inspraak met betrekking tot de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en tot wijziging van de Richtlijnen van de Raad 85/337/EEG en 96/61/EG”	58
2001/C 357/16	<p>Advies van het Comité van de Regio's over:</p> <ul style="list-style-type: none"> — de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — Preventie van de criminaliteit in de Europese Unie — Beraad over gemeenschappelijke richtsnoeren en voorstellen voor een communautaire financiële steunverlening”, en — het „Voorstel voor een beschikking van de Raad tot vaststelling van een programma voor stimulering, uitwisselingen, opleiding en samenwerking op het gebied van criminaliteitspreventie — Hippocrates” 	61
2001/C 357/17	Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Een internemarktstrategie voor de dienstensector”	65

II

(Vorbereidende besluiten)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

Advies van het Comité van de Regio's over:

- de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over een tweede reeks maatregelen van de Gemeenschap op het gebied van de veiligheid van de zeevaart naar aanleiding van het vergaan van de olietanker Erika”,
- het „Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart”,
- het „Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een fonds voor de vergoeding van schade door verontreiniging door olie in de Europese wateren en daarmee samenhangende maatregelen”, en
- het „Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de invoering van een communautair monitoring-, controle- en informatiesysteem voor het zeeverkeer”

(2001/C 357/01)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over een tweede reeks maatregelen van de Gemeenschap op het gebied van de veiligheid van de zeevaart naar aanleiding van het vergaan van de olietanker Erika

- het Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de invoering van een communautair monitoring-, controle- en informatiesysteem voor het zeeverkeer;
- het Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een fonds voor de vergoeding van schade door verontreiniging door olie in de Europese wateren en daarmee samenhangende maatregelen;
- het Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart (COM(2000) 802 def. — 2000/0325-0326-0327 (COD))⁽¹⁾;

gezien het besluit van de Europese Raad van 25 januari 2001 om het Comité van de Regio's overeenkomstig artikel 265, eerste alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap hierover te raadplegen;

⁽¹⁾ PB C 120 E van 24.4.2001, blz. 67.

gezien het besluit van zijn voorzitter van 6 februari 2001 om commissie 3 „Trans-Europese Netwerken, vervoer, informatiemaatschappij” met het opstellen van het advies te belasten;

gezien zijn advies van 4 april 2001 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het comité maritieme veiligheid en houdende wijziging van de verordeningen op het gebied van maritieme veiligheid en voorkoming van verontreiniging door schepen en het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van de richtlijnen op het gebied van maritieme veiligheid en preventie van verontreiniging door schepen (COM(2000) 489 def. — 2000/0236 en 2000/0237 (COD) — CDR 405/2000 rev.)⁽¹⁾;

gezien zijn advies van 21 september 2000 over de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de veiligheid van het vervoer van olie over zee en het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Richtlijn 95/21/EG van de Raad betreffende de naleving, met betrekking tot de schepen die gebruikmaken van havens in de Gemeenschap en varen in de onder de jurisdictie van de lidstaten vallende wateren, van internationale normen op het gebied van de veiligheid van schepen, voorkoming van verontreiniging en leef- en werkomstandigheden aan boord (havenstaatcontrole) en het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Richtlijn 94/57/EG van de Raad inzake gemeenschappelijke voorschriften en normen voor met de inspectie en controle van schepen belaste organisaties en voor de desbetreffende werkzaamheden van maritieme instanties en het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de versnelde invoering van eisen inzake dubbelwandige uitvoering of gelijkwaardig ontwerp voor enkelwandige olietankschepen (COM(2000) 142 def. — 2000/0065 (COD) — 2000/0066 (COD) — 2000/0067 (COD) — CDR 165/2000 fin)⁽²⁾;

gezien zijn advies van 14 februari 2001 over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement inzake geïntegreerd beheer van kustgebieden: een strategie voor Europa (COM(2000) 547 def.) en het voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitvoering van een geïntegreerd beheer van kustgebieden in Europa (COM(2000) 545 def. — CDR 372/2000 fin);

gezien de verdragen en gedragscodes van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), waaronder: het Internationaal Verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee (SOLAS) van 1960 en 1974; het Verdrag inzake de internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (COLREG) van 1972; het Internationaal Verdrag betreffende de normen voor zeevarenden inzake opleiding, diplomering en wachtdienst (STCW) van 1978; het Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen van 1973, zoals gewijzigd bij het Protocol van 1978 dienaangaande (MARPOL, 73/78); de internationale veiligheidsbeleidscodes (International Safety Management Code, ISM) van 1993;

gezien het besluit van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden 1999/468/EG⁽³⁾;

gezien de volgende internationale verdragen en overeenkomsten: het VN-zeerechtverdrag uit 1982 (UNCLOS III); de VN-conferentie over milieu en ontwikkeling in Rio in 1992 (UNCED); Agenda 21 (hoofdstuk 17 inzake oceanen); het memorandum van overeenstemming van Parijs inzake havenstaatcontrole, de lopende werkzaamheden van de internationale scheepvaartcommissie betreffende procedures voor kust- en havenstaatcontrole en de verdragen en gedragscodes van de IMO en de IAO;

gezien het op 18 april 2001 door commissie 3 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 50/2001 rev.) (rapporteurs: de heer Walsh (GB/ELDR) en Tabakidis (GR/PSE)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies met algemene stemmen goedgekeurd.

⁽¹⁾ PB C 365 E van 19.12.2000, blz. 276 en 280.

⁽²⁾ PB C 212 E van 25.7.2000, blz. 102.

⁽³⁾ PB L 269 van 19.10.1999, blz. 45.

**STANDPUNT EN AANBEVELINGEN
VAN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

1. Inleiding

1.1. Er zijn drie afzonderlijke voorstellen geformuleerd, nl.:

- het voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de invoering van een communautair monitoring-, controle- en informatie-systeem voor het zeeverkeer;
- het voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een fonds voor de vergoeding van schade door verontreiniging door olie in de Europese wateren en daarmee samenhangende maatregelen;
- het voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart.

2. Algemene opmerkingen van het Comité van de Regio's over het tweede pakket Erika-maatregelen

2.1. Het Comité van de Regio's (CvdR) heeft alle lof voor de Commissie die zo snel in een vervolg op het eerste pakket Erika-maatregelen heeft voorzien en een geheel van in het algemeen constructieve voorstellen presenteert die gericht zijn op een versterking op lange termijn van de eerste reeks Erika-kortetermijnmaatregelen om een veiliger maritiem milieu tot stand te brengen. Een goede zaak daarbij is, naast de regulerende maatregelen, met name de aandacht voor de aansprakelijkheidsproblematiek en de commerciële aspecten waarmee in het streven naar verbetering van de veiligheid rekening moet worden gehouden.

2.2. Hoewel het CvdR instemt met en begrip heeft voor het streven van de Commissie naar grotere veiligheid van olietankers, mag een en ander de aandacht niet afleiden van de minder indrukwekkende lijst van ongevallen en doden in andere scheepvaartsectoren. Het Comité dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan het voorstel ook te laten gelden voor andere scheepstypes en samen te werken met de Internationale Maritieme Organisatie om in *alle* sectoren een „cultuur van veiligheid” te bevorderen.

2.3. De kwesties van veiligheid op zee, verontreiniging van het mariene milieu en beheer van kustgebieden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om de veiligheid te vergroten, de vervuiling te verminderen en kustgebieden te beschermen, zouden de prioriteiten als volgt moeten worden vastgesteld:

- bescherming van mensenlevens;

- instandhouding van het milieu;
- bescherming van eigendom.

2.4. De belangrijkste kritiek die op de Commissievoorstellen kan worden geformuleerd is dat ervan wordt uitgegaan dat het toenemend aantal maatregelen en het vertrouwen in de technologie een vervanging kunnen bieden voor zeevaartkunde, zeemanschap en goed beheer aan de wal. De menselijke factor wordt nergens vermeld; nochtans zou men er op veiligheidsgebied aanzienlijk op vooruitgaan als schepen bemand zouden zijn met voldoende, goed opgeleid personeel, dat geen vermoeidheidsverschijnselen zou vertonen en voldoende beschermd zou zijn tegen de zware druk die op de commerciële scheepvaart wordt uitgeoefend.

2.5. Daar de bemanning op schepen thans sterk gereduceerd is, staat zij meer dan ooit onder tijdsdruk. Het Comité van de Regio's dringt er bij de Commissie op aan in nieuwe reglementering te voorzien waarbij, door gebruikmaking van beproefde technologieën en goede beheersmethoden, de druk van de regelgeving die zich op de bemanning zelf doet gevoelen, wordt verminderd. Welke systemen er ook worden bedacht, steeds zal de menselijke factor een rol spelen in de veiligheidsbalans.

2.6. Het Comité van de Regio's moedigt de Commissie aan om proactief met de lidstaten en de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) samen te werken om op basis van een consensus tot internationale overeenkomsten te komen, vooreer aanvullende maatregelen op Europees niveau uit te werken. Dit laatste kan immers alleen maar leiden tot een complexer wetgevingslandschap en moeilijkheden bij de behandeling van schepen van derde landen, zonder enige echte vermindering mee te brengen van de gevallen van vervuiling van Europese wateren die de lokale en regionale overheden in kustgebieden thans aanzienlijke zorgen baren.

3. Maatregelen om de veiligheid van de zeevaart te verbeteren en verontreiniging door schepen te voorkomen

3.1. Met betrekking tot de verplichte uitrusting van schepen met transpondersystemen waarmee deze automatisch kunnen worden geïdentificeerd en voortdurend door de kustautoriteiten kunnen worden gevolgd, maakt het Comité van de Regio's zich zorgen over het feit dat transponders in het mariene milieu een nog grotendeels onbeproefde technologie zijn en dat de reglementering bovendien niet op alle schepen van toepassing is. Het geeft evenwel toe dat een en ander aanzienlijke mogelijkheden biedt en er met name toe kan bijdragen de meldingsplicht voor de scheepsbemanning te verlichten. Het Comité dringt er daarom bij de Commissie en de lidstaten op aan via de IMO samen te werken om de technische specificaties en werking van de transponder-systemen (b.v. automatische datatransmissie) te verbeteren.

3.2. Het Comité van de Regio's herinnert aan het geval van de Rose Bay (Devon, Verenigd Koninkrijk) waarbij de zee met olie vervuild raakte door de aanvaring tussen een kleine vissersboot en een aangemeerde olietanker. Dit was een ernstig geval van verontreiniging waarbij de lokale overheid moest opdraaien voor de hoog oplopende opruimkosten. De huidige Commissievoorstellen bieden geen oplossing voor een dergelijk ongeval (er is immers niet in maatregelen voorzien voor vissersboten van minder dan 45 meter).

3.3. Het Comité van de Regio's waarschuwt dat anderszins waardevolle technologische ontwikkelingen niet zonder meer als dé ideale oplossing mogen worden beschouwd. Er wordt te veel belang gehecht aan reisdatarecorders of „zwarte dozen” en elektronische datatransmissie, terwijl menselijke factoren als opleiding, vermoeidheid en bekwaamheid een even belangrijke rol spelen in het voorkómen van ongevallen. De toepassing van deze nieuwe technologieën in de scheepvaartsector is nog vrij nieuw en moet verder worden ontwikkeld in samenwerking met het op te richten Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart (EMSA). De lidstaten zijn overigens niet verplicht de voorgestelde maatregelen ten uitvoer te leggen.

3.4. Het Comité van de Regio's is ingenomen met de inspanningen van de Europese Commissie en de lidstaten om de havenstaatcontrolestelsels voortdurend bij te stellen en te verbeteren. Deze inspanningen moeten worden aangemoedigd.

3.5. De Europese Commissie moet met de lidstaten en de IMO werken aan een eenvoudig, open en transparant beleid m.b.t. vluchthavens in de Europese wateren. In dit verband zij gewezen op een aantal incidenten, zoals in het geval van de Castor (Spanje), waarbij in „Nimby”-geest („not in my back yard”) alle gezond verstand met voeten werd getreden en een vluchthaven werd geweigerd, waardoor de mogelijke schade aan het betrokken vaartuig dreigde te verergeren en een ernstige milieuramp niet kon worden uitgesloten.

3.6. Volgens het Comité van de Regio's moet de beslissing om de haven te verlaten aan de kapitein van het schip en de havenautoriteiten van de betrokken kuststaat worden overgelaten omdat zij het best rekening kunnen houden met de weersomstandigheden die op korte tijd immers volledig kunnen omslaan.

3.7. Het Comité van de Regio's betwijfelt of zwarte lijsten van nut zijn „om gevaarlijke situaties sneller te onderkennen”. Bij het Memorandum van Parijs inzake havenstaatcontrole zijn reeds zwarte lijsten van vlaggen opgesteld op basis van aan de ketting gelegde schepen.

3.8. Wat de bevoegdheid om op te treden betreft, begrijpt het Comité van de Regio's dat er in de lidstaten verschillende regelingen bestaan. Een aantal lidstaten heeft een nationaal contactpunt aangewezen dat bij een ongeval de technische

aspecten behartigt. Gezien deze uiteenlopende regelingen binnen de EU dringt het Comité van de Regio's er bij de Europese Commissie en de lidstaten op aan de coördinatie tussen de betrokken instanties te verbeteren. Als eerste stap in die richting zouden alle EU-kuststaten ertoe bereid moeten zijn technische deskundigen de vrije hand te laten om bij een ramp zonder inmenging van de overheid hun werk te doen. Het nut daarvan blijkt uit de ervaring die met de Sea Empress (Wales, GB) is opgedaan. Het Comité roept de Commissie op om op dit gebied nauw met de IMO samen te werken. Op de EU-lidstaten zijn de internationale bepalingen inzake het „recht van onschuldige doorvaart” van toepassing. Het Comité vreest dat bijkomende meldingsverplichtingen voor schepen van derde landen moeilijk na te komen zijn en voor de bemanning alleen maar meer rompslomp zullen meebrengen.

3.9. Het Comité verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat in alle wateren van de Europese Unie even doeltreffende meldingssystemen overeenkomstig de IMO-bepalingen worden gebruikt. Ook al zal de invoering van een gemeenschappelijk meldingssysteem ongetwijfeld op wettelijk en bestuursrechtelijk gebied de nodige moeilijkheden meebrengen, toch moeten de Commissie en de lidstaten snel maatregelen nemen en aan de IMO voorstellen voor een gemeenschappelijke aanpak van meldingssystemen in de EU voorleggen.

4. Verbetering van de bestaande aansprakelijkheids- en schadevergoedingsregelingen

4.1. Het Comité van de Regio's onderschrijft het principe dat „de vervuiler betaalt”, waarbij de kosten van vervuiling die niet aan een ongeval te wijten is, door de scheepseigenaar worden gedragen.

4.2. Het zou graag zien dat er ook maatregelen worden genomen tegen andere dan door olie veroorzaakte vervuiling. Men denke hierbij aan het geval van de levoli Sun (Kanaal, Frankrijk).

4.3. Het Comité verheugt zich over de instelling van een aanvullend fonds en over het voorstel voor een afdoende schadeloosstelling van de eisers, bovenop de 50 % die door het IOPC-fonds (Internationaal Fonds voor vergoeding van schade door verontreiniging door olie) aangeboden wordt. Het dringt er bij de Europese Commissie wel op aan deze voorstellen samen met de IMO efficiënt uit te werken. Schadevergoeding door het voorgestelde Europese aanvullende fonds (het COPE-fonds) zou dus gebaseerd zijn op dezelfde beginselen en regels als die welke in het kader van het huidige internationale vergoedingssysteem worden gehanteerd; het plafond zou wel worden vastgesteld op 1 miljard euro, wat toereikend wordt geacht om de schade van elke te voorziene ramp te vergoeden. Het Comité is voorts ingenomen met het voorstel het COPE-fonds ook in te schakelen om slachtoffers van olieverontreiniging in de EU sneller volledig schadeloos te stellen.

4.4. Het Comité van de Regio's herinnert de Commissie aan de omvang en de uiteenlopende aard van de verschillende claims die na de ramp met de Erika zijn geformuleerd. Voor sommige van deze claims diende een uitgebreid onderzoek te worden verricht om tot een doordachte en efficiënte oplossing te komen. Het Comité vraagt zich af of de Commissie wel over voldoende middelen beschikt om zonder enige vertraging dergelijke claims te kunnen uitpluizen.

4.5. Het Comité van de Regio's attendeert de Commissie erop dat de lidstaten precieze inlichtingen moeten verstrekken over alle olieafnemers die meer dan 150 000 ton per jaar afnemen en die het COPE-fonds zullen financieren, wil dit fonds doeltreffend kunnen werken.

4.6. Het Comité van de Regio's onderschrijft de strekking van de voorstellen maar vindt dat ze hun echte doel voorbij-schieten en onvoldoende gericht zijn op het sanctioneren van onverantwoordelijke scheepseigenaars die zich achter „één-schipmaatschappijen” verschuilen, blijkbaar straffeloos van vlag wisselen en schepen die te veel last meebrengen, samen met hun bemanning aan hun lot overlaten, in plaats van hun financiële verplichtingen na te komen. Een recent voorbeeld hiervan is de coaster „Lagik” die in december laatstleden in de rivier de Nean bij Boston (Lincolnshire, GB) aan de grond is gelopen. Het vaartuig zwenkte over de rivier en brak midden-door. Gelukkig konden de scheepstanks worden weggehaald en de lading worden gelost, waarna het schip in stukken werd gezaagd en zonder ernstige vervuiling werd verwijderd. Jammer genoeg betaalde de eigenaar van het schip, een burger van een EU-lidstaat, echter geen cent voor het ongeval; het schip was namelijk in het buitenland geregistreerd en de eigenaar was een slechts in naam afzonderlijke onderneming („nominee company”). Voor de lokale overheid bedroegen de opruimingskosten in dit geval ca. 2 miljoen pond. (Over dit incident is een volledig verslag beschikbaar.) In het soortgelijke geval van de Ceta die voor de kust van de Scilly-eilanden (GB) is gezonken, moesten de lokale autoriteiten eveneens opdraaien voor de kosten voor het weghalen van de wrakstukken. De bemanning was snel aan de rechtspraak van de lidstaat (kuststaat) onttrokken en er was geen compensatiefonds voor dit type schip. Het CvdR dringt er dan ook bij de Europese Commissie en de lidstaten op aan hun activiteiten beter te coördineren door een duidelijke „aansprakelijkheidsketen” vast te stellen, zodat er een doeltreffende regeling komt inzake aansprakelijkheid voor het opruimen van milieuvervuiling of het voorkomen van verdere schade.

4.7. Om ervoor te zorgen dat het tweeledige internationale en EU-systeem doeltreffend werkt, zal alleen op het COPE-fonds een beroep worden gedaan als zich een ongeval voordoet waarvan de kosten de schadevergoedingsplafonds van het IOPC-fonds overschrijden of dreigen te overschrijden. Het Comité van de Regio's zou graag zien dat de Commissie in samenwerking met de IMO een duidelijk kader voor de inschakeling van dit fonds vaststelt.

5. Een Europees Agentschap voor de veiligheid van de zeevaart

5.1. Het Comité van de Regio's verheugt zich over dit voorstel dat gericht is op de volgende doelstellingen: coördinatie van de tenuitvoerlegging van de bestaande wetgeving, harmonisering van de opleiding van inspecteurs en standaardisering van de inspectiepraktijken, uitvoering van technische taken in opdracht van de Europese Commissie en verzameling van gegevens.

5.2. Het is volgens het Comité van de Regio's absoluut noodzakelijk dat het Europees agentschap voor de veiligheid van de zeevaart (EMSA) over voldoende middelen beschikt om hooggekwalificeerd en ervaren personeel aan te trekken; alleen zó zal het doeltreffend kunnen werken en in de scheepvaartsector op de nodige geloofwaardigheid kunnen rekenen.

5.3. Het Comité zou graag zien dat het EMSA zich niet alleen met het vervoer van olie over zee maar ook met andere scheepvaartsectoren bezighoudt.

5.4. Gezien de complexiteit van de wetgeving op internationaal, Europees, nationaal en regionaal niveau dringt het CvdR er bij de Europese Commissie op aan het zoeken naar de meest geschikte en uitvoerbare procedures door inschakeling van het EMSA te vergemakkelijken en voort te zetten. Stroomlijning van de bestaande verordeningen en richtlijnen zou een goede zaak zijn als zij op het gebied van scheepvaartveiligheid voor een meerwaarde kan zorgen.

5.5. Het Comité verzoekt de Commissie duidelijk het onderscheid aan te geven tussen de taken van het EMSA en die van een op te richten comité „Maritieme veiligheid”.

5.6. Het CvdR heeft de kwesties van veiligheid van de scheepvaart en bescherming van het mariene milieu steeds samen bekeken en is ervan overtuigd dat een globale aanpak noodzakelijk is. In de Europese maritieme regio's moet behoedzaam te werk worden gegaan bij de tenuitvoerlegging van technisch goed doordachte besluiten. Een en ander zal uiteindelijk leiden tot duurzame kustgebieden en een milieuvriendelijke scheepvaartindustrie. Het Comité van de Regio's zou dan ook als vertegenwoordiger van lokale en regionale autoriteiten die betrokken zijn bij het geïntegreerd beheer van kustgebieden in Europa, deel willen uitmaken van de raad van bestuur van het EMSA.

5.7. Het CvdR is zich bewust van de internationale dimensie van de scheepvaart en wil zich ervan vergewissen dat veranderingen van Europese praktijken geen problemen zullen meebrengen voor de scheepvaart offshore, met eventuele negatieve gevolgen daarvan elders in de wereld. De Europese Commissie moet verzekeren dat het voorgestelde Agentschap deze problematiek proactief aanpakt samen met de lidstaten en de Internationale Maritieme Organisatie.

6. Conclusies

6.1. Deze tweede reeks „Erika”-voorstellen bieden de gelegenheid de problematiek even van op afstand te bekijken, een en ander te herzien en een aantal voor alle scheepstypes geldende regels op te stellen, die de risico's voor bemanning, schepen en kustgebieden moeten helpen verminderen.

6.2. Het Comité van de Regio's dringt aan op nieuwe communautaire maatregelen die de op nationaal en regionaal niveau bestaande regelingen een meerwaarde geven.

6.3. De EU moet vooral proactief optreden om binnen de IMO een consensus te bereiken over nieuwe te treffen maatregelen; voorts moet er een duidelijke aansprakelijkheidsketen worden vastgesteld, die voor alle scheepvaartactiviteiten in de Europese wateren geldt, zodat negatieve gevolgen die zich uiteindelijk voor lokale en regionale overheden voordoen, kunnen worden gereduceerd.

6.4. Het Comité van de Regio's moedigt de Europese Commissie aan de voorgestelde technische maatregelen verder te onderzoeken. Bij het uitstippelen van deze onderzoeksprogramma's moet voldoende rekening worden gehouden met de operationele praktijken in de scheepvaartindustrie en de desbetreffende kosten-batenanalyse.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter

van het Comité van de Regio's

Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen”

(2001/C 357/02)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen” (COM(2000) 303 def. — 2000/0127 (CNS));

gezien het besluit van de Raad van 25 juli 2000 om het CvdR hierover te raadplegen, overeenkomstig art. 265, lid 1, en art. 137 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;

gezien het besluit van de voorzitter van het CvdR van 19 oktober 2000 om commissie 5 (Sociaal beleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, onderzoek, toerisme) met het opstellen van dit advies te belasten, conform art. 39 van het rvo;

gezien het door commissie 5 op 19 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 420/2000 rev. 2) (rapporteur: de heer Von Plüskow (D/PSE)),

heeft tijdens zijn op 13 en 14 juni 2001 gehouden 39e zitting (vergadering van 13 juni.) het volgende advies uitgebracht.

Het Comité van de Regio's

1. benadrukt dat de lidstaten snel tot overeenstemming moeten komen inzake het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden. Juist omdat een zo dramatische ontwikkeling als onlangs in de Kosovo-crisis momenteel niet waarschijnlijk is, bestaat nu de kans om weloverwogen en evenwichtige regels vast te stellen.

2. is van mening dat verlening van tijdelijke bescherming bij een massale toestroom van ontheemden belangrijk is om — zoals beoogd wordt — een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid tot stand te brengen. Ook is zij een belangrijk element van een gemeenschappelijk Europees asielstelsel, waarmee gegarandeerd moet worden dat de vluchtelingenstatus kan worden verleend — overeenkomstig het Verdrag van Genève — en dat afzonderlijke lidstaten daarnaast tot subsidiaire vormen van bescherming kunnen overgaan.

3. is ingenomen met de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Tampere van oktober 1999, waarin is overeengekomen te werken aan de instelling van een gemeenschappelijk Europees asielstelsel dat stoelt op de volledige en niet-restrictieve toepassing van het Verdrag van Genève en op het beginsel dat niemand wordt teruggestuurd.

4. wijst erop dat door het Duitse en het Finse voorzitterschap en in de conclusies van de Raad van 27 mei 1999 herhaaldelijk impulsen zijn gegeven om terzake vooruitgang te boeken.

5. memoreert dat de Raad overeenkomstig art. 63, lid 2a) en lid 2b), van het EG-Verdrag maatregelen m.b.t. vluchtelingen en ontheemden neemt op de volgende gebieden:

- minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren;
- bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van vluchtelingen en ontheemden.

De wijze waarop de EU gereageerd heeft op de crises in het voormalige Joegoslavië (Bosnië-Herzegovina, Kosovo) toont aan dat zowel de in de lidstaten bestaande structuren om handelend in te grijpen als de samenwerking tussen de lidstaten onderling zich in positieve zin verder hebben ontwikkeld. Vooral tijdens de Kosovo-crisis heeft de in een vroeg stadium overeengekomen aanpak van de lidstaten er in belangrijke mate toe bijgedragen erger te voorkomen.

6. wijst erop dat bij massale toestroom van ontheemden vooral regio's en gemeenten voor grote praktische problemen

geplaatst worden. Bij de coördinatie van de maatregelen van de lidstaten voor de opvang van ontheemden op hun grondgebied zijn moeilijkheden gerezen doordat er vele verschillende nationale regelingen voor het verlenen van tijdelijke bescherming bestaan. De verschillen betreffen vooral de rechten en sociale voorzieningen voor de betrokkenen.

7. is het tegen deze achtergrond in grote lijnen eens met het richtlijnvoorstel, dat duidelijk kan bijdragen tot de daadwerkelijke totstandbrenging van een doeltreffende gemeenschappelijke aanpak. Het staat achter de gestelde doelen om in de beschreven situaties

- op solidaire en efficiënte wijze EU-hulp te verlenen;
- ervoor te zorgen dat de nationale asielstelsels van de lidstaten kunnen blijven functioneren door ze voor overbelasting te behoeden;
- de betrokken personen snel en op ongecompliceerde wijze bescherming te kunnen verlenen;
- de lasten van de opvang evenwichtig onder de lidstaten te verdelen.

8. merkt op dat de voorgestelde richtlijn onherroepelijk gevolgen zal hebben voor de lokale en regionale overheden, waarbij gedacht moet worden aan:

- maatschappelijke taken in verband met de opvang van ontheemden;
- praktische kwesties betreffende het verlenen van onderdak;
- financiële inspanningen in het kader van verzorging en dienstverlening.

Lokale en regionale overheden spelen namelijk een aanzienlijke rol bij de opvang van ontheemden door hun activiteiten op sociaal gebied. Er zij op gewezen dat door hen op plaatselijk niveau beproefde methoden een belangrijk reservoir van navolgenswaardige praktijken kunnen vormen.

9. betreurt dat in het richtlijnvoorstel geen voorschriften zijn opgenomen voor een door de lidstaten gecoördineerde terugkeer van ontheemden.

10. benadrukt dat het richtlijnvoorstel een algemeen kader voor maatregelen beschrijft.

11. stelt vast dat er in verband met de specifieke betrokkenheid van de regio's op bepaalde gebieden toch behoefte aan differentiëring bestaat, temeer daar het de bedoeling is dat in de richtlijn alleen minimumnormen worden vastgesteld (zie ook art. 3, lid 5).

Aanbevelingen

Gezien het bovenstaande doet het Comité van de Regio's de volgende aanbevelingen voor wijzigingen en aanvullingen ten aanzien van de hoofdelementen van het richtlijnvoorstel:

12. Duur van de tijdelijke bescherming (art. 4)

Het Comité is het ermee eens dat er gedurende in principe één jaar bescherming wordt verleend en dat deze periode met maximaal nog eens een jaar kan worden verlengd. Deze bepaling maakt duidelijk dat de opvang van vluchtelingen in geval van massale toestroom van tijdelijke aard is.

13. Vaststelling van een massale toestroom van ontheemden (art. 5)

Het Comité stemt ermee in dat de Raad op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen vaststelt dat van een massale toestroom sprake is. Als hiervoor geen unanieme besluitvorming vereist is, kan er inderdaad — zoals beoogd wordt — in dringende noodsituaties sneller humanitaire hulp worden verleend.

14. Toegang tot de arbeidsmarkt (art. 10)

14.1. Het Comité vindt het een goede zaak dat gepoogd wordt ontheemden te helpen een zinvolle invulling te geven aan hun tijdelijke verblijf in het gastland.

14.2. Voorts acht het Comité het ongepast om bij het regelen van de toegang tot de arbeidsmarkt via de voorgestelde zeer vergaande minimumnorm vooruit te lopen op arbeidsmarktpolitieke overwegingen van de lidstaten.

15. Toegang tot onderwijs en beroepsopleiding (art. 12)

15.1. Het Comité beklemtoont dat de toegang tot onderwijs, beroepsopleiding en her-, bij- en omscholing onmisbaar is om een zinvolle invulling te geven aan het verblijf van personen die tijdelijke bescherming genieten.

15.2. Het is een goede zaak dat minderjarige ontheemden onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van het gastland toegang krijgen tot het onderwijsstelsel.

16. Minimumnormen voor de regelingen inzake gezinshereniging (art. 13 en art. 14, lid 3)

16.1. Het CvdR acht gezinshereniging noodzakelijk. Toch stemt het ermee in dat in onderhavig voorstel — anders dan in het richtlijnvoorstel van 1 december 1999 over het recht op gezinshereniging — geen recht op gezinshereniging wordt voorgeschreven. De belangrijkste reden daarvoor is dat de bescherming aan ontheemden van tijdelijke aard is. De regeling gaat uit van een humanitaire aanpak van de hulpverlening, waarbij gekeken wordt naar de oorzaken van de vlucht. Juist in het aan het voorstel ten grondslag liggende scenario van massale vluchtelingenstromen is het gevaar zeer groot dat familieleden elkaar kwijtraken. Terecht wordt het recht op gezinshereniging daarom beperkt tot gezinnen die reeds in het land van oorsprong waren ontstaan. Daarmee vervalt dus de mogelijkheid tot hereniging met het doel een gezin te vormen alsook de mogelijkheid tot hereniging met familieleden uit een derde land dat niet het land van herkomst is (commentaar bij art. 13).

16.2. Voorts acht het CvdR het niet verstandig om personen die tijdelijke bescherming genieten geheel en al de vrije keus te laten bij de vraag in welke lidstaat zij met hun gezinsleden herenigd willen worden (art. 13, lid 5). Dit kan namelijk tot gevolg hebben dat de beoogde evenwichtige verdeling van de lasten tussen de lidstaten bij de opvang van ontheemden die voor tijdelijke bescherming in aanmerking komen, uiteindelijk in het gedrang komt. In het verleden is gebleken dat niet alle lidstaten even aantrekkelijk zijn voor personen die bescherming zoeken. Secundaire migratiebewegingen kunnen daardoor tot een onevenwichtige lastenverdeling leiden en zouden bovendien onnodige extra administratieve rompslomp met zich mee brengen. Om secundaire migratiebewegingen te voorkomen, zou voorts de identiteit van de opgenomen personen moeten worden vastgesteld teneinde hen in bepaalde lidstaten te kunnen plaatsen.

16.3. Het CvdR is daarom van mening dat gezinshereniging in de regel moet plaatsvinden in de lidstaat waarin het merendeel van het gezin reeds verblijft, en indien het aantal personen in twee lidstaten gelijk is, in de lidstaat waar de gezinsleden het langst verblijven.

17. Maatregelen na afloop van de tijdelijke bescherming (art. 19)

17.1. Het CvdR is het ermee eens dat opgenomen personen na afloop van de tijdelijke bescherming onder de nationale voorschriften inzake bescherming, binnenkomst en verblijf van vreemdelingen vallen.

17.2. Tegelijkertijd dringt het erop aan dat de maatregelen van de lidstaten ter ondersteuning van de terugkeer onderling op elkaar worden afgestemd. Het CvdR betreurt dat het richtlijnvoorstel niet voorziet in coördinatie van de maatregelen die de lidstaten treffen met het oog op de afloop van de tijdelijke bescherming. De ervaringen die zijn opgedaan met de repatriëring van vluchtelingen uit Bosnië-Herzegovina en Kosovo geven echter wel aanleiding tot een gecoördineerd optreden tussen de lidstaten, ook als het om de terugkeer van ontheemden gaat. Maatregelen ter bevordering van vrijwillige terugkeer zouden zeker meer effect sorteren als financiële ondersteuning gekoppeld werd aan projectgericht wederopbouwwerk. Het Comité vindt daarom dat de lidstaten in de richtlijn afspraken zouden moeten maken over gemeenschappelijke inspanningen ter bevordering van de wederopbouw en de reïntegratie in het land van herkomst van de ex-ontheemden. Deze inspanningen moeten deel uitmaken van een gecoördineerd terugkeerbeleid en aansluiten op het verlenen van voorlopige bescherming.

„In dit verband verwijst het Comité naar zijn advies over „Migratiestromen in Europa”⁽¹⁾ en met name naar de in paragraaf 3.5 daarvan genoemde initiatieven die bedoeld zijn ter bevordering van alle mogelijke zinvolle maatregelen om voorwaarden te creëren voor het in gang zetten van ontwikkelingsprocessen in de emigratiegebieden. Ook wijst het Comité op de conclusies van genoemd advies (par. 4), waarin wordt voorgesteld passende maatregelen uit te werken teneinde te garanderen dat het beleid om voor een zo goed mogelijke reïntegratie in de herkomstlanden te zorgen ook daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd.”

17.3. Verder acht het Comité het belangrijk te voorkomen dat de lidstaten in de gevallen van artikel 6, lid 1a) de terugkeermogelijkheden verschillend inschatten, zodat bv. de ene lidstaat overgaat tot repatriëring terwijl de andere lidstaat ontheemden toestaat langer te blijven. Gecoördineerde maatregelen ter ondersteuning van terugkeer zouden ermee gebaat zijn als de Raad ook in geval van artikel 6, lid 1a), overeenkomstig artikel 6, lid 2 een besluit neemt of terugkeer mogelijk is. In dit verband is bij de aanpak van de Kosovo-crisis gebleken dat het zeer nuttig is om actuele en betrouwbare informatie over de situatie in de crisisregio in te winnen. Daartoe was het absoluut noodzakelijk om al in een vroeg stadium samen te werken met niet-gouvernementele organisaties.

18. **Geen terugkeer in geval van een nog lopende medische behandeling (art. 22)**

18.1. Het CvdR stemt nadrukkelijk in met het bepaalde in artikel 11, nl. dat de opgevangen personen naast passende huisvesting ook toegang tot sociale bijstand en tot adequate medische en psychologische zorg moeten krijgen. Met name benadrukt het CvdR dat personen die tijdelijke bescherming genieten de nodige medische zorg moeten ontvangen, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met de eventuele gevolgen van oorlogservaringen.

19. **Financiering uit het Europees Vluchtelingenfonds (art. 24)**

19.1. Het CvdR vindt het een goede zaak dat de in het richtlijnvoorstel geplande maatregelen op basis van solidariteit gefinancierd worden uit het Europees Vluchtelingenfonds. Het beveelt echter aan om ofwel voor een financiële reserve van de Gemeenschap in geval van een massale toestroom te zorgen, ofwel te bepalen dat wanneer via een besluit wordt vastgesteld dat van een massale toestroom sprake is, een besluit over een verhoging van de middelen van het Europees Vluchtelingenfonds dient te worden genomen.

19.2. Het CvdR vreest namelijk dat het huidige budget van het Europees Vluchtelingenfonds bij lange na niet voldoende zal zijn om de kosten voortvloeiende uit het verlenen van tijdelijke bescherming in de lidstaten te dekken. Zelfs als hier de cofinancieringsregels zouden gelden, zou het Fonds als instrument van financiële solidariteit alleen zinvol gebruikt kunnen worden als het Raadsbesluit tot vaststelling van een massale toestroom van ontheemden (art. 5) gepaard gaat met een voorstel om de middelen van het Europees Vluchtelingenfonds op korte termijn drastisch te verhogen.

20. **Vrijwilligheid van twee kanten (art. 25)**

20.1. Het voorstel dat de lidstaten de nodige solidariteit aan de dag leggen bij het dragen van de lasten voortvloeiende uit het verlenen van tijdelijke bescherming en de gevolgen van het opnemen van ontheemden, kan in principe op de instemming van het CvdR rekenen. Het zou echter wel graag zien dat in de richtlijn een verdeling van de lasten wordt aangegeven op basis van de vastgestelde opvangcapaciteit van de lidstaten. Om het verlenen van tijdelijke bescherming daadwerkelijk te garanderen zou het goed zijn de lasten te verdelen via quota, waarbij de lidstaten zich ertoe verplichten een bepaald vastgesteld aantal ontheemden op te nemen. Zo zouden de lasten op duidelijke en doorzichtige wijze over de lidstaten kunnen worden verdeeld.

20.2. De voorgestelde bepaling dat de opvang van ontheemden op vrijwilligheid van beide partijen berust, is volgens het CvdR daarentegen minder doeltreffend. De bij de opvang van vluchtelingen uit Kosovo reeds toegepaste toezeggingprocedure heeft slechts in beperkte mate een snelle en onbureaucratische hulpverlening mogelijk gemaakt. Dat de lidstaten zich bereid verklaarden ontheemden op te nemen, deden zij niet slechts omdat zij daartoe de capaciteit en de wil hadden; hun besluit werd mede ingegeven door algemene politieke overwegingen en maatschappelijke druk. Bij dergelijke onvoorspelbare factoren is de beoogde doeltreffende bescherming niet gebaat.

21. **Gezamenlijke selectie van ontheemden in geval van evacuatie**

21.1. Naar het oordeel van het CvdR zou in de richtlijn moeten worden bepaald dat in geval van evacuatie van

⁽¹⁾ CDR 227/99 — PB C 57 van 29.2.2000, blz. 67.

personen die bescherming nodig hebben, de lidstaten die de opvang verzorgen gemeenschappelijk een staf vormen om de betrokken personen in het land van herkomst te selecteren.

21.2. In het verleden is gebleken dat in geval van evacuatie van personen uit crisisgebieden — zoals bij de evacuatie van Kosovaarse vluchtelingen uit Macedonische vluchtelingenkam-

pen — iedere lidstaat met eigen selectiemedewerkers naar het crisisgebied afreist om de op te nemen personen uit te kiezen. Het zou voor dergelijke gevallen derhalve beter zijn dat de lidstaten (eventueel in samenwerking met NGO's) gemeenschappelijk een staf vormen die de te evacueren personen aan de hand van uniforme criteria op voor de lidstaten bindende wijze selecteert.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie inzake „Strategieën voor banen in de informatiemaatschappij””

(2001/C 357/03)

HET COMITE VAN DE REGIO'S,

gezien de mededeling van de Commissie getiteld „Strategieën voor banen in de informatiemaatschappij” (COM(2000) 48 def.);

gezien het op 13 juni 2000 overeenkomstig art. 265 (vijfde alinea) van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap door zijn bureau genomen besluit om commissie 5 „Sociaal beleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, onderzoek, toerisme” met de voorbereiding van een advies ter zake te belasten;

gezien het ontwerpadvies van het Comité over „Overheidsinformatie: een essentiële hulpbron voor Europa — Groenboek over overheidsinformatie in de informatiemaatschappij” (COM(98) 585 def. — CDR 190/1999 fin (1));

gezien zijn advies over „Leren in de informatiemaatschappij: actieplan voor een Europees onderwijsinitiatief (1996-1998)” (COM(96) 471 def. — CDR 368/96 fin (2));

gezien zijn advies over het Groenboek „Leven en werken in de informatiemaatschappij: de mens voorop” (COM(96) 389 def. — CDR 365/96 fin (3));

gezien zijn resolutie over „De informatiemaatschappij: van Korfoe naar Dublin — De nieuwe prioriteiten” — „De gevolgen van de informatiemaatschappij voor het beleid van de Europese Unie — Voorbereiding van de volgende stappen” (COM(96) 395 def. — CDR 337/96 fin (4));

gezien zijn advies over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad betreffende een meerjarenprogramma van de Gemeenschap ter bevordering van de ontwikkeling van een Europese multimedia-inhoudindustrie en ter aanmoediging van het gebruik van multimedia-inhoud in de opkomende informatiemaatschappij (INFO 2000)” (COM(95) 149 def. — CDR 22/96 fin (5));

(1) PB C 57 van 29.2.2000, blz. 11.

(2) PB C 116 van 14.4.1997, blz. 89.

(3) PB C 116 van 14.4.1997, blz. 81.

(4) PB C 42 van 10.2.1997, blz. 31.

(5) PB C 129 van 2.5.1996, blz. 39.

gezien zijn advies over de mededeling van de Commissie „Europa op weg naar de informatiemaatschappij: een actieplan” (COM(94) 347 def. — CDR 21/95 fin ⁽¹⁾);

gezien zijn advies over de mededeling van de Commissie „De universele dienst in de telecommunicatiesector in het perspectief van een volledig geliberaliseerde omgeving — Een essentieel element van de informatiemaatschappij” (COM(96) 73 def. — CDR 371/96 fin ⁽²⁾);

gezien zijn resolutie over „De uitvoering van de Europese werkgelegenheidsstrategie” (CDR 461/1999 fin ⁽³⁾);

gezien zijn advies over de Commissiemededeling „Leren in de informatiemaatschappij — actieplan voor een Europees onderwijsinitiatief (1996-1998)” (COM(96) 471 def. — CDR 368/96 fin ⁽⁴⁾);

gezien zijn advies over „Lokale en regionale overheden in het raakvlak tussen onderwijs en bedrijfsleven” (CDR 346/96 fin ⁽⁵⁾);

gezien het op 19 april 2001 door commissie 5 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 303/2000 rev. 2 — rapporteur: de heer Tögel (D/PSE));

Overwegende dat

1. de mondiale economie zich steeds meer ontwikkelt in de richting van een informatiemaatschappij, waarin nieuwe regels gelden en die met de dynamiek waarop zij is gebaseerd enorme mogelijkheden biedt om groei te versnellen en arbeidsplaatsen te creëren;
2. de Unie het daarom als haar taak beschouwt om het komende decennium de massale werkloosheid uit de wereld te helpen door consequent naar de informatiemaatschappij toe te werken;
3. de informatiesector momenteel reeds goed is voor een aanzienlijk en stijgend deel van het BBP van de Unie, dat hoger ligt dan het percentage van de andere economische sectoren. Voorts biedt deze sector ondertussen meerdere miljoenen mensen werk;
4. de EU momenteel nog niet volledig van het werkgelegenheidspotentieel van de informatiemaatschappij profiteert. Tijdens de top „Werkgelegenheid” van Luxemburg (november 1997) werden echter wel de mogelijke gevolgen van het „nieuwe” tijdperk voor de werkgelegenheid belicht en ook werd na de Europese Raad van Wenen (december 1998) een groep op hoog niveau opgericht waarbinnen de lidstaten informatie over hun strategieën inzake de informatiemaatschappij uitwisselen. Voorts bevatten de in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie opgestelde nationale actieplannen (NAP) sinds 1999 maatregelen ter zake. Daarnaast werd de materie door de Unie als prioritair aangemerkt, zoals ook blijkt uit het begin van dit jaar tijdens de Europese top van Lissabon gelanceerde initiatief „e-Europe”;

4bis. de Commissie nergens in haar Mededeling ingaat op de specifieke omstandigheden in plattelands- en perifere gebieden; als daaraan geen speciale aandacht wordt besteed, zal de marginalisering van die gebieden nog ernstigere vormen aannemen naarmate de informatiemaatschappij zich verder ontwikkelt;

de Commissie in deze Mededeling evenmin gewag maakt van maatregelen voor de specifieke sector landbouw en plattelandsontwikkeling, noch met betrekking tot landbouwers of agrarische werknemers, noch tot aanverwante activiteiten;

5. tevens werd ingezien dat deze taak uitsluitend succesvol ten uitvoer kan worden gelegd wanneer het beginsel van levenslang leren in alle maatschappelijke geledingen concreet gestalte krijgt, en dat daarvoor alle randvoorwaarden moeten worden ontwikkeld zodat er inderdaad de nodige, vele, vaklieden op ICT-gebied (informatie- en communicatietechnologie) kunnen worden opgeleid;

⁽¹⁾ PB C 210 van 14.8.1995, blz. 109.

⁽²⁾ PB C 116 van 14.4.1997, blz. 33.

⁽³⁾ PB C 226 van 8.8.2000, blz. 43.

⁽⁴⁾ PB C 116 van 14.4.1997, blz. 89.

⁽⁵⁾ PB C 116 van 14.4.1997, blz. 98.

6. moet worden geprofiteerd van het in de Unie aanwezige hoge opleidingsniveau, de creativiteit en veelzijdigheid van haar beroepsbevolking, de interne markt, de invoering van de euro en het aanpassingsvermogen van de ondernemingen om de werkgelegenheidsperspectieven van de informatiemaatschappij te concretiseren, waarbij met voorrang adequate maatregelen voor platteland- en perifere gebieden moeten worden genomen;
7. een aantal lokale en regionale lichamen in dit verband specifieke, innoverende maatregelen hebben genomen. Deze kunnen een belangrijk voorbeeld voor projecten in andere lidstaten vormen. Daarom is het van belang dat de collectiviteiten de gelegenheid krijgen om ervaringen uit te wisselen;
8. deze positieve uitgangspositie nog kan worden verbeterd door niet alleen commerciële belangen maar ook de sociale uitwerking ervan centraal te stellen in een Europese strategie voor banen in het digitale tijdperk;
9. de werkgelegenheidsstrategieën voor straks daarom moeten worden gecentreerd op de kwaliteit van het bestaan van de werkenden, het reële individuele en maatschappelijke nut van nieuwe technische mogelijkheden en de mate waarin het gebruik daarvan in sociaal, democratisch, ethisch en milieuopzicht verantwoord is;
10. de werkloosheid hardnekkig is met alle gevolgen van dien voor de regionale en lokale lichamen. Daarom is het de belangrijkste uitdaging voor alle actoren om de werkgelegenheidssituatie in de omschakelingsfase te verbeteren, hetgeen aanzienlijke politieke en maatschappelijke inspanningen zal vergen;
11. de informatiemaatschappij op zich de werkgelegenheids crisis niet kan beëindigen of de gevolgen daarvan zelfs maar kan verzachten. Reëler daarentegen is het gevaar dat de komende jaren nog meer arbeidsplaatsen verloren zullen gaan door het gebruik van nieuwe ICT ten behoeve van rationaliseringsdoeleinden. Hoogstens op de langere termijn kan dit banenverlies echter worden gecompenseerd door een toename van de werkgelegenheid in nieuwe productie- en dienstensectoren,

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht.

Het Comité van de Regio's

1. beschouwt het als één van zijn belangrijkste taken om passende initiatieven ten behoeve van nieuwe soorten arbeidsplaatsen te ondersteunen en daarmee bij te dragen tot het creëren van banen en het tegengaan van arbeidsplaatsenverlies;
 2. wijst erop dat de IT-sector één van de sleutelsectoren van de 21e eeuw kan worden en daarom een belangrijk referentiepunt vormt voor het onderwijs- en opleidingsstelsel en een actief arbeidsmarktbeleid in Europa;
 3. ondersteunt het werk van de Commissie om in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie sociaal aanvaardbare strategieën te ontwikkelen om volledig van het werkgelegenheidspotentieel van de informatiemaatschappij te kunnen profiteren;
 4. acht onderhavige mededeling een belangrijke bijdrage tot en ondersteuning van het initiatief „e-Europe” betreffende de voorbereiding van Europa op het digitale tijdperk;
5. constateert voorts dat voor het verwerven van kennis levenslang leren een centrale plaats in de informatiemaatschappij inneemt, omdat de mensen moeten worden voorbereid op werk dat een hoog opleidingsniveau, veel vaardigheden en aanpassingsvermogen vergt;
 6. dringt er dan ook op aan dat, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, de lokale en regionale lichamen de mogelijkheden worden verschaft om
 - de instrumenten van de informatiemaatschappij in de respectieve opleidingssystemen te integreren,
 - de integratie van deze instrumenten en van multimedia in de onderscheidenlijke leerprogramma's te ondersteunen („private-public partnership”),
 - bij te dragen tot de opbouw van regionale en lokale netwerken voor producenten van inhoud in de opleidingssector,

- voor concrete kennis over de informatiesector onder alle docenten te zorgen,
- iedere school toegang tot Internet te garanderen, en
- het multimediale vermogen van schoolcomputers op te voeren;

7. vindt echter dat deze aspecten uitsluitend concreet gestalte kunnen krijgen wanneer de reguliere onderwijsstelsels worden uitgebreid en alle leerlingen toegang tot nieuwe technologie hebben. Daarbij moet geld worden vrijgemaakt voor meer personeel en voldoende technische middelen, vervolgopleiding van docenten en de ontwikkeling van onderwijsmodellen waarmee de integratie van nieuwe media in het leerproces op intelligente wijze wordt bevorderd;

8. wijst er met klem op dat de nieuwe werkgelegenheidsuitzichten qua infrastructuur en technologische randvoorwaarden niet in een vergaande marginalisering van het reguliere onderwijssysteem mogen resulteren. Het traditionele onderwijs zal ook straks van groot belang blijven en daarom gaat het niet aan, de soevereiniteit dienaangaande van het lokale en regionale bestuur aan te tasten. Derhalve moet ook worden onderzocht hoe de verhouding tussen het bedrijfsleven en het reguliere onderwijs moet worden geregeld;

9. vestigt er voorts de aandacht op dat in de informatiemaatschappij niet langer binnen de traditionele organisatie-modellen zal worden gewerkt, maar dat behoefte zal bestaan aan flexibele arbeidskrachten met aanpassingsvermogen die breed zijn opgeleid. Velen oefenen namelijk een beroep uit dat op kennis en informatie is gecentreerd. Deze flexibiliteit en dit aanpassingsvermogen mogen echter niet leiden tot vermindering van de kwaliteit van het werk en tot een instabiele arbeidsmarkt;

10. herinnert eraan dat de lokale en regionale lichamen samen met het bedrijfsleven en beroeps- en vakverenigingen zich reeds sinds lang intensief met deze materie bezighouden. Deze collectiviteiten zijn zowel verantwoordelijk voor het onderwijs als drijvende kracht achter economische ontwikkeling. In die hoedanigheid kunnen zij ertoe bijdragen, (beroeps)opleidingsinstellingen en bedrijfsleven te koppelen. Verder vormt de invoering van nieuwe stageplaatsen in de IT-sector in veel regio's en gemeenten een belangrijke stap vooruit. Op die manier kunnen namelijk in een relatief kort tijdsbestek binnen bedrijven vakmensen worden opgeleid die veel praktijkkennis op vooral gebruikersgebied bezitten. Tevens kan daarmee een belangrijke lacune worden opgevuld in de structuur van de werknemers in een sector die tot op heden voornamelijk was aangewezen op universitair geschoolden of mensen uit andere beroepsgroepen die vervolgens moesten worden omgeschoold;

11. dringt er daarom ook in dit verband op aan dat de regionale en lokale autoriteiten voldoende middelen worden verschaft om

- iedere werknemer de mogelijkheid te geven om kennis over de informatiemaatschappij te verwerven,
- telewerk te stimuleren door op regionaal en lokaal niveau randvoorwaarden en praktische regelingen in het leven te roepen. Het betreft hier een innovatief instrument voor het scheppen van werkgelegenheid, waarbij jonge mensen die wonen in plattelandsregio's die een bijdrage leveren aan de instandhouding van het territoriaal evenwicht, toetreden tot de arbeidsmarkt. Het ontwikkelen van initiatieven met betrekking tot de informatiemaatschappij dient bovendien gepaard te gaan met het scheppen van werkgelegenheid voor vrouwen en het creëren van de mogelijkheid om werk en gezinsleven te combineren,
- vraag naar en aanbod van plaatsen in het tertiaire onderwijs te verhogen en deze evenwichtig over beide geslachten te spreiden,
- IT-cursussen in het secundaire onderwijs te ondersteunen,
- de inzetbaarheid van gehandicapten te verhogen,
- voor ondernemers en werknemers in de landbouw, de ontwikkeling van het platteland en aanverwante activiteiten speciale maatregelen te nemen, teneinde inzicht te verschaffen in de instrumenten, technieken en het taalgebruik van de informatiemaatschappij,
- maatregelen ter bevordering van levenslang leren te ontwikkelen. Het gaat hierbij met name om maatregelen die gericht zijn op waarborging van de toegang tot computeronderwijs voor iedereen en op het inrichten van plaatselijke opleidingscentra en centra voor computeronderwijs;

12. gaat er dan ook van uit dat maatregelen ten behoeve van bijv. (vervolg)opleiding en werktijd op elkaar zullen worden afgestemd. In brede kring, en ook door de sociale partners, wordt immers benadrukt dat de arbeidskrachten moeten worden klaargestoomd voor het „nieuwe” werk en dat levenslang leren een integraal onderdeel van het normale beroepsleven dient te worden. Door een aantal arbeidsuren aan opleiding te besteden, worden de beroepsvaardigheden verhoogd, kan aan de werkgelegenheid een belangrijke impuls worden gegeven en kan ook het overall gewenste „opleidingsinitiatief” doorslaggevend worden opgevoerd;

13. sluit in dit verband niet uit dat het beroepsopleidingsstelsel steeds meer zal moeten worden aangevuld met door het bedrijfsleven gefinancierde cursussen. In dit verband hebben de huidige opleidingen met de nieuwe IT-stageplaatsen een

belangrijke bijdrage tot structurele veranderingen binnen ondernemingen geleverd en daarmee hebben zij bewezen al behoorlijk voorbereid te zijn op de overgang naar het digitale tijdperk;

14. vindt dan ook dat samen met de sociale partners moet worden gezien of het arbeids- en sociaal recht, alsook de opleidingsvoorschriften niet vergaand dienen te worden gemoderniseerd om aan de eisen van de toekomstige beroepsleven tegemoet te komen. Verder moeten nieuwe vormen van arbeidsorganisatie (bijv. telewerk) en nieuwe arbeidsverhoudingen (zoals „zelfstandigheid binnen het net”) via het werkgelegenheidsbeleid voor het informatietijdperk in een sociaal aanvaardbare vorm worden gegoten om te profiteren van de voordelen die hieraan voor actieven en maatschappij zijn verbonden, alsook om sociale scheeftrekkingen en het risico van een maatschappelijke tweedeling te vermijden;

15. wijst er voor alle duidelijkheid op dat er in het licht van de veranderingen binnen het beroepsleven tevens gekeken moet worden naar een nieuwe inhoud van zaken en begrippen als werknemer, onderneming, totstandbrenging van een uniform beschermingskader voor telewerk, effectieve bescherming van persoonsgegevens betreffende werknemers in de digitale wereld, garanties voor de toegang van ondernemings-, personeelsraden en vakverenigingen tot elektronische — bedrijvennetwerken, uitbreiding van de reikwijdte van het sociale-zekerheidsstelsel door onder meer een begrip als „nieuwe zelfstandigen” te introduceren en maatregelen voor de toepassing van effectieve sociale en arbeidsrechtelijke minimumnormen;

16. is ingenomen met het opleidingsfonds dat door een aantal ICT-ondernemingen als „public-private-partnership” is opgezet en dat voor verdere deelname openstaat. Het is de bedoeling dat uit het fonds met name de volgende maatregelen worden gefinancierd:

- uitbreiding van studierichtingen binnen instellingen voor beroepsonderwijs, hogescholen, universiteiten en soortgelijke instellingen met de mogelijkheid voor hen die tertiair onderwijs hebben doorlopen een bijkomend ICT-diploma te behalen,
- beurzen voor studenten in ICT-richtingen,
- ondersteuning van zowel specifieke ICT- als bredere vervolgopleiding tot „specialist”, die buiten de door de overheid gesteunde voorzieningen om ook door de desbetreffende bedrijven kunnen worden geboden, en
- uitwisseling van personeel met onderzoeksinstellingen;

17. is het verder met de Commissie eens dat de diensten van algemeen belang in de informatiemaatschappij fundamenteel veranderen en dat alle regionale en lokale lichamen, alsmede hun instellingen en autoriteiten er alles aan moeten doen om het gebruik van de nieuwe informatie-instrumenten zo snel

mogelijk ingang in het dagelijkse contact met de burgers te doen vinden om de efficiëntie en de kwaliteit van hun diensten te verbeteren. Deze veranderingen leiden tevens tot toenadering tussen overheid en burger;

verwelkomt tevens het voorstel voor individuele „lesrekeningen” als nuttig en efficiënt instrument om kennis op het gebied van informatie- en communicatietechnologie te verspreiden en als nieuwe mogelijkheid om financiële middelen aan te trekken ten behoeve van levenslang leren;

18. stelt voor te bezien hoe de regionale en lokale collectiviteiten ondersteund kunnen worden bij

- de installatie van gebruikersvriendelijke Internetsites waarop een duidelijk overzicht van de rechten van de burgers wordt gegeven en koppelingen te vinden zijn met de belangrijkste regionale en lokale autoriteiten en diensten,
- inrichting van openbare toegangsplaatsen tot Internet en opleiding ter plaatse in de vaardigheden van de informatiemaatschappij voor mensen die daar werken,
- oprichting van informatieloketten voor het bedrijfsleven, en
- de oprichting van telecommunicatiecentra in referentiesteden in plattelands- en perifere gebieden, waardoor vooral kinderen en jongeren de kans krijgen om met de computer te leren omgaan en op Internet te surfen, en zo de voorwaarden voor telewerken worden geschapen;

19. kan zich verder vinden in het uitgangspunt van de Commissie dat de informatiemaatschappij en de elektronische handel zullen resulteren in versnelde economische groei en meer arbeidsplaatsen. Daarbij zullen nieuwe activiteitsgebieden voor de ondernemingen worden geopend en is het met het oog op het verhogen van het concurrentievermogen en het creëren van arbeidsplaatsen van het grootste belang dat continu met de instrumenten van het digitale tijdperk wordt geïnnoveerd;

20. dringt erop aan dat de werkzaamheden van de regionale en lokale lichamen worden ondersteund, zodat

- het plaatselijke bedrijfsleven nieuwe diensten ontwikkelt,
- er meer risicokapitaal in deze ondernemingen kan worden geïnvesteerd,
- de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderzoeksinstellingen op regionaal en lokaal niveau vooruit wordt geholpen,
- er in alle programma's van de regionale en lokale autoriteiten op sociaal aanvaardbare wijze rekening met de behoefte van het MKB wordt gehouden,
- het aantal ondernemingen dat ICT-diensten betreft, kan worden uitgebreid;

21. denkt echter wel dat ook in de informatiemaatschappij garanties moeten bestaan dat ten aanzien van nieuwe arbeidsplaatsen cao-voorschriften betreffende minimumloon, vakantie, doorbetaling bij ziekte, enz. van toepassing zijn. De sociale partners dienen hierbij te worden betrokken;

22. is voorts van opvatting dat het benutten van het ongetwijfeld hoge werkgelegenheidspotentieel dat de omschakeling biedt, vergezeld moet gaan van productinnovatie waarmee arbeidsplaatsen worden gecreëerd en doelgerichte ondersteuning van een koopkrachtige vraag naar nieuwe goederen en diensten voor massaconsumptie;

23. schaart zich achter de opbouw van netwerken van IT-bedrijven voor consumentenonderzoek, uitwisseling van

ervaringen en samenwerking op het gebied van opleiding en aanwerving van vaklieden. Er dienen in dit verband vooral samenwerkingsvormen tussen ondernemingen te komen ten behoeve van (vervolg)opleiding die door coördinatieposten en/of de belangrijkste deelnemende bedrijven samen met opleidingsinstellingen worden beheerd. Ten aanzien van gemeentelijke instellingen voor structuurondersteuning en stimulansen voor het bedrijfsleven kan aan een zelfde aanpak worden gedacht. Op die manier kan het aantal IT-bedrijven dat stageplaatsen beschikbaar wil stellen, wellicht worden verhoogd;

24. ten slotte verdient het aanbeveling dat wordt nagegaan hoe de toetredingskandidaten in Midden- en Oost-Europa kunnen worden ondersteund bij het uitwerken van maatschappelijk aanvaardbare strategieën voor werkgelegenheid in de informatiemaatschappij.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter

van het Comité van de Regio's

Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Totstandbrenging van de „Europese onderzoekruimte”: oriëntaties voor de activiteiten van de Unie op het gebied van onderzoek (2002-2006)”

(2001/C 357/04)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Totstandbrenging van de „Europese onderzoekruimte”: oriëntaties voor de activiteiten van de Unie op het gebied van onderzoek (2002-2006)” (COM(2000) 612 def.);

gezien het besluit van de Europese Commissie van 4 oktober 2000 om het Comité van de Regio's hierover te raadplegen, overeenkomstig art. 265, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;

gezien het besluit van de voorzitter van het Cvdr van 7 februari 2001 om commissie 5, „Sociaal beleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, onderzoek, toerisme”, te belasten met het opstellen van dit advies;

gezien het door commissie 5 op 19 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 63/2001 rev.) (rapporteur: de heer Torchio (I/EVP)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. In het document wordt een nieuw perspectief geboden voor de wetenschappelijke en technologische sector en het onderzoeksbeleid in de EU.

1.2. Bovendien wil de Commissie met dit document de grondslag leggen voor een nieuw contract tussen de Europese burgers, de wetenschap en de technologie, door het onderzoek een centrale plaats in de civil society te geven. Ook wil zij de concrete toepassingen van het onderzoek stimuleren door hierover een grondige politieke discussie te voeren die — gelet op de maatschappelijke gevolgen — steeds noodzakelijker is.

1.3. Al meer dan 20 jaar wordt gewaarschuwd voor het gevaar dat Europa op de belangrijkste gebieden van de derde industriële revolutie achterop raakt ten opzichte van de Verenigde Staten. De structureel zwakke punten van Europa zijn nog altijd niet verholpen; in 1999 heeft Europa 70 miljard euro minder in onderzoek geïnvesteerd dan de VS. Ter vergelijking: in Europa werd een magere 1,8 % van het BBP uitgetrokken voor onderzoek, tegen 2,7 % in de VS en 3,1 % in Japan.

1.4. Ook het aantal onderzoekers, het aantal octrooien en de export van geavanceerde technologie per inwoner staan op een laag peil. De Commissie stelt voor de openbare en particuliere onderzoeksinspanningen een sterke impuls te geven door de activiteiten van de lidstaten beter te coördineren en de burgers opnieuw vertrouwen te geven in de technologische vooruitgang zodat zij hun kennis kunnen ontwikkelen.

1.5. Tijdens de Europese Raad van Lissabon van 23-24 maart 2000 is het project voor vorming van een „Europese onderzoekruimte” aangewezen als centraal onderdeel van de totstandbrenging van een Europese kennismaatschappij. Het ESC, het CvDR en de kandidaat-lidstaten hebben het project enthousiast ontvangen, en ook het EP heeft in zijn resolutie van 18 mei zijn steun aan het project betuigd. Inmiddels hebben honderden ondernemingen en onderzoekinstellingen commentaar geleverd.

1.6. De noodzaak van een „Europese onderzoekruimte” wordt steeds sterker gevoeld; dit is het gevolg van de globalisering of mondialisering van de economie en het groeiende belang van de communicatie, de snelheid van de wetenschappelijke en technologische vooruitgang en de grote maatschappelijke consequenties ervan.

1.7. Om deze gemeenschappelijke ruimte tot stand te brengen, moeten Europese Unie, lidstaten en onderzoekers vastberaden hun krachten bundelen. Dit vereist een vrij verkeer van onderzoekers, kennis en technologie, op verschillende gebieden: wetenschappelijke loopbanen, socialezekerheidsstelsels, intellectuele-eigendomsregelingen en maatregelen inzake kennisoverdracht en verspreiding van resultaten.

1.8. Het Comité van de Regio's kijkt met belangstelling uit naar de resultaten van de verschillende analyses en voorstellen op basis van de evaluatie die de Commissie samen met de lidstaten heeft verricht.

1.9. De steunmaatregelen voor onderzoek in de EU moeten worden herzien, om de vereisten op het stuk van het concurrentievermogen op één lijn te brengen met de verwachtingen van de burgers, de bevordering van expertise en een evenwichtige en samenhangende technologische ontwikkeling, alsmede de vereisten m.b.t. de opstelling en tenuitvoerlegging van en het toezicht op de beleidsmaatregelen van de Unie. Deze laatste waren een aanvulling op de intergouvernementele initiatieven voor wetenschappelijke samenwerking die sedert de jaren '50 zijn genomen, en hebben zo aanzienlijk bijgedragen tot de versterking van de Europese onderzoekscapaciteiten.

1.10. De trend van gemiddeld 50 000 samenwerkingsverbanden per jaar in de periode 1995-1999 is ongetwijfeld een waardevol resultaat, maar deze programma's sluiten niet echt goed aan bij de programma's van de 15 lidstaten, die los van elkaar zijn uitgevoerd. Wat ontbreekt, is een „centrale regie”, gebaseerd op complementariteit van de activiteiten van de EU en van de lidstaten — een beginsel dat in het Verdrag is opgenomen.

1.11. Om de toekomstige maatregelen — met name voor de periode 2002-2006 — op meer gestructureerde wijze uit te stippelen, is het nuttig gebruik te maken van de tussentijdse beoordeling van het vijfde kaderprogramma voor onderzoek door de Commissie, als bedoeld in artikel 6 van de Besluiten nr. 182/1999/EG en nr. 1999/64/Euratom.

2. Beoordeling van de hoofdlijnen en doelstellingen van het onderzoek

2.1. Om de doelstellingen van het EU-beleid inzake onderzoek en technologische ontwikkeling, als vastgelegd in het Verdrag, volledig te kunnen verwezenlijken („de wetenschappelijke en technologische grondslagen van de industrie van de Gemeenschap te versterken en de ontwikkeling van haar internationale concurrentiepositie te bevorderen, alsmede de onderzoekactiviteiten te bevorderen die uit hoofde van ander

beleid van de Unie nodig worden geacht") is het van belang te streven naar:

- ontwikkeling van een steviger basis voor het wetenschappelijk en sociaal onderzoek, door reeds op scholen meer aandacht te schenken aan het onderwijs in wetenschappelijk en sociale vakken;
- verbetering van de prestaties van het Europese onderzoek door de netwerkvorming van nationale programma's te coördineren met de netwerkvorming van expertisecentra en -bronnen, zowel openbare en universitaire als particuliere, alsmede de uitvoering van grote gerichte onderzoeksprojecten op het gebied van industrieel onderzoek;
- versterking van de steun voor onderzoek voor en door het MKB, door verspreiding, overdracht en invoering van kennis en technologie en door exploitatie van de onderzoeksresultaten en de oprichting van technologisch geavanceerde ondernemingen, met behulp van een beleid dat is gericht op de toegang, bouw en financiering van de Europese onderzoekinfrastructuur en de groei van elektronische netwerken met grote capaciteit;
- ondersteuning van de kenniseconomie op het gebied van wetenschap, techniek en innovatie, door toename van de grensoverschrijdende mobiliteit, ontwikkeling van Europese loopbanen, toename van de aanwezigheid van vrouwen in het onderzoek en verhoging van de aantrekkingskracht van wetenschappelijke beroepen voor jongeren en van Europa voor onderzoekers uit derde landen;
- totstandbrenging van een nieuw contract met de samenleving, door toepassing van het verzorgingsbeginsel en het beginsel van duurzame ontwikkeling en door te kijken naar de ethische en sociale gevolgen van de wetenschappelijke en technologische ontwikkeling.

2.2. Bij de tenuitvoerlegging van de activiteiten dient te worden gestreefd naar:

- 1) continuïteit en samenhang van de wetenschappelijke en technologische samenwerking in de Unie, d.m.v. een betere coördinatie van de activiteiten van de verschillende organisaties en een systematischer gebruik van de mogelijkheden tot gezamenlijke of convergerende activiteiten;
- 2) een optimaal gebruik van het potentieel van de regio's door op gebieden waar zij gemeenschappelijke problemen hebben hun capaciteiten op het gebied van onderzoek, innovatie en technologieoverdracht te bundelen in netwerken;
- 3) integratie met zowel de kandidaat-lidstaten als, vooral, de rest van de wereld, d.m.v. de deelname van communautaire onderzoekers en bedrijven aan internationale projecten op het stuk van kennis en technologie, en, op gebieden

waarop de EU over erkende deskundigheid beschikt, volledige inzet van de Europese onderzoekscapaciteiten ten bate van de internationale gemeenschap.

2.3. De Commissie beveelt aan, aanvullende activiteiten te ontwikkelen, naast de activiteiten van intergouvernementele Europese structuren en organisaties voor wetenschappelijke samenwerking, zij het van algemene aard (zoals de Europese Stichting voor Wetenschappen, COST en Eureka) danwel van gespecialiseerde aard (zoals ESA, EMBL, ESRF en CERN).

2.4. Maar ook zijn aanvullingen nodig op de structuurfondsen, regionale initiatieven en activiteiten van de Europese Investeringsbank, en op de programma's voor economische en technische bijstand aan derde landen ten noorden, oosten en zuiden van de Unie, evenals andere instrumenten voor internationale samenwerking.

2.5. De overheid mag onderzoekactiviteiten financieel ondersteunen wanneer de resultaten ervan een „algemeen belang” hebben dat groter is dan het directe voordeel voor de onderzoekers; dit geldt voor fundamenteel onderzoek, maar ook voor gerichte onderzoekactiviteiten.

2.6. Voor de tenuitvoerlegging van het overheidsbeleid ter verbetering van de Europese concurrentiepositie is het zaak een niveau van overheidssteun in stand te houden waarmee risicodragend en langetermijn-onderzoek kan worden gedaan, waarvan de praktische resultaten niet onmiddellijk zichtbaar zijn.

2.7. Wat ook nieuw is, is de mogelijkheid om de „Europese toegevoegde waarde” als criterium voor de selectie van prioriteiten en onderzoeksthema's van de EU te hanteren.

2.8. Naast de in het verleden gehanteerde criteria, bv. het feit dat de kosten en omvang van het onderzoek boven de mogelijkheden van één land liggen, is het zaak een „kritische massa” van personele en financiële middelen te vormen en schaalvoordelen te realiseren d.m.v. economische samenwerking die op onderzoek is gericht.

Het is zaak de aanwezige aanvullende capaciteiten bijeen te brengen en in te zetten t.b.v. interdisciplinaire problemen, en een beroep te doen op vergelijkende studies op Europees niveau. Ook moeten banden met de prioriteiten en belangen van de Unie tot stand worden gebracht op gebieden als MKB, informatiemaatschappij, landbouw, milieu, enz.

2.9. De volgende thema's zullen als prioritair worden beschouwd:

- „post-geenomonderzoek” en onderzoek naar grote ziekten;

- nanotechnologie, als interdisciplinair onderzoeksgebied;
- ontwikkeling van de informatiemaatschappij, met name in samenhang met het e-Europa-initiatief;
- onderzoek en ontwikkeling in industriële sectoren die op Europees niveau worden gekenmerkt door grote risico's;
- lucht- en ruimtevaart;
- biodiversiteit, alsmede identificatie en bescherming van plantaardige en dierlijke genetische hulpbronnen;
- traceerbaarheid van stoffen in levensmiddelen en voedselveiligheid.

2.10. Het onderzoek t.b.v. een model van duurzame ontwikkeling vergt een selectiebeleid; ook moet worden gekeken of er geen redenen voor eliminatie zijn.

2.11. Daarnaast moet een rangorde van prioriteiten worden uitgewerkt aan de hand van de beoogde doelstellingen, waarvoor activiteiten van verschillende aard op verschillende gebieden worden bijeengebracht (zoals verschillende vormen van onderzoek, innovatie, infrastructuur, human resources, enz.).

2.12. Naast interventies die op één sector betrekking hebben, moeten financiële middelen worden gereserveerd voor de integratie van interdisciplinaire activiteiten.

3. Beoordeling van vroegere en lopende initiatieven en aanbevelingen

3.1. Het is nuttig om achtereenvolgens het advies van het panel van onafhankelijke deskundigen en de evaluatie van de Commissie te analyseren.

3.2. Een groep van 11 deskundigen heeft een evaluatie gemaakt van de tenuitvoerlegging van het kaderprogramma in de voorbije vijf jaar:

- in het algemeen is het noodzakelijk de onderzoeksactiviteiten in het verband van een echt Europees onderzoeksbeleid te plaatsen; de Commissie dient een samenhangend beleid te bevorderen, met name in het vooruitzicht van de uitbreiding;
- met betrekking tot het verleden hebben de deskundigen gewezen op het gunstige effect van de concentratie van het kaderprogramma, dat vele projecten op het gebied van toegepast onderzoek mogelijk heeft gemaakt voor met name universitaire en industriële onderzoekers. In ieder geval moeten beheersstructuren en -procedures worden herzien.

3.3. Wat de toekomst betreft, bevelen de deskundigen aan:

- door te gaan met het gebruik van het concept „kernactiviteiten” als middel om de programma's te concentreren;
- uitbreiding van onderzoek om de beleidsdoelstellingen van de EU te verwezenlijken;
- de beste Europese wetenschappers een kader aan te bieden voor meer „risicodragend” onderzoek, naast verhoging van de expertise;
- meer flexibiliteit aan de dag te leggen bij het gebruik van de door het Verdrag geboden instrumenten.

3.4. De tussentijdse beoordeling van het vijfde kaderprogramma voor onderzoek stelt de Commissie in staat de opzet en uitvoering aanmerkelijk te wijzigen.

3.5. Er moeten nieuwe soorten interventies en garantiemechanismen worden ontwikkeld; tevens moet worden gekeken wat de meest efficiënte manier is om synergie tot stand te brengen met de nationale activiteiten, door beter gebruik te maken van de mogelijkheden van het Verdrag.

3.6. Ten slotte moeten de activiteiten worden toegespitst op een beperkt aantal prioriteiten. Deze laatste dienen te worden vastgesteld in het licht van de grote veranderingen op verschillende gebieden, met name de nieuwe immateriële economie en de voedsel- en industriële veiligheid.

4. Specifieke aanbevelingen

4.1. Onder het vierde kaderprogramma bedroeg de gemiddelde bijdrage van de Unie 700 000 euro per project; onder het vijfde kaderprogramma was dat 1,7 miljoen euro.

4.2. Het waren dus vrij kleine projecten, van korte duur (gemiddeld 3 jaar), die door de Commissie waren geselecteerd na openbare uitnodigingen tot het indienen van voorstellen. Er zou aan andere manieren van interventie kunnen worden gedacht; van belang is vooral dat de projecten beter worden geïntegreerd, en dat zij ten uitvoer worden gelegd in het kader van partnerschappen tussen de lidstaten en de Unie.

- De Commissie stelt derhalve voor, om van een systeem van financiering van afzonderlijke projecten die geheel ten laste komen van de EU, over te stappen op een systeem waarbij vooraf algemene financieringsplannen worden opgesteld en Europa de projecten slechts co-financiert.

— Bovendien zouden de interventies langer dan 4 jaar moeten lopen, en het midden moeten houden tussen ondersteuning van projecten en institutionele financiering van permanente aard. Zo zou meer kunnen worden gewerkt aan aspecten als mobiliteit en infrastructuur, en zou de impact van het onderzoek kunnen worden vergroot, met positieve effecten op nationale initiatieven.

— Ten slotte zou het gebruik van instrumenten „met variabele geometrie”, waarin het Verdrag voorziet maar waarvan tot nu toe nauwelijks gebruik wordt gemaakt, voor een zekere mate van flexibiliteit zorgen.

4.3. Er moet rekening worden gehouden met de behoeften van openbaar en particulier onderzoek, van fundamenteel onderzoek, gericht onderzoek en industrieel onderzoek, door de omvang van de door de EU gefinancierde activiteiten aanzienlijk te vergroten en tegelijkertijd de procedures merkbaar terug te dringen.

4.4. De netwerkvorming van nationale onderzoekprogramma's dient op twee manieren te worden bevorderd: de eerste gaat uit van de door de Europese Raad van Lissabon van 23-24 maart aanbevolen „open coördinatiemethode”, waarbij nationale programma's op wederzijdse basis worden opengesteld; de tweede betreft de gecoördineerde uitvoering van nationale programma's door verscheidene lidstaten (art. 169 van het Verdrag), en gezamenlijke of gecoördineerde uitnodigingen tot het indienen van voorstellen, door meer financiële middelen uit te trekken voor supranationale programma's die bovendien opstaan voor geassocieerde landen.

4.5. Voorkómen moet worden dat lopende of nog in voorbereiding zijnde interventies worden verstoord.

4.6. De openbare en particuliere expertise — met name van universitaire onderzoekers — dient in netwerken te worden ondergebracht m.b.v. gemeenschappelijke activiteitenprogramma's op lange termijn. Deze programma's dienen een langere looptijd te hebben en verder te gaan dan de huidige projecten, en vereisen een gemeenschappelijk werkprogramma, uitwisseling van personeel voor lange periodes en een intensief gebruik van telematica en elektronische netwerken m.b.v. interactieve werkmethoden.

4.7. Het is zaak de mechanismen voor samenwerking, medezeggenschap en gedeelde verantwoordelijkheid bij de vaststelling van de strategische hoofdlijnen voor onderzoek en de verdeling van de financiering van de specifieke programma's tussen de regio's en het kaderprogramma, beter uit te diepen.

4.8. De grote gerichte onderzoeksprojecten, die in omvang variëren van verscheidene tientallen tot honderden miljoenen euro, moeten worden uitgevoerd door consortia van onderne-

mingen, universiteiten en onderzoekcentra, op basis van vooraf opgestelde algemene financieringsplannen en aan de hand van transparante regels, gebruikmakend van een „peer review”.

4.8.1. Een variabel deel van de totale kosten houdt verband met het resultaat, in de zin van technologische verwezenlijkingen of sociaal-economische gevolgen.

4.8.2. Een andere mogelijkheid is de bundeling (clustering) van afzonderlijke elementen van grote onderzoeksprojecten.

4.8.3. Op het gebied van industrieel onderzoek kan de integratie van diverse technologieën en de validering daarvan plaatsvinden op zgn. „technologische platforms”, m.b.v. prototypes die door het Eureka-project kunnen worden gesteund.

4.9. Met betrekking tot onderzoek en innovatie, „start-ups” en het MKB mag de aandacht voor regionale en nationale inspanningen ter bevordering van onderzoek voor en door het MKB en de oprichting van technologische ondernemingen, niet verslappen. Dit stemt overeen met de aanbevelingen in de mededeling „Innovatie in een op kennis gebaseerde maatschappij”. Gedacht wordt aan „gezamenlijk onderzoek” in de vorm van steun voor onderzoekactiviteiten t.b.v. Europese bedrijfstakverenigingen of groeperingen van nationale verenigingen, met betrekking tot onderwerpen die het MKB in alle lidstaten interesseren.

4.9.1. Ook het „onderzoek in samenwerkingsverband” mag niet over het hoofd worden gezien.

4.9.2. De Commissie dringt aan op uitbreiding van de activiteiten op het gebied van economische en technologische informatievergaring — verzameling, verwerking en verspreiding van informatie die van belang is voor het MKB —, alsmede netwerkvorming tussen onderzoekers, ondernemers en financiers, en steun bij de oprichting van „spin-offs” van universiteiten en de ontwikkeling van „incubators” voor technologische ondernemingen.

4.9.3. Op dit stuk kan de financiële inbreng van bedrijven, bedrijfstakverenigingen, de Europese Investeringsbank en Eureka voor belangrijke synergie zorgen.

4.10. Met betrekking tot de onderzoekinfrastructuur steunt de EU momenteel de transnationale toegang tot infrastructuur in de lidstaten die diensten op Europese schaal verlenen.

4.10.1. De Commissie stelt voor een beperkt deel van de ontwikkelings- en bouwkosten voor haar rekening te nemen, bijvoorbeeld door haalbaarheidsstudies m.b.t. nieuwe infrastructuur van Europees belang mede te financieren. Hiervoor dienen middelen afkomstig van nationale en regionale fondsen, de Europese Investeringsbank, de structuurfondsen enz. te worden bijeengebracht, onder meer ook om het gebruik en de ontwikkeling door wetenschappers van elektronische netwerken van hoge snelheid en hoge definitie, te ondersteunen.

4.11. Wat de personele middelen betreft, wordt een aanzienlijke toename verwacht van het aantal mobiliteitsbeurzen voor onderzoekers uit EU-lidstaten, kandidaat-lidstaten en derde landen.

4.11.1. Verder wordt voorgesteld een beurzenstelsel op te zetten voor de overdracht van kennis en technologie t.b.v. het MKB, om de aanwezigheid van vrouwen in de wetenschapssector, op alle niveaus, te stimuleren en de kenniseconomie te bevorderen door jongeren ertoe aan te sporen een wetenschappelijke studierichting te kiezen, en door teams rond vooraanstaande wetenschappers te vormen.

4.11.2. De verhouding tussen wetenschap, samenleving en burgers is van groot belang; bij de onderzoeksactiviteiten moet meer rekening worden gehouden met de sociale gevolgen van de wetenschappelijke en technologische vooruitgang. Deze activiteiten kunnen als volgt worden ingedeeld: ondersteuning van de politieke besluitvorming en Europees wetenschappelijk referentiesysteem; onderzoek en behoeften van de samenleving; dialoog tussen wetenschap en maatschappij; vrouwen en wetenschap; ethiek.

4.11.3. De selectie van projecten op basis van openbare uitnodigingen en evaluatie d.m.v. een „peer-review” dienen te worden behouden. Wel moeten deze worden uitgebreid met uitnodigingen tot inschrijving (aanbesteding) en andere uitnodigingen tot het indienen van voorstellen die afwijken van de klassieke uitnodigingen voor onderzoeksvorstellen.

4.11.4. De nieuwe beheersvormen bevorderen de totstandkoming van grote „activiteitenblokken” op het gebied van: de werking van de expertisenetwerken; grote gerichte onderzoeksprojecten; gezamenlijk onderzoek t.b.v. het MKB; onderzoeksinfrastructuur in het kader van associatieovereenkomsten met de Gemeenschap; mobiliteitsbeurzen via het mechanisme van „opleidingsbeurzen”, waarvan de uitvoering moet worden toevertrouwd aan gespecialiseerde communautaire overheidsstructuren zoals de zgn. „uitvoerende agentschappen”.

4.11.5. Het Davignon-panel heeft de evaluatie van de activiteiten van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek besloten met de conclusie dat het GCO zich dient te concentreren op de activiteiten ter wetenschappelijke en technische ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het communautair beleid en de politieke besluitvorming op Europees niveau, met name op gebieden waarop het de meeste toegevoegde waarde kan bijdragen.

4.12. De periode tussen het indienen van een project en het bericht over de toestemming dient tot een minimum te worden gereduceerd.

4.13. Een van de voornaamste factoren die een goed functioneren van de Europese onderzoeksruimte in de weg staan, is dat octrooien in Europa ten opzichte van de VS veel meer geld en tijd kosten. De oorzaken moeten worden gezocht in het feit dat de afzonderlijke landen uiteenlopende eisen stellen, de aanvrager een beroep moet doen op een deskundige in het desbetreffende land en vertaalkosten moeten worden betaald.

4.14. CRAFT-steun dient te worden geïntensiveerd en het aantal beoordelingsbezoeken te worden verdubbeld. Ook moeten de toegangsvoorwaarden worden vergemakkelijkt en het aandeel van eigen onderzoek van het mkb aanzienlijk worden verhoogd.

5. Conclusies

5.1.1. De totstandbrenging van een Europese onderzoeksruimte kan niet los worden gezien van de volgende documenten, waarin voorstellen worden gedaan: Een Europese ruimtevaartstrategie; „Benchmarking”: methodologie en indicatoren; Wetenschap, samenleving en burgers; Onderzoekinfrastructuur; en Expertise in kaart gebracht. Vóór juni 2001 zullen de volgende documenten worden uitgebracht: Personele middelen en mobiliteit; Regionale dimensie; en: Opening naar de rest van de wereld.

5.1.2. Binnen het vijfde kaderprogramma wenst de Commissie de omvang van projecten aanzienlijk te vergroten, door de financiële drempel te verhogen en een systeem van forfaitaire financiering — gekoppeld aan resultaten — in te voeren.

5.1.3. Op korte termijn zullen de „werkprogramma's” van onderzoekprogramma's worden gewijzigd, ter stimulering van het gebruik van elektronische netwerken met grote capaciteit door de verschillende wetenschappelijke gemeenschappen, met name op basis van het „GRID”-concept van gedistribueerd groot rekenvermogen.

5.1.4. In verschillende programma's zal het concept „geïntegreerd project” worden toegepast, op basis van de bundeling („clustering”) van onderzoeksprojecten, coördinatieactiviteiten en opleidingsbeurzen. Verder zal een beperkt aantal „geïntegreerde projecten” worden opgestart op het gebied van de genomkunde, evenals activiteiten op het gebied van de nanotechnologie en de bestrijding van belangrijke ziekten.

5.1.5. Op middellange termijn richt de Commissie zich op de netwerkvorming tussen expertisecentra. Het is echter pas met het volgende kaderprogramma dat de doelstellingen van de „Europese onderzoeksruimte” volledig in activiteiten van de Unie kunnen worden omgezet.

5.1.6. Het Comité van de Regio's stemt in met de inspanningen van de Commissie om de investeringen van de Unie in onderzoek een Europese toegevoegde waarde mee te geven.

5.1.7. Het is met name zaak overlappingsen van afzonderlijke onderzoeksprojecten op hetzelfde gebied te voorkómen. Ook dienen onderzoeksresultaten — zowel rechtstreeks als op langere termijn — van grote industriële ondernemingen en het MKB, te worden geverifieerd.

5.1.8. Tijdens recente Europese forums op dit gebied is eveneens benadrukt dat meer middelen moeten worden uitgetrokken voor onderzoek, om het steeds grotere gevaar van een „brain drain” naar de andere kant van de oceaan, af te wenden.

5.1.9. Het is met name zaak dat synergie tot stand wordt gebracht tussen activiteiten van EU-lidstaten, geassocieerde landen en derde landen, door onderzoekers behoorlijke lonen en adequate sociale en pensioenregelingen te bieden.

5.1.10. In dit verband hebben de regionale en lokale overheden de specifieke opdracht de wetenschappelijke en technologische sectoren op hun grondgebied te coördineren met de nationale en Europese niveaus, d.m.v. cofinanciering van innovatie en bevordering van onderzoek, en door de belangstelling van jongeren voor universitair onderzoek aan te

wakkeren, onder meer door uitwisseling van ervaringen op universitair niveau, zowel tussen lidstaten als met de Verenigde Staten.

5.1.11. Het Comité van de Regio's, dat de belangen van de regionale en lokale overheden vertegenwoordigt, pleit voor gelijke concurrentievoorwaarden voor Europa, de VS en Japan.

5.1.12. Het huidige Europese onderzoekssysteem blijft qua financiering achter bij zijn belangrijkste concurrenten. Aan deze onevenwichtige situatie moet iets worden gedaan. Tegelijkertijd moet er meer openheid komen m.b.t. de resultaten, en mag niet worden vergeten dat burgers, ondernemingen en komende generaties concrete vooruitzichten moeten worden geboden op het gebied van de ontwikkeling van kennis, nieuwe technologieën en hoge-definitienetwerken.

5.1.13. Deze omvangrijke aandacht voor de ontwikkeling van het onderzoek kan voor de lokale gemeenschappen slechts profijt opleveren. De bestrijding van ziekten mag hierbij niet ontbreken. Ook moet een einde worden gemaakt aan de technologische afhankelijkheid van derde landen.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de algemene beginselen en vereisten van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Voedselautoriteit en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden”

(2001/C 357/05)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de algemene beginselen en vereisten van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Voedselautoriteit en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden (COM(2000) 716 def. — COD 2000/0286);

gezien het besluit van de Raad van 22 december 2000 om, overeenkomstig art. 265, eerste alinea, en art. 152 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Comité dienaangaande te raadplegen;

gezien het besluit van het bureau van 13 juni 2000 om commissie 5 „Sociaal beleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, onderzoek, toerisme” te belasten met de voorbereidende werkzaamheden, en

gezien het door commissie 5 op 19 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 64/2001 rev.) (rapporteur: mevrouw Haijnen (FIN/EVP)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 14 juni) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

Standpunten en aanbevelingen het Comité van de Regio's

1. De laatste jaren zijn in Europa ernstige twijfels gerezen aan de veiligheid van levensmiddelen. Een dieptepunt is bereikt met crises als de dioxine- en BSE-crisis, waardoor de geloofwaardigheid van het hele EU-beleid is aangetast. Met dit voorstel scheidt de Commissie een stevig fundament om de voedselveiligheid te bevorderen. Van belang is dat heel duidelijk de bescherming van de gezondheid van de mens voorop wordt gesteld als uitgangspunt voor de levensmiddelen- en diervoederwetgeving.

2. Algemene en gemeenschappelijke beginselen moeten duidelijkheid scheppen in de levensmiddelen- en veevoederwetgeving, die zich in de loop van de afgelopen 40 jaar ontwikkeld heeft op basis van verschillende, deels tegenstrijdige uitgangspunten. Zowel voor de levensmiddelenindustrie als de bevoegde controle instanties heeft dat immers dikwijls de toepassing van de betrokken EU- en nationale wetgeving bemoeilijkt.

3. Centraal in de ontwerpverordening staat de hele voedselvoorzieningsketen, d.w.z. van de gewassen en dieren op het veld tot het eindproduct dat op tafel verschijnt. Met de levensmiddelenwetgeving wordt van oudsher beoogd basisbeginselen en eisen voor het in de handel brengen van levensmiddelen vast te leggen en ervoor te zorgen dat de consument veilige producten aangeboden krijgt. Van belang is dat de controle nu wordt uitgebreid tot de grondstoffenproductie, met inbegrip van diervoeders.

4. Het voorstel om een Europese Voedselautoriteit op te richten verdient ondersteuning. De EU dient haar levensmiddelenwetgeving te kunnen baseren op wetenschappelijke inzichten. Een eerste vereiste is dat de onafhankelijkheid en transparante werking van de instantie worden gewaarborgd.

5. Kenmerkend voor de levensmiddelenproductie zijn kleine bedrijven en actoren. De bedrijfsomvang van landbouwbedrijven, detailhandel en restaurants is in Europa in het algemeen klein. Ook de verwerking van levensmiddelen vindt nog steeds voor het merendeel in kleine en middelgrote bedrijven plaats. Derhalve dient in de levensmiddelenwetgeving rekening te worden gehouden met het speciale karakter van traditionele producten, die voor bepaalde gemeenten en regio's van groot belang zijn. Aangezien deze producten deel uitmaken van de culturele diversiteit van de EU, mag de productie ervan door de nieuwe regels niet in gevaar worden gebracht. Regionaal en lokaal beleid is daarom cruciaal bij het waarborgen van de voedselveiligheid.

6. De ontwerpverordening legt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders bij de producent. Dit is gerechtvaardigd, want de producent kent zelf het beste de productiefasen waarvoor hij verantwoordelijk is. Door het opnemen van dit beginsel in de wetgeving kan de producent aan deze verantwoordelijkheid worden herinnerd.

7. Voor de EU-levensmiddelenwetgeving kunnen en moeten dus een aantal gemeenschappelijke principes worden geformuleerd. Daarbij moet wel voldoende speelruimte overblijven voor de lokale en regionale actoren. De voedingsindustrie in Europa heeft immers een sterke lokale traditie. De regionale levensmiddelenproductie is van grote betekenis voor de werkgelegenheid en heeft anderszins een belangrijke economische impact. Voedselproductie en -consumptie in de naaste omgeving betekent dat op energie en transportkosten kan worden bespaard. Tevens gaat de kwaliteit van levensmiddelen omhoog, aangezien geen langdurige opslag of vervoer nodig is.

8. De risico's i.v.m. de voedselveiligheid variëren in Europa. Deze verschillen zijn o.m. terug te voeren op factoren als klimaat, vormen en methoden van productie en tradities op het gebied van productie. In sommige delen van Europa wordt er al jaren aan gewerkt om het ontstaan van bepaalde voedselrisico's tegen te gaan. Wat hier bereikt is, mag niet op spel worden gezet door bijvoorbeeld het vervoer van dieren en levensmiddelen van het ene naar het andere gebied.

9. Het lokale karakter van de levensmiddelenproductie en -consumptie dient in acht te worden genomen zonder afbreuk te doen aan de algemene beginselen van voedselveiligheid, zoals de eis om betrouwbare levensmiddelen te produceren. Een hoogwaardige en veilige levensmiddelenproductie is ook in het voordeel van de producent. Voor kwalitatief hoogstaande levensmiddelen is immers ook een markt buiten de eigen regio. Er mogen geen kunstmatige handelsbelemmeringen worden opgeworpen voor de regionale of kleinschalige voedselproductie. Als levensmiddelen en de productie ervan aan de algemene doelstellingen van de wetgeving voldoen, moet het product in de hele EU op de markt kunnen worden gebracht.

10. Het lokale karakter en de kleinschaligheid van de voedselproductie stellen de levensmiddeleninspectie voor een aanzienlijke uitdaging. Inspectie — of deze nu onder de verantwoordelijkheid van de nationale overheid, de gemeente of een erkende particuliere instelling valt — kan pas efficiënt zijn wanneer zij op lokaal niveau plaatsvindt. Regelmatige inspectie is een eerste vereiste om de tenuitvoerlegging van de wetgeving geloofwaardig te houden. Lokale inspecteurs spelen een cruciale rol in dat opzicht. De Commissie heeft aangekondigd dit jaar met een ontwerpverordening te komen voor de levensmiddeleninspectie. De lidstaten moeten middelen beschikbaar stellen voor de lokale inspectie en deze zonedig uitbreiden. Coördinatie op nationaal en EU-niveau is daaren-tegen nodig om de uniformiteit van de inspectie te garanderen.

11. Het is van fundamenteel belang dat alle uit derde landen ingevoerde levensmiddelen, ongeacht of zij voor mensen dan wel voor dieren bestemd zijn, in overeenstemming zijn met de Europese levensmiddelenwetgeving en aan de hand van dezelfde criteria en procedures worden gecontroleerd. Aldus wordt onrechtmatige begunstiging ten koste van producenten in de EU voorkomen.

12. De in de ontwerpverordening gepresenteerde principes zijn ook van toepassing op de lokale controle instanties. Vermeden moet worden dat door principes die in se juist zijn, het werk in de praktijk onmogelijk gemaakt wordt. De lokale instanties zullen in de praktijk nooit volledig de idee van besluitvorming, gebaseerd op wetenschappelijke risico-evaluatie, d.w.z. crisisbeheer, kunnen verwezenlijken met de middelen die hun ter beschikking staan. Bij de inspectie moet men zich ook laten leiden door het gezonde verstand en de expertise van de inspecteur. Derhalve moet met name de nieuw op te richten Europese Voedselautoriteit de wetenschappelijke risico-evaluatie voor haar rekening nemen.

13. In de ontwerpverordening zijn voorts algemene bepalingen opgenomen met betrekking tot uitzonderlijke situaties, zoals gevallen van voedselvergiftiging. Dergelijke voorvallen zijn veelal plaatselijk. Ook grootschalige, zelfs grensoverschrijdende epidemieën en crisissituaties verbreiden zich dikwijls vanuit een lokale haard. Lokale maatregelen en een efficiënte samenwerking tussen de diverse instanties en producenten in de levensmiddelensector zijn daarom van cruciaal belang voor de crisispreventie en -beheersing.

14. Voorgesteld wordt om in overleg met de lidstaten de juridische begrippen die in verband met verschillende in de levensmiddelensector gepleegde delicten worden gehanteerd, te herzien en te standaardiseren, teneinde controles te vergemakkelijken en gelijke concurrentievoorwaarden te verzekeren op de interne markt.

15. Voedselveiligheid is dus vooral een zaak van de lokale en regionale overheden. Toch wordt in de ontwerpverordening met geen woord gerept over de rol van het Comité van de Regio's. Het Comité van de Regio's moet in de raad van bestuur van de EVA vertegenwoordigd zijn en, indien nodig, de Autoriteit om wetenschappelijke adviezen kunnen verzoeken.

16. Voorts is het Comité van de Regio's van mening dat de Europese Voedselautoriteit open en transparant te werk moet gaan. De besluiten van de raad van bestuur moeten openbaar zijn en de burger dient inzage te krijgen in de documenten van dit orgaan.

Brussel, 14 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's „Evaluatie van de brugfase van TIDE (Technology Initiative for Disabled and Elderly people — Technologisch initiatief ten behoeve van gehandicapten en ouderen)”

(2001/C 357/06)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Evaluatie van de brugfase van TIDE (Technology Initiative for Disabled and Elderly People — Technologisch Initiatief ten behoeve van gehandicapten en ouderen)” (COM(2000) 727 def.);

gezien het besluit van de Europese Commissie van 20 november 2000 om het Comité hierover te raadplegen, overeenkomstig art. 265, eerste alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;

gezien het besluit van de voorzitter van het CvDR van 7 februari 2001 om commissie 5, „Sociaal beleid, volksgezondheid, consumentenbescherming, onderzoek, toerisme”, te belasten met het opstellen van dit advies;

gezien het door commissie 5 op 19 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 65/2001 rev.) (rapporteur: de heer Pella (I/EVP)),

heeft tijdens zijn 39e zitting op 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni), met algemene stemmen het volgende advies uitgebracht.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het „technologisch initiatief voor gehandicapten en ouderen” (TIDE) is een initiatief van de Gemeenschap gericht op bevordering en toepassing van technologie met als hoofd-doelstelling „het stimuleren van het tot stand komen van een interne markt voor revalidatietechnologie in Europa ten einde de sociaal-economische integratie van gehandicapten en ouderen te bevorderen”.

1.2. De zogenoemde „brugfase” van dit initiatief had betrekking op de periode 1993-1994 en moest de schakel vormen tussen de proeffase van TIDE, waarmee al in 1991 een aanvang was gemaakt, en de onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten van TIDE in het kader van het in 1994 gestarte programma Telematicatoepassingen.

1.3. In november 1993 en april 1994 werden na een openbare aanbesteding, gepubliceerd in het PB van 21 april 1993, 55 projecten geselecteerd.

1.4. Na de voltooiing hiervan is het initiatief in 1999 en 2000 geëvalueerd.

1.5. Een panel van onafhankelijke deskundigen heeft de brugfase van TIDE geëvalueerd op basis van een beoordeling van de resultaten en effecten van de activiteiten, zoals bepaald in de beschikking van de Raad van 21 september 1993, die de juridische grondslag van dit initiatief vormt.

2. Evaluatie van de brugfase van TIDE

2.1. De 55 geselecteerde projecten hebben betrekking op de volgende toepassingsgebieden:

- a) toegang tot technologie en bijbehorende diensten
- b) dagelijks leven thuis en zorg op afstand
- c) mobiliteit en vervoer
- d) besturing en manipulatie
- e) herstel en verbetering van functies
- f) gebruikers- en marktvoorwaarden.

2.2. Bij de evaluatie is bijzondere aandacht besteed aan de vijf beginselen waaraan de projectwerkzaamheden volgens de beschikking van de Raad moesten voldoen:

- gebruikersgeoriënteerdheid
- marktgeoriënteerdheid
- innovatie en aanpassing van technologie
- multidisciplinaire aanpak
- technologische verificatie.

2.3. Bij de beoordeling van de resultaten is het evaluatiepanel gestuit op grote verschillen in het niveau van de projectresultaten en in de mate waarin de projecten aan deze vijf beginselen beantwoorden.

2.4. Ook bleken er tussen de zes toepassingsgebieden verschillen te bestaan ten aanzien van de mate waarin de resultaten van de diverse projecten op een bepaald terrein commercieel benut en door de markt geaccepteerd worden.

3. Algemene aanbevelingen van het evaluatiepanel

3.1. De evaluatie wordt afgesloten met drie algemene aanbevelingen van het evaluatiepanel voor de brugfase van TIDE:

- „De Europese Unie dient door te gaan met het steunen van een brede en geïntegreerde reeks maatregelen die op ouderen en gehandicapten zijn gericht ten einde de ontwikkeling en introductie van producten en diensten van de revalidatietechnologie voor verschillende categorieën gebruikers te bevorderen.”
- „Als integrerend deel van dit proces zouden er ten behoeve van ouderen en gehandicapten overtuigende en goed onderbouwde onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten moeten worden ontplooid zowel in het kader van de technologie van de informatiemaatschappij als op andere onderzoeksterreinen.”
- „Deze activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling dienen te worden aangevuld met een sterk kader voor het sociaal beleid van de Europese Unie, waarmee het mogelijk is nieuwe, op technologieën van de informatiemaatschappij gebaseerde systemen en diensten waarmee aan de noden van ouderen en gehandicapten kan worden voldaan, te verspreiden en ingang te doen vinden op basis van het beginsel „toegang voor allen”.

4. Specifieke aanbevelingen van het evaluatiepanel

4.1. Het evaluatiepanel heeft bovendien 13 specifieke aanbevelingen gedaan, waarvoor wordt verwezen naar de mededeling.

4.2. De Commissie reageert op elke aanbeveling van het evaluatiepanel afzonderlijk, en laat zien dat veel van deze aanbevelingen hebben geleid tot specifieke programma's die de Commissie in de jaren volgend op de TIDE-brugfase heeft uitgevoerd.

5. Uitvoering van de aanbevelingen van het evaluatiepanel

5.1. Het Comité van de Regio's waardeert de reacties van de Commissie op de aanbevelingen van het evaluatiepanel.

5.2. Het is met name ingenomen met het feit dat veel van de aanbevelingen — vooral de drie algemene aanbevelingen, waarin belangrijke richtsnoeren worden gegeven voor alle toekomstige initiatieven op dit gebied — zich reeds vóór de evaluatie van de brugfase van TIDE hebben vertaald in concrete projecten en initiatieven van de Commissie.

5.3. De eerste algemene aanbeveling („De Europese Unie dient door te gaan met het steunen van een brede en geïntegreerde reeks maatregelen die op ouderen en gehandicapten zijn gericht ten einde de ontwikkeling en introductie van producten en diensten van de revalidatietechnologie voor verschillende categorieën gebruikers te bevorderen”) heeft een concrete uitwerking gekregen in het vierde kaderprogramma (1994-1998) en is ook in het vijfde kaderprogramma (1998-2002) terug te vinden.

5.4. De tweede algemene aanbeveling („Als integrerend deel van dit proces zouden er ten behoeve van ouderen en gehandicapten overtuigende en goed onderbouwde onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten moeten worden ontplooid zowel in het kader van de technologie van de informatiemaatschappij als op andere onderzoeksterreinen”) is concreet uitgevoerd in het kader van de activiteiten van het vijfde kaderprogramma voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie (OTO) (1998-2000).

5.5. De derde algemene aanbeveling („Deze activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling dienen te worden aangevuld met een sterk kader voor het sociaal beleid van de Europese Unie, waarmee het mogelijk is nieuwe, op technologieën van de informatiemaatschappij gebaseerde systemen en diensten waarmee aan de noden van ouderen en gehandicapten kan worden voldaan, te verspreiden en ingang te doen vinden op basis van het beginsel „toegang voor allen”) is voor de Commissie de directe aanleiding geweest voor het initiatief „Europe — Een informatiemaatschappij voor iedereen” en de Mededeling „Naar een Europa zonder drempels voor mensen met een functiebeperking”.

5.6. De dertien specifieke aanbevelingen zijn eveneens gedeeltelijk uitgevoerd in het kader van het vijfde kaderprogramma.

5.7. Het Comité is het met de Commissie eens dat de aanbeveling inzake de multidisciplinaire aanpak in de huidige initiatieven niet uit de verf komt, en het spoort de Commissie dan ook aan de nodige stappen te nemen om hier alsnog in te voorzien.

6. Conclusies

Het Comité van de Regio's:

6.1. herhaalt zijn eerdere opmerking in het advies over de Mededeling „Naar een Europa zonder drempels voor mensen met een functiebeperking”⁽¹⁾, en breidt deze uit tot ouderen: het nastreven van synergie op het vlak van werkgelegenheid,

⁽¹⁾ COM(2000) 284 def. — CDR 301/2000 fin — PB C 144 van 16.5.2001, blz. 67.

onderwijs, beroepsopleiding, vervoer, de interne markt, de informatiemaatschappij, nieuwe technologieën en consumentenbescherming draagt bij tot het bevorderen van gelijke kansen voor gehandicapten en ouderen;

6.2. waardeert het dat wordt gewezen op het belang van de moderne massamedia voor de verspreiding van kennis over alle initiatieven die als doelstelling hebben „het stimuleren van het tot stand komen van een interne markt voor revalidatie-technologie in Europa ten einde de sociaal-economische integratie van gehandicapten en ouderen te bevorderen”;

6.3. merkt echter op dat er ook nog steeds gebruik moet worden gemaakt van de traditionele media (radio, pers) om ervoor te zorgen dat deze informatie ook ouderen bereikt, aangezien in deze leeftijdscategorie slechts weinigen bekend zijn met nieuwe informatiemiddelen als Internet;

6.4. hoopt dan ook dat hiermee rekening wordt gehouden bij het kiezen van de wijze waarop de projectresultaten worden verspreid, door de informatie telkens goed af te stemmen op de betreffende doelgroep;

6.5. wijst erop dat tevens aandacht moet worden besteed aan het belang van de technologie voor de waarborging van leef- en woonomstandigheden die voldoen aan de specifieke behoeften van ouderen en personen met een handicap;

6.6. acht het verder van groot belang dat personen die technische hulpmiddelen willen aanschaffen in aanmerking kunnen komen voor financiële bijstand, en dat vormen van cofinanciering worden uitgewerkt voor ondernemers die t.b.v. innoverende producten gebruik willen maken van de nieuwe technologieën die voortkomen uit communautaire onderzoeksprojecten;

6.7. hoopt dat de Commissie alle initiatieven bevordert waarmee synergie tot stand wordt gebracht tussen communautaire acties en universitair onderzoek en waarbij alle belanghebbenden worden betrokken, en tevens wordt samengewerkt met de lokale en regionale overheden, de lidstaten, NGO's en alle andere actoren in deze sector;

6.8. wijst erop dat bestudering van het verslag over de evaluatie van de brugfase van TIDE aantoont dat programma's die specifiek gericht zijn op technologie t.b.v. ouderen nog ontbreken; dringt er dan ook bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat specifieke initiatieven op dit gebied worden

ontplooid, hoe moeilijk het ook is om oudere personen meer vertrouwd te maken met de nieuwe technologieën en deze meer te laten gebruiken; juist vanwege dit soort moeilijkheden moeten de inspanningen niet alleen zijn gericht op het aanbieden van apparatuur waaraan moderne technologie te pas komt, maar ook en vooral op de verbetering van de dienstverlening aan ouderen;

6.9. onderstreept dat de lokale en regionale overheden onmisbare tussenschakels zijn bij alle pogingen om ouderen meer vertrouwd te maken met de nieuwe technologieën; gezien de vertrouwensband die de lagere overheden vaak onderhouden met oudere bevolkingsgroepen zijn zij immers in staat om speciaal op deze doelgroep toegesneden initiatieven aan te bieden;

herinnert eraan dat de lokale en regionale overheden vanwege het feit dat zij dicht bij de plaatselijke realiteit staan en verantwoordelijkheid hebben op sociaal gebied, het best in staat zijn om ouderen te helpen; een groot deel van de steunmaatregelen t.b.v. ouderen wordt immers doorgaans door hen gefinancierd;

6.10. dringt er bij de Commissie op aan, rekening te houden met alle aanbevelingen van het evaluatiepanel voor de brugfase van TIDE, dus ook de aanbevelingen m.b.t. de modernisering en integratie van het personenvervoer in de Europese Unie. Dit geldt met name voor de luchtvaart, die nog tekort schiet op het vlak van voorzieningen voor personen met een handicap, en de mogelijkheid van gratis openbaar vervoer voor ouderen;

6.11. stelt vast dat de lokale en regionale overheden met een aantrekkelijke geografische en klimatologische situatie specifieke maatregelen nemen waarmee optimaal op de behoeften van dit deel van de bevolking kan worden ingespeeld;

6.12. met betrekking tot maatregelen ter bevordering van de mobiliteit binnen de Unie van personen met een handicap en ouderen, onderstreept het wederom de cruciale rol van de lokale en regionale overheden voor de modernisering van de dienstverlening in de binnenstad en perifere stadsdelen, met name ter opheffing van bouwtechnische belemmeringen;

6.13. onderstreept ten slotte dat met de behoeften van ouderen en personen met een handicap rekening moet worden gehouden tijdens de projectontwikkelingsfase van gebouwen, niet alleen openbare gebouwen, waarvoor reeds doeltreffende wettelijke voorschriften bestaan, maar ook voor particuliere woningen.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Regionale impact van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid (een beleidsevaluatie)”

(2001/C 357/07)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien zijn op 13 juni 2000 overeenkomstig art. 265 (vijfde alinea) genomen besluit een advies op te stellen over de „Regionale impact van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid (een beleidsevaluatie)” en commissie 2 met de voorbereiding hiervan te belasten;

gezien het op 20 april 2001 door commissie 2 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 253/2000 rev. 4) (rapporteurs: de heren Endlein, Landrat, voorzitter van de Landkreistag, district Northeim (D/PSE), en Van Gelder, commissaris van de Koningin voor de provincie Zeeland (NL/EVP);

gezien de aan dit advies ten grondslag liggende antwoorden van de uit alle 15 lidstaten afkomstige leden van de werkgroep van commissie 2 op de hun toegestuurde vragenlijst (CDR 253/2000 rev. 4 bijlage),

heeft tijdens zijn op 13 en 14 juni 2001 gehouden 39e zitting (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Aanbevelingen van het Comité van de Regio's

1. Bij de formulering van beleid dient op elk niveau van meet af aan aandacht te worden besteed aan evaluatie, niet alleen in die zin dat wordt aangegeven wanneer en hoe wordt gemonitord, maar vooral ook welke indicatoren worden gemeten.

2. Om vertekende beelden van de effecten van beleid te voorkomen, verdient het op methodologische gronden voorkeur evaluatie integraal op te zetten. Dat betekent een aanpak waarbij de gezamenlijke impact van alle op de ontwikkeling van de groene ruimte/het platteland van toepassing zijnde beleid van alle betrokken autoriteiten onderwerp van monitoring wordt, zodat niet alleen zicht wordt verkregen op de effecten op economie en milieu, maar tevens op de sociale, culturele, landschappelijke en ecologische infrastructuur. Dit vraagt om verzameling van kwantitatieve informatie over meer variabelen dan nu het geval is.

3. Binnen het subsidiariteitsbeginsel zal een goed deel van de informatie verschaft kunnen of moeten worden door lidstaten, lagere overheden en ter plaatse werkzame onderzoeksinstellingen, zulks aan de hand van een beperkte integrale vraagstelling.

4. Teneinde aggregatie van de zo beschikbare informatie mogelijk te maken, is eenduidigheid noodzakelijk, wat vraagt om een strakke centrale regie wat betreft de methodologie van informatieverzameling. Deze regie zal noodzakelijkerwijs op Europees niveau moeten liggen. Het is van kardinaal belang

dat de lidstaten en andere bij de groene ruimte/het platteland betrokken autoriteiten loyaal hun medewerking verlenen aan de opzet van een dergelijk (permanent) systeem van monitoring. Het Comité onderkent zeer wel welke omvangrijke taak besloten ligt in de opzet van een dergelijk systeem van monitoring. Nochtans meent het dat een goede evaluatie van beleid daarom vraagt.

5. Om een dergelijk op complementariteit van de betrokken instellingen gebaseerd evaluatiestelsel te bereiken, zijn — buiten de zeer te waarderen aanzetten van de eigen diensten van de Europese Unie — overleg en afstemming nodig tussen de actoren onder centrale regie van de Europese Unie. Het verdient aanbeveling dat de Europese Unie door middel van symposia, congressen en dergelijke alle actoren bij de opzet van een evaluatiesysteem betreft.

6. Omdat het ondenkbaar is dat op korte termijn een dergelijk systeem kan worden opgezet dat ook bruikbare gegevens kan genereren, spreekt het Comité het voornemen uit om drie jaar na het uitbrengen van dit advies een follow-up te geven aan de nu gehouden enquête en daarbij dezelfde werkwijze te hanteren. In deze follow-up zal ook de impact van het instrument ROP worden begrepen, dat van een te recente datum is om nu al op impact te worden beoordeeld.

7. Het Comité beveelt alle daarbij betrokken autoriteiten aan in hun beleid de komende jaren prioriteit te geven aan behoud van het cultuurlandschap, als integrerend element van een multifunctionele landbouw in de zin van het Europese

landbouwmodel, de bijkomende moeilijkheden van eilandgebieden dienaangaande, het gebruik van telematica ten plattelande, de levenskwaliteit van de bevolking (inclusief boerengezinnen) op het platteland en met name een duurzame verbetering van de economische en sociale randvoorwaarden, zodat er in het belang van de jonge boeren op hun boerderijen een duidelijke toekomst is weggelegd.

8. In aanvulling op zijn aanbevelingen 1 tot en met 4 wijst het Comité op de wenselijkheid bij de opstelling of herziening van programma's en plannen voor plattelandsontwikkeling stelselmatig plaats in te ruimen voor evaluatieregels. Tevens is het nuttig om criteria voor alle plattelandszones binnen de EU te ontwikkelen aan de hand waarvan de zones objectiever kunnen worden geclassificeerd en op gedifferentieerde wijze kunnen worden geëvalueerd.

9. Bovendien beveelt het Comité aan bij de opstelling, implementatie, uitvoering en evaluatie van plannen en programma's meer c.q. beter gebruik te maken van de specifieke knowhow die voorhanden is bij non-gouvernementele organisaties. Daarbij dient deze knowhow te worden geleverd door

gerenommeerde onderzoekers en dient de evaluatie op een wetenschappelijk verantwoorde wijze plaats te vinden.

10. Tot slot wijst het Comité op de vrijwel unanieme grote waardering die uit zijn onderzoek blijkt voor de Leader-programma's. In het verlengde daarvan beveelt het aan te bezien of uitbreiding van die programma's mogelijk is, niet alleen in de tijd gezien, maar vooral ook in de spreiding van de toepasselijkheid. Bovendien geeft het in overweging te bezien in hoeverre de positieve ervaringen met de methodiek van deze programma's kunnen worden vertaald naar andere programma's.

11. De uitbreiding van de EU vergt een preventief beleid ten gunste van de overwegend landelijke EU-regio's die aan de grens met de kandidaat-lidstaten liggen. Vóór alles is het zaak, de bestaande mogelijkheden in het kader van EU-beleid specifiek voor die gebieden te gebruiken. Verder moet er, overeenkomstig het desbetreffende initiatief van de Europese Raad, een aan een bepaalde termijn gebonden, apart steunprogramma voor grensgebieden komen als noodzakelijke aanvulling op de maatregelen voor de duurzame economische en sociale ontwikkeling van grensregio's.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over een „Jongerenplan voor de Europese landbouw”

(2001/C 357/08)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het besluit van het bureau van 10 november 2000 om overeenkomstig artikel 265, vijfde alinea, van het EG-Verdrag een advies op te stellen over een „Jongerenplan voor de Europese landbouw” en commissie 2 (Landbouw, plattelandsontwikkeling, visserij) met de voorbereiding hiervan te belasten;

gezien Verordening (EG) nr. 1257/1999⁽¹⁾ van de Raad inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL), waarmee een communautair kader is vastgesteld voor duurzame plattelandsontwikkeling vanaf januari 2000;

gezien Verordening (EG) nr. 1750/1999⁽²⁾ van de Commissie tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor bovengenoemde Verordening (EG) nr. 1257/1999;

gezien het verslag van de Commissie „De jonge landbouwers en de bedrijfsovername in de Europese landbouw” (COM(96) 398 def.) en het advies dat het Comité van de Regio's hierover heeft uitgebracht (CDR 457/96 fin)⁽³⁾;

gezien het door commissie 2 op 20 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 417/2000 rev. 2 — rapporteur: de heer Gonzi, gemeenteraadslid van Albareto, I/EVP),

heeft tijdens zijn op 13 en 14 juni 2001 gehouden 39e zitting (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen is goedgekeurd.

Het Comité van de Regio's

1. maakt zich zorgen over de vergrijzing van de Europese landbouwers, een ernstig probleem dat grote gevolgen kan hebben. Steeds minder jonge boeren nemen bestaande landbouwbedrijven over of starten nieuwe bedrijven.

Hierdoor komt een adequate ontwikkeling van de landbouwsector in tal van regio's in gevaar en komen de instandhouding van plattelandsgebieden en de bescherming van milieu en landschap op de tocht te staan. Zo wordt het vooral in bergstreken en probleemgebieden twijfelachtig of het nieuwe plattelandsontwikkelingsbeleid wel daadwerkelijk ten uitvoer gelegd kan worden. Het platteland dreigt echt in verval te geraken;

2. acht het — gezien de voortdurende verslechtering van de situatie — absoluut noodzakelijk om over verschillende instrumenten te beschikken waarmee de diverse elementen die in dezen een rol spelen vanuit meerdere invalshoeken kunnen worden geanalyseerd, zodat oorzaken op een rij gezet en oplossingen bedacht kunnen worden.

De Commissie moet derhalve de beschikking krijgen over:

- statistieken waarmee permanent kan worden gevolgd hoeveel oudere boeren stoppen met werken en hoeveel

jonge landbouwers (uitgesplitst naar geslacht) de bedrijven overnemen, en waarmee de situatie van jaar tot jaar kan worden vergeleken;

- middelen om het EU-beleid op landbouwgebied en andere terreinen te evalueren en na te gaan welke gevolgen dit heeft voor de vestigingsmogelijkheden van jonge landbouwers;

- een zich met dit probleem bezig houdende *Task Force* (binnen DG Landbouw) die passende oplossingen moet kunnen aandragen;

3. acht het dringend noodzakelijk gegevens te verzamelen over jonge landbouwers in de LMOE en met de overheden van deze landen overeen te komen dat EG-steun prioritair of zelfs in hoofdzaak gebruikt wordt om ervoor te zorgen dat jonge boeren zich zelfstandig kunnen vestigen en de nodige scholing en technische bijstand krijgen en dat bedrijven geherstructureerd worden;

4. meent dat zowel de EG als de afzonderlijke lidstaten de ernst van het probleem onderschatten en niet goed beseffen hoe moeilijk het is hiervoor oplossingen te vinden.

Het vindt daarom dat de Commissie zo spoedig mogelijk een conferentie over plattelandsjongeren moet organiseren. Zoals tijdens de Conferentie van Cork het thema „duurzame plattelandsontwikkeling” op de Europese agenda is gezet en beleidsmaatregelen terzake zijn uitgewerkt, zo zou tijdens een

⁽¹⁾ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 80.

⁽²⁾ PB L 214 van 13.8.1999, blz. 31.

⁽³⁾ PB C 215 van 16.7.1997, blz. 31.

plattelandjongerenconferentie de aandacht van het Europese publiek en van de overheden op alle niveaus op dit onderwerp moeten worden gevestigd, zodat hiervoor belangstelling wordt gekweekt en adequate voorstellen voor beleid kunnen worden geformuleerd. Het CvdR zou bij de voorbereiding en follow-up van zo'n conferentie een belangrijke rol moeten spelen, mede omdat de regionale en lokale overheden de diverse aspecten van de problematiek rond jongeren in de landbouw en de verschillen die er in dezen tussen de regio's bestaan van nabij kennen;

5. beveelt aan dat tijdens bedoelde conferentie de hoofdlijnen worden uitgezet van een „jongerenplan” voor de Europese landbouw, dat zou moeten voorzien in:

- het vastleggen van doelstellingen voor de verjonging van landbouwbedrijven;
- maatregelen om de voor de landbouwsector geldende regelgeving en het plattelandsontwikkelingsbeleid aan te passen en aan te vullen;
- het vastleggen van compatibiliteitscriteria aan de hand waarvan richtsnoeren kunnen worden opgesteld voor maatregelen van resp. de nationale, de regionale en de lokale overheden op de gebieden waarvoor ze bevoegd zijn, teneinde de overeengekomen doelstellingen in de gehele Unie te kunnen verwezenlijken;
- richtsnoeren en maatregelen om soortgelijke acties in de LMOE te bevorderen;
- in het Europese beleid in te passen maatregelen op het gebied van opleiding, cultuur, onderwijs, onderzoek, welzijn, voorlichting/public relations en toerisme die op dit specifieke probleem zijn toegespitst;

6. wil de Commissie en de lidstaten erop attenderen dat al van diverse kanten is gewezen op de oorzaken van de problemen die jonge landbouwers ondervinden:

- gebrek aan duidelijke economische perspectieven; in de praktijk blijkt niet dat in de EU de politieke bereidheid bestaat om prioriteit te verlenen aan de ontwikkeling van het platteland;
- de weinig rationeel verlopende verstedelijking van voor landbouwdoeleinden bestemde gebieden;
- verslechtering van de dienstverlening aan individuele personen, gezinnen en bedrijven in landelijke gebieden, waardoor de kwaliteit van het bestaan er in algemene zin op achteruitgaat. Voor jonge mensen en vooral ook voor jonge vrouwen is het tegen deze achtergrond weinig aantrekkelijk om zich op het platteland te vestigen en er een gezin te stichten;
- de sociale omstandigheden in de landbouw worden als onaantrekkelijk ervaren vergeleken met andere bedrijfstakken en andere werk- en leefomgevingen;

— in het licht van de opbrengstmogelijkheden liggen de huur- en koopprijzen van landbouwgrond op een te hoog niveau;

— hoge aanloop-, machine- en verbouwingkosten;

— administratieve rompslomp, wettelijke en fiscale barrières om een bedrijf te starten, en een woud aan voorschriften dat zonder goede begeleiding vrijwel ondoordringbaar is;

— de opleiding schiet te kort wanneer het erom gaat jongeren voor te bereiden op het in de praktijk runnen van een modern landbouwbedrijf; zij moeten technisch goed onderricht zijn, zich bewust zijn van productieve afzetmoeilijkheden, en het begrip „multifunctionele landbouw” concrete invulling kunnen geven door nevenactiviteiten te ontplooien en zo voor aanvullende inkomsten te zorgen;

— door het ontbreken van een marktpositie en door de hoge kosten is het moeilijk, zometijds onmogelijk, om productiequota te verwerven; dit geldt vooral voor bergstreken en probleemgebieden, daar de markt in belangrijke mate bepaald wordt door de vraag uit sterkere landbouwgebieden;

7. dringt erop aan dat de Europese, nationale, regionale en lokale overheden de handen ineenslaan om het vraagstuk van de jonge landbouwers op geïntegreerde wijze aan te pakken. Over bepaalde zaken, bv. het verlenen van starterssteun aan jonge landbouwers, zouden alle lidstaten het eens moeten worden;

8. verzoekt de Commissie om met de lidstaten dringend een beleid ten behoeve van jonge landbouwers overeen te komen in het kader waarvan:

— een successieregeling wordt getroffen die erop gericht is het bedrijf als eenheid in stand te houden;

— voor landbouwers een algemeen belastingstelsel wordt uitgewerkt waardoor zij op een billijke behandeling kunnen rekenen en andere bedrijfstakken niet worden bevoordeeld. De Commissie zou via een onderzoek op een rij moeten zetten welke fiscale regelingen voor landbouwers er in de lidstaten van toepassing zijn;

— jonge vrouwen op voldoende sociale bescherming kunnen rekenen bij zwangerschap en moederschap;

9. onderschrijft dat de ontwikkeling van het platteland een multifunctionele landbouw vergt, en acht het in dit verband dringend noodzakelijk dat EU, lidstaten en regio's — elk binnen de grenzen van de eigen bevoegdheden — voor een klimaat zorgen waarin zelfstandige ondernemers en anderen die in de landbouw werkzaam zijn meerdere beroepsbezigheden kunnen hebben, zodat het inkomen per hoofd stijgt; met name in bergstreken en kansarme gebieden moeten

zij nevenactiviteiten kunnen ontplooiën op het gebied van bosbouw, bewaking en beheer van beschermde natuurgebieden en parken, onderhoud van landschap en infrastructuur, bescherming van cultureel erfgoed, dienstverlening, seizoensgebonden toerisme, enz.

— er moeten gunstiger voorwaarden worden geschapen om meer één lijn te kunnen trekken waar het gaat om sociale voorzieningen, bijstand, belastingheffing en regelgeving betreffende landbouwers die aanvullende activiteiten ontplooiën;

— daarnaast moet voor plattelandsbedrijven met gediversifieerde activiteiten een nieuw statuut worden uitgewerkt: nevenactiviteiten moeten worden toegestaan voorzover zij logischerwijs passen binnen de landbouwwerkzaamheden, die op de eerste plaats moeten blijven komen;

10. vindt dat bij de uitwerking van een „jongerenplan voor de Europese landbouw” nagedacht moet worden over de volgende elementen:

— verlening van rechtstreekse steun aan jonge landbouwers, ter financiering van globale vestigings- en bedrijfsontwikkelingsplannen; daarnaast moet ten minste tijdens de eerste vier jaar na het opstarten van een activiteit vanuit het Europees Sociaal Fonds rechtstreekse steun worden verleend voor het scheppen van banen voor werknemers en/of zelfstandigen;

— specifieke steunmaatregelen om jonge vrouwen op arbeidsgebied onafhankelijker te maken en gelijke kansen te bieden, zodat zij gestimuleerd worden zich op het platteland te vestigen en er te blijven;

— startershulp gedurende acht jaar, zoals het Europees Parlement heeft voorgesteld;

— aanvullende leningen voor investeringen; in bergstreken en probleemgebieden dienen deze leningen extra voordelig te zijn;

— stimulering van vervroegde uittreding, met adequate financiële ondersteuning indien het bedrijf tegelijkertijd door een jonge landbouwer wordt overgenomen; bij generatie-opvolging moet een echt pakket aan pensioneringsmaatregelen worden voorgesteld, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de vakkennis en rechtstreekse ervaring die uittredende landbouwers hebben opgedaan, hetgeen tevens kan helpen bij hun terugkeer in de samenleving;

— het verstrekken van garanties voor landbouwkrediet;

— bevordering — via specifieke kredieten — van bedrijfsherstructureringsprogramma's;

— bestrijding van het speculeren met productiequota en bevordering van bezit en overdracht daarvan. In bergstreken en kansarme gebieden — die relatief weinig gewicht in de schaal leggen — moeten productiequota door de staat gratis worden toegekend bovenop de nationale quota;

— onderwijs en voorlichting aan jonge mensen uit de EU en de kandidaat-lidstaten die belangstelling hebben voor een loopbaan in de landbouw, en maatregelen om jonge landbouwers ertoe aan te zetten om tijdens een stage praktijkervaring op een landbouwbedrijf in een ander land op te doen;

— verbetering van de infrastructuur op het platteland en van de voorzieningen, met name op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg;

— bevordering van aaneengesloten bebouwing, teneinde het platteland nieuw leven in te blazen;

11. acht het absoluut noodzakelijk dat de maatregelen die in de loop der tijd ten behoeve van jonge landbouwers worden getroffen, door de kandidaat-lidstaten beschouwd worden als integrerend onderdeel van het *acquis communautaire*;

12. stelt voor dat de Commissie in overleg met de lidstaten en de lokale en regionale instanties regels opstelt voor de selectie van lokale ontwikkelingsagentschappen die zich moeten gaan bezighouden met:

— activiteiten om jongeren warm te maken voor werk in de landbouw; er kan b.v. geprobeerd worden er in de sector zelf voor te zorgen dat reeds gevestigde landbouwers hun beroep positief blijven benaderen, terwijl buiten de sector een imago-campagne gevoerd kan worden die zich op jongeren met en zonder landbouwachtergrond richt;

— opleiding en na- en bijscholing van landbouwers en hun personeel, technici en lokale ambtenaren;

— hulpverlening aan ondernemers door hun informatie te verstrekken over prijzen, kosten, afzetmogelijkheden, mogelijkheden om ter aanvulling ook andere, innovatieve producten voort te brengen, moderne technologie, toegang tot Europese, nationale en regionale steun;

— hulp op technisch en managementgebied;

— het gebruik van informaticatechnologie;

— voorlichting over juridische en fiscale kwesties;

— het opzetten en onderhouden van een databank met gedetailleerde gegevens over landbouwers die met pensioen willen en landbouwers die een bedrijf willen opstarten; zo kan worden bevorderd beide partijen nader tot elkaar te brengen.

Er zij op gewezen dat openbare of particuliere agentschappen en instellingen die bovengenoemde taken op basis van een specifiek mandaat van nationale of regionale overheden zouden kunnen verrichten, in vele gevallen al bestaan. Zij moeten alleen nog specifieke instructies krijgen.

De mogelijkheden van dergelijke agentschappen moeten goed worden nagegaan alvorens hun de opdracht te geven om gedurende een aantal jaren nauwkeurig toezicht te houden op bedrijven van jonge landbouwers. Dit moet gebeuren aan de hand van een contract tussen het agentschap, de jonge ondernemer en de overheid, die de jonge landbouwer voor een periode van minstens drie jaar „financieel adopteert”. Deze adoptie zou ook betrekking moeten hebben op het plannen van de opzet en ontwikkeling van het bedrijf en op cofinanciering door de overheid van de bedrijfsvoeringskosten;

13. acht het gewenst om in eerste instantie rekening te houden met jonge landbouwers en hun organisaties wanneer er nagedacht wordt over de verdere ontwikkeling van initiatieven op het gebied van milieumaatregelen voor de landbouw, biologische landbouw, landbouw- en plattelandstoerisme, het promoten en de afzetbevordering van typische streekproducten van hoge kwaliteit, alsmede de opwaardering, verwerking en afzet van bosbouw- en ondergroeiproducten;

merkt op dat de samenleving de laatste tijd andere eisen aan de landbouw is gaan stellen en dat de boer een belangrijke rol toekomt wanneer het erom gaat de consument over de herkomst van ons voedsel te informeren. Boeren zouden cursussen moeten kunnen volgen om het publiek goed te kunnen uitleggen waar zij precies mee bezig zijn;

Brussel, 13 juni 2001.

vindt dat de Europese Commissie en de nationale, regionale en lokale overheden in samenwerking met jonge landbouwers een algemene informatiecampagne over het platteland moeten opzetten die de verdere uitbouw van maatregelen op het gebied van plattelandstoerisme, open-boerderijdagen, educatieve boerderijen en landbouwmethoden moet bevorderen;

14. verzoekt de stedelijke overheden de betrekkingen met de aangrenzende landelijke gebieden op nieuwe leest te schoeien, teneinde de sociale, culturele en economische ontwikkeling van het platteland te stimuleren en ertoe bij te dragen dat het belang en de specifieke eigenschappen van het platteland door het grote publiek op hun juiste waarde worden geschat. Stedelijke overheden dienen tevens in te zien dat het platteland een maatschappelijke rol vervult, in die zin dat het geregeld bezocht wordt door stadsmensen, die er dingen vinden die zij in steden ontberen;

15. vindt dat de Europese Investeringsbank bij het „jongerenplan voor de Europese landbouw” moet worden betrokken, omdat deze instelling een zeer strategische rol vervult;

16. verzoekt alle overheden die bij de tenuitvoerlegging van Leader+ zijn betrokken, de financiële middelen bij voorkeur te gebruiken voor projecten betreffende jonge landbouwers. Erkend moet worden dat deze projecten in een bottom-up-benadering van de landelijke gebieden een centrale rol spelen.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over „Bevordering en bescherming van regionale en minderheidstalen”

(2001/C 357/09)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het besluit van het bureau van het Comité (13 december 2000) om overeenkomstig artikel 265, vijfde alinea, van het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, hierover advies op te stellen en commissie 7 „Onderwijs, beroepsopleiding, cultuur, jongeren, sport, burgerrechten” te belasten met de voorbereidende werkzaamheden;

gezien de resoluties van het Europees Parlement over minderheidstalen en culturele minderheden (Arfe 1991, 1993; Kuijpers 1987; Reding 1990; Kililea 1994);

gezien de resolutie van de Raad van 20 januari 1997 over de integratie van culturele aspecten in het optreden van de Gemeenschap⁽¹⁾ (97/C 36/04) en het advies van het Comité van de Regio's van 16 januari 1997 over het „Eerste verslag over het betrekken van culturele aspecten bij de activiteiten van de Europese Unie”;

gezien zijn advies van 17 februari 2000 over het voorstel van het Europees Parlement en de Raad betreffende het „Europees Jaar van de talen — 2001” (CdR 465/1999 fin)⁽²⁾;

gezien zijn advies van 14 december 2000 waarin een meerjarenprogramma ter stimulering van de ontwikkeling en het gebruik van Europese digitale inhoud op de mondiale netten en ter bevordering van de taalverscheidenheid in de informatiemaatschappij werd goedgekeurd (CdR 316/2000 fin)⁽³⁾;

gezien het Handvest van de Raad van Europa inzake regionale of minderheidstalen;

gezien artikel 22 van het Handvest van fundamentele rechten van de Europese Unie; en

gezien het op 23 april 2001 door commissie 7 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 86/2001 rev.) (rapporteurs: de heren McKenna (IRL/EA) en Muñoa Ganuza (E/EA));

overwegende dat in de preambule van het EU-Verdrag het verlangen wordt uitgesproken de solidariteit tussen volkeren te verdiepen met inachtneming van hun geschiedenis, cultuur en tradities, evenals het streven binnen een interne markt de sociale en economische vooruitgang van de volkeren uit de lidstaten te bevorderen;

overwegende dat artikel 151, lid 4, van het EG-Verdrag bepaalt: „De Gemeenschap houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van dit Verdrag rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen”;

⁽¹⁾ PB C 36 van 5.2.1997, blz. 4.

⁽²⁾ PB C 156 van 6.6.2000, blz. 33.

⁽³⁾ PB C 144 van 16.5.2001, blz. 38.

overwegende dat in de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Kopenhagen van 21 en 22 juni 1993 wordt betoogd dat het respect voor en de bescherming van minderheden een voorwaarde is voor het lidmaatschap van de Europese Unie;

overwegende dat in de conclusies van de Raad van 12 juni 1995 inzake taalverscheidenheid en meertaligheid in Europa wordt benadrukt dat „taalverscheidenheid behouden en meertaligheid bevordert [moet worden], waarbij alle talen van de Unie gelijkelijk respect verdienen, in het licht van het subsidiariteitsbeginsel”; en

overwegende dat tijdens de Europese Raad van Lissabon van 23 en 24 maart 2000 de Europese culturele diversiteit specifiek is erkend als een factor die van invloed kan zijn op het creëren van concurrentie in de Europese inhoudindustrie,

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht.

1. Standpunten van het Comité van de Regio's inzake de bevordering en bescherming van regionale en minderheidstalen

1.1. „Regionale of minderheidstalen” worden als volgt gedefinieerd: (i) talen die van oudsher op het grondgebied van een staat of in een regio van de Europese Unie worden gebruikt door inwoners van die staat of regio die deel uitmaken van een kleine bevolkingsgroep ten opzichte van de rest van de bevolking van die staat; (ii) hiervan maken dialecten of (iii) de talen van migranten geen deel uit.

1.2. Regionale en minderheidstalen (deze laatste term wordt minder vaak gebruikt) vormen een wezenlijk onderdeel van de culturele en taalverscheidenheid in de Europese Unie en van ons gemeenschappelijk Europees erfgoed. Respect hiervoor leidt tot een beter wederzijds begrip tussen volkeren onderling en tot een verdergaande Europese integratie.

1.3. De bevordering en bescherming van regionale en minderheidstalen versterkt de regionale identiteit.

1.4. Het beleid inzake culturele en taalverscheidenheid moet worden aangegrepen om de Europese territoriale samenhang te bevorderen, omdat het als multiplier aan regionale en lokale ontwikkelingsprojecten een toegevoegde waarde geeft.

1.5. Bij elke concrete actie van de Europese Unie op het gebied van taalbeleid moet worden gelet op de volgende doelstellingen: behoud van de betreffende taal, overdracht van de taal van de ene generatie op de andere, gebruik van de taal, stimulansen om de taal te bezigen en bevordering van de kwaliteit van de regionale of minderheidstaal.

1.6. Bij de bevordering van talen zijn de beschikbaarheid van goederen en diensten in regionale of minderheidstalen en de toegang tot nieuwe informatie- en communicatietechnologieën van fundamenteel belang.

1.7. Taal dringt in alle aspecten van het leven van mensen door. Taalaangelegenheden beslaan een zeer groot terrein, sterker nog, zijn allesomvattend, en dienen daarom overal bij het opstellen en uitvoeren van beleid een plaats te krijgen.

1.8. Het Europees Handvest van regionale of minderheidstalen vormt een belangrijke bijdrage aan de instandhouding en ontwikkeling van Europese culturele tradities en de culturele verscheidenheid in Europa. Het benadrukt de waarden interculturaliteit en meertaligheid, in overeenstemming met de Europese Conventie inzake de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (opgesteld door de Raad van Europa).

1.9. Het Comité van de Regio's stemt in met de in het Handvest genoemde prioritaire beleidsgebieden: onderwijs, rechtssysteem, overheidsdiensten, media, culturele voorzieningen, economische en sociale zaken en grensoverschrijdende uitwisselingen. Het juicht bovendien toe dat:

- de landen die het Handvest ondertekenen, beloven zorg te dragen voor onderwijs op elk niveau in regionale en minderheidstalen;
- een aantal maatregelen worden genomen ter bevordering van de kennis en het gebruik van regionale en minderheidstalen in overheidsdiensten;
- grensoverschrijdende contacten op het gebied van cultuur, onderwijs, voorlichting, beroepsopleiding en na- en bijscholing worden vergemakkelijkt.

1.10. Het Comité van de Regio's roept de Europese Raad op te overwegen om inzake artikel 151 (cultuur) van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voortaan volgens gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten te gaan nemen (behalve m.b.t. de harmonisatie van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten en regio's), de interne bevoegdheidsverdeling te respecteren en bij de uitvoering van Gemeenschapsbeleid het subsidiariteitsbeginsel in acht te nemen.

1.11. Het Comité van de Regio's roept de Europese Commissie op de beginselen en doelstellingen uit het Handvest te gebruiken als criterium voor de beoordeling of de kandidaatlidstaten voldoen aan de verplichtingen inzake bescherming van minderheden zoals die zijn geformuleerd in de conclusies van de Europese Raad van Kopenhagen van 1993.

2. Aanbevelingen

2.1. De Europese Unie bevindt zich in de bevoorrechte positie om binnen haar eigen bevoegdheidsterrein en met inachtneming van het belang van het subsidiariteitsbeginsel een bijdrage te leveren aan het voortbestaan en de ontwikkeling van de meer dan veertig historische talen die essentieel zijn voor het Europese erfgoed. Dit kan door:

- bij het publiek meer belangstelling te kweken voor ons culturele erfgoed;
- nieuwe manieren van aanpak te ontwikkelen waarmee het bovenstaande kan worden gerealiseerd, dit is mogelijk als de uitwisseling van specialistische ervaring en kennis wordt gestimuleerd;
- communicatienetwerken te creëren voor mensen die op dit terrein actief zijn en best practices over te nemen.

2.2. Het CvdR dringt er bij de lidstaten (met uitzondering van Ierland en Luxemburg, waar Iers resp. Lëtzebuergesch de eerste taal is) op aan het Handvest van regionale en minderheidstalen zonder voorbehoud te ondertekenen en te ratificeren. Op die manier sluiten zij zich aan bij de beginselen en doelstellingen hiervan en zetten zij de steun aan regionale en minderheidstalen, met name m.b.t. het gebruik ervan in de publieke sector, kracht bij. De lidstaten die het Handvest ondertekenen, worden opgeroepen (wat betreft de keuzemogelijkheden t.a.v. het niveau van bescherming van minderheden) alle bepalingen te aanvaarden die een waarborg zijn voor een hoge mate van bescherming en concrete verplichtingen met zich meebrengen. Vermeden dient te worden dat alleen enkele van tevoren uitgekozen bepalingen waaraan weinig verplichtingen zijn verbonden, worden aanvaard. Dat zou de door het Handvest nagestreefde bescherming van talen en minderheden uithollen en de ondertekening tot een PR-stunt maken.

2.3. De Europese Commissie wordt opgeroepen om artikel 22 van het Handvest van de grondrechten te respecteren. Dit kan zij doen door in het gehele EU-beleid en in alle beleidsprogramma's specifieke bepalingen inzake taalverscheidenheid op te nemen, met bijzondere nadruk op de bepalingen

waarmee wordt gestimuleerd bij het opstellen van beleid met regionale en minderheidstalen rekening te houden. Speciale aandacht dient uit te gaan naar de volgende gebieden: ICT, audiovisueel beleid, onderwijs, cultuur, taalverwerving, grensoverschrijdende samenwerking, cultureel toerisme, taaltechnologie, regionale ontwikkeling en ruimtelijke ordening.

2.4. De Commissie wordt aangeraden een meerjarenprogramma op te zetten voor de bevordering en de bescherming van de regionale en minderheidstalen van de Europese Unie.

2.5. Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan onmiddellijk actie te ondernemen om ervoor te zorgen dat het thema „regionale en minderheidstalen” wordt opgenomen in een binnen bestaande programma's (zoals Socrates, Leonardo en Youth) passend actieplan of in de huidige beleidsprogramma's van de EU, te weten het vijfde kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling, het culturele kaderprogramma 2000, de Media-plus programma's, het actieprogramma van de EU ter ondersteuning van het onderwijs en MKB, de structuurfondsen en het Cohesiefonds, het actieplan „eEurope”, het e-Content-programma en het actieprogramma inzake risicokapitaal.

2.6. Het wordt noodzakelijk geacht dat de Europese Commissie haar voorlichtings- en bewustmakingscampagnes opvoert waarin de burgers van de Unie worden geïnformeerd over de veelheid en verscheidenheid aan culturen in de EU en over de rijkdom aan talen en culturen in de regio's, en dat zij steun verleent aan een organisatie op Europees niveau waarin de taalgemeenschappen zijn vertegenwoordigd.

2.7. De Commissie zou bij onderwerpen als financiering en langetermijnstrategieën (voor zover het regionale en minderheidstalen betreft) advies moeten vragen aan organisaties die zich met taalbeleid bezighouden en/of de taalgemeenschappen vertegenwoordigen.

2.8. Het is noodzakelijk dat de Commissie regelmatig een onderzoeksproject steunt waarvan het doel is nauwkeurige, betrouwbare en recente gegevens te verzamelen over de sociolinguïstische ontwikkeling in Europa en factoren te destilleren die hebben bijgedragen aan de positieve of de negatieve ontwikkeling van talen, waarbij ook wordt gekeken naar het overheidsoptreden op dit gebied. Met dergelijk onderzoek kan verder onderzoek worden gedaan, kunnen doelstellingen worden gedefinieerd, kan beleid worden opgesteld en kan toezicht gehouden worden op de effecten van initiatieven en institutionele bemoeienis op het gebied van de bevordering van talen.

2.9. In dit licht zou een evaluatie van de uitkomsten van het Europees jaar van de talen, waarbij de effecten ervan voor regionale en minderheidstalen moeten worden beschreven, op haar plaats zijn.

2.10. Het CvdR benadrukt dat het kaderprogramma (het uiteindelijke resultaat van de bereikte overeenkomsten) zou moeten worden toegepast in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, dat de Europese Unie, de lidstaten, regionale en lokale overheden, sociale partners en de samenleving in het algemeen een actieve rol toekent in verschillende samenwerkingsverbanden.

2.11. Het CvdR raadt de Commissie aan een interinstitutionele stuurgroep in het leven te roepen die zich moet gaan bezighouden met de bevordering en bescherming van regionale en minderheidstalen, en waarvan het CvdR volwaardig lid zou moeten zijn.

2.12. Het CvdR roept regionale en nationale overheden op om het gebruik van regionale en minderheidstalen te bevorderen in culturele producties, de audiovisuele media en de geschreven pers, omdat op deze manier en aan de hand van een volledig aanbod van lesmateriaal en scholingsmogelijkheden om een leven lang te kunnen leren, gedegen modellen voor een meertalige maatschappij het snelst ingeburgerd raken.

2.13. Het CvdR pleit ervoor het vraagstuk van de regionale en minderheidstalen zo snel mogelijk op de agenda van de intergouvernementele conferentie van 2004 te zetten om deze talen in de verdragen van de Europese Unie de erkenning te geven die hun toekomt.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter

van het Comité van de Regio's

Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over het „Memorandum over „Levenslang leren””

(2001/C 357/10)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie: Een memorandum over „Levenslang leren” (SEC(2000) 1832);

gezien het besluit van de Europese Commissie van januari 2001 om overeenkomstig artikel 265, eerste alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Comité te raadplegen over het onderwerp in kwestie;

gezien het besluit van het bureau van het Comité (13 juni 2000) om over dit onderwerp advies uit te brengen en commissie 7 „Onderwijs, beroepsopleiding, cultuur, jongeren, sport, burgerrechten” met de voorbereidende werkzaamheden te belasten;

gezien het op 23 april 2001 door commissie 7 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 19/2001 rev. 2) (rapporteur: mevrouw Tallberg (S/PSE));

gezien de conclusies van de Europese Raad van Lissabon (23 en 24 maart 2000), van de Europese Raad van Feira (19 en 20 juni 2000) en van de Europese Raad van Stockholm (23 en 24 maart 2001);

gezien het Witboek van de Commissie van 1995 over onderwijs en opleiding — Onderwijzen en leren: naar een cognitieve samenleving (COM(1995) 590 def.) en de Mededeling van de Commissie „Voor een Europa van de kennis” (COM(1997) 563 def.);

gezien de mededeling van de Commissie over *e-Learning* — Het onderwijs van morgen uitdenken (COM(2000) 318 def.) en het Verslag van de Commissie over de toegang tot voortgezette beroepsopleiding in de Unie (COM(97) 180 def.);

gezien het CvdR-advies van 16 november 1994 om 1996 uit te roepen tot het Europees jaar voor onderwijs en opleiding tijdens de gehele loop van het leven (CDR 244/94 fin ⁽¹⁾ — COM(94) 264 def.) en het CvdR-advies van 15 juli 1998 inzake het Verslag van de Commissie over de toegang tot voortgezette beroepsopleiding in de Unie (CDR 424/97 fin ⁽²⁾ — COM(97) 180 def.);

gezien het CvdR-advies van 14 december 2000 over *e-Learning* — Het onderwijs van morgen uitdenken (CDR 314/2000 fin ⁽³⁾ — COM(2000) 318 def.),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 14 juni) het volgende advies uitgebracht, dat werd goedgekeurd met eenparigheid van stemmen.

1. Standpunten van het Comité van de Regio's

1.1. Het memorandum van de Commissie is een goed middel om alle betrokken partijen te mobiliseren en zo vaart te zetten achter de ontwikkelingen in het hele onderwijsstelsel. De bedoeling hiervan is een actief burgerschap te bevorderen en aan de eisen van de nieuwe kenniseconomie te voldoen.

1.2. Een zeer belangrijk aspect van het memorandum is verder dat de Commissie ook aandacht besteedt aan de uitgebreide mogelijkheden om buiten de officiële onderwijsinstellingen kennis op te doen — één van de kanten van het zogenaamde „levensbreed leren” en van het levenslang leren.

1.3. Terecht is de Commissie van mening dat alle ideeën over levenslang leren nu in daden moeten worden omgezet; de EU, de lidstaten en de lokale en regionale overheden dienen strategieën uit te werken. Hierbij dient uiteraard het subsidiariteitsbeginsel als uitgangspunt te worden aangehouden.

1.4. Het debat dat de Commissie zo dicht mogelijk bij de bevolking zelf wil voeren, is een nieuwe interessante aanpak waar het Comité vertrouwd mee is en mee instemt.

1.5. Het Comité is het met de Commissie eens dat levenslang leren iedereen ten goede moet komen, ongeacht leeftijd of achtergrond en de situatie waarin men verkeert. Op lokaal en regionaal niveau staan bestuurders dagelijks in contact met de burgers, of dit nu kinderen, volwassenen of ouderen zijn.

1.6. De verschillende onderwijsmilieus herbergen enorme mogelijkheden die via een systematische mobilisering van de diverse lokale en regionale partijen benut kunnen worden.

1.7. Het CvdR staat achter het plan van de Commissie om op basis van het memorandum

— de bevolking te raadplegen over hun opleidingsbehoeften en de belangrijkste actoren op alle niveaus hier nauw bij te betrekken;

— een debat te lanceren over een allesomvattende strategie voor levenslang leren op alle gebieden van het openbare en het privéleven;

— bij een en ander de partijen — van welk niveau dan ook — die de hoofdverantwoordelijkheid hebben voor het beleid in kwestie te betrekken, dus ook de EU-instellingen en de sociale partners, en op grond van de resultaten van deze brede raadpleging een strategie uitwerken.

1.8. Deze aanpak verdient bijval; bij een discussie over levenslang leren moeten uiteraard ook de burgers zelf en eventuele andere betrokken partijen worden ingeschakeld.

1.9. Het CvdR acht het van belang om aan deze discussie deel te nemen en daarbij als gangmaker te fungeren. Het vertegenwoordigt de lokale en regionale bestuurslagen die ervoor moeten zorgen dat de bevolking in haar levensonderhoud kan voorzien, zich kan ontwikkelen en actief deel kan nemen aan het maatschappelijk leven, ook wat democratische processen betreft.

1.10. Lokale en regionale overheden zijn ook verantwoordelijk voor:

— het onderwijs, in veel gevallen zowel het algemene onderwijs als beroepsopleidingen;

⁽¹⁾ PB C 210 van 14.8.1995, blz. 74.

⁽²⁾ PB C 315 van 13.10.1998, blz. 9.

⁽³⁾ PB C 144 van 16.5.2001, blz. 34.

- het welzijn van de hele bevolking: kinderen, volwassenen en ouderen, en de maatschappelijke integratie van kansarme bevolkingsgroepen, met name personen met een lichamelijke en/of geestelijke handicap;
- de plaatselijke ontwikkeling en economische groei; het is in hun belang dat arbeidskrachten zich verder ontwikkelen;
- hun eigen ambtenaren; het is in hun eigen belang dat dezen zich verder ontwikkelen;
- een goede samenwerking met de sociaal-economische actoren om de deelname van de bevolking aan democratische processen te bevorderen.

Levenslang en levensbreed leren

1.11. Het CvdR is het ermeê eens dat iedereen — ongeacht leeftijd, achtergrond en omstandigheden — van het levenslang leren-beleid moet kunnen profiteren. Levenslang leren is van groot belang voor het concurrentievermogen en de ontwikkelingskansen van regio's en gemeenten en vormt bovendien voor de EU een essentiële voorwaarde om in de wereldwijde kenniseconomie een voorsprong te kunnen nemen.

1.12. Het is bovendien een goede zaak dat de Commissie aandacht besteedt aan „levensbreed leren” en levenslang leren, en wijst op de mogelijkheden die burgers hebben om zich vooral buiten de officiële onderwijskanalen om verder te ontwikkelen, namelijk via:

- niet-officieel leren binnen het verenigingsleven via vrijwillige cursussen op volkshogescholen, aan open universiteiten enz.; en
- informeel leren op het werk en in het dagelijks leven (omvang en betekenis ervan dienen diepgaander te worden geanalyseerd).

1.13. De verruiming van het begrip „levenslang leren” betekent ook dat het perspectief verschuift. Het begrip „leren” is niet langer uitsluitend van toepassing op de kennis die men opdoet in officiële onderwijsinstellingen of op specifieke onderwerpen. In plaats daarvan krijgen ieders leer- en ontwikkelingsmogelijkheden meer aandacht.

1.14. Dit heeft gevolgen voor de rol van het officiële onderwijsstelsel. Er zou een discussie op gang moeten worden gebracht over de manier waarop op scholen meer informatie

kan worden gegeven over diverse leervormen; de bevolking moet ertoe worden aangezet om ook buiten het schoolcircuit om en in alle levensfasen nieuwe kennis op te doen.

1.15. De misschien wel belangrijkste taak van de lagere en middelbare school — hét platform voor levenslang en levensbreed leren — is om culturele en methodologische grondbeginselen aan te reiken, teneinde voortdurend de nieuwsgierigheid en leergierigheid van kinderen aan te wakkeren.

Het memorandum bevat zes speerpunten, die te beschouwen zijn als raamwerk voor de voortzetting van de discussie.

(1) *Nieuwe basisvaardigheden voor iedereen*

1.16. Het CvdR juicht een discussie over basisvaardigheden voor iedereen toe en is het met de Commissie eens dat bij deze discussie eerder van brede kennisgebieden dan van de traditionele schoolonderwerpen moet worden uitgegaan. Het zou graag aan zo'n discussie deelnemen.

1.17. Kunnen lezen, schrijven en rekenen blijft van groot belang, mede als middel om nieuwe kennis op te doen, met anderen te communiceren en problemen op te lossen. Ook kennis op ICT-gebied en de beheersing van vreemde talen kunnen hierbij van pas komen. Andere vaardigheden die in het memorandum worden genoemd zijn „autonomie”, „weten hoe te leren” en „vaardigheden inzake ondernemerschap”.

1.18. De verschillende leervormen moeten onder meer bijdragen aan begrip, respect en empathie in de omgang met onze medemens — ongeacht diens etnische achtergrond, taal of religie. Het inzicht dat de Europese verscheidenheid aan b.v. talen, culturen, en natuurgebieden de Europese identiteit kan versterken is in dit verband ook van belang.

1.19. Hetzelfde geldt voor lokale en regionale verschillen; een goed inzicht hierin kan leiden tot een meer dynamische kennismaatschappij.

1.20. Ook aan gelijke behandeling en milieu moet aandacht worden geschonken.

(2) *Meer investeren in menselijke hulpbronnen*

1.21. Het CvdR is het met de Commissie eens dat meer moet worden geïnvesteerd in menselijke hulpbronnen, maar de hamvraag blijft hoe het rendement van deze investeringen kan worden geoptimaliseerd. Voor de lokale en regionale overheden is een belangrijke rol weggelegd als schakel tussen het bedrijfs-/beroepsleven en lokale onderwijs- en opleidingsinstellingen. Juist lokale en regionale overheden zijn in staat

om sociale partners en onderwijs- en opleidingsinstellingen constructief te laten samenwerken en zodoende het onderwijs nauwkeurig af te stemmen op de lokale behoeften.

1.22. In dergelijke systemen mag echter geen kloof ontstaan tussen werkenden en werklozen (resp. degenen die niet deelnemen aan de arbeidsmarkt) of tussen hoog-opgeleiden en laag-opgeleiden.

1.23. De financiering van levenslang leren is dus niet een onderwerp dat de sociale partners onderling mogen regelen; de nieuwe kijk op leren en persoonlijke ontwikkeling in het verslag van de Commissie moet hierbij als leidraad dienst doen.

1.24. Voorts mag niet de fout worden gemaakt om levenslang leren uitsluitend als een economisch belang te zien: bij leren gaat het in eerste instantie om de vorming van het individu, en pas in de tweede plaats om het aanleren van beroepsvaardigheden.

(3) *Onderwijs- en leermethoden innoveren*

1.25. De Commissie wijst er terecht op dat op ICT gebaseerde leertechnologieën veel mogelijkheden bieden voor innoverende onderwijs- en leermethoden. Hier is echter wel enige voorzichtigheid geboden. Laag-opgeleiden raken moeilijker vertrouwd met ICT- en leren op afstand en hebben meer behoefte aan begeleiding. Ook over de mogelijkheid om op lokaal niveau samen met anderen onderwijs te krijgen zou een discussie moeten worden gevoerd.

(4) *Leeractiviteiten naar waarde schatten*

1.26. Het CvdR begrijpt dat er een groeiende behoefte bestaat aan de (wederzijdse) erkenning van de kennis die men opdoet en de opleidingen die men volgt. Dit kan echter wel leiden tot ingewikkelde technische systemen voor de waardering van kennis of systemen waarbij mensen als object worden gezien en niet worden geholpen om hun kennis erkend en gedocumenteerd te krijgen.

1.27. Dergelijke systemen kunnen de mensen afschrikken, waardoor zij een averechts effect zouden hebben. Het is dan ook belangrijk dat de mens zelf als „informatiedrager” wordt gezien en als iemand die bepaalde vaardigheden beheerst. Een interessant voorbeeld is de Europese talenportefeuille.

(5) *Begeleiding en advies herdenken*

1.28. Het CvdR is het met de Commissie eens dat diensten op het gebied van begeleiding en advies op lokaal niveau toegankelijk moeten zijn en in netwerken moeten worden ondergebracht. Moderne informatietechnieken dienen op lokaal niveau beschikbaar te zijn. Er moet niet alleen informatie over studiemogelijkheden of begeleiding bij de beroepskeuze worden gegeven. Ook voor het maken van individuele en carrièreplannen is ondersteuning nodig. Daarnaast moeten mensen met relatief slechte schoolervaringen worden gemotiveerd.

(6) *Leeractiviteiten dichter bij huis brengen*

1.29. De Commissie wijst er terecht op dat op lokaal niveau meer middelen moeten worden vrijgemaakt voor levenslang leren. Ook dienen in regio's en gemeenten discussies op gang te worden gebracht.

1.30. Volgens het memorandum doen mensen gedurende hun hele leven per definitie op lokaal niveau nieuwe kennis op. De Commissie wijst er verder op dat het lokale en regionale autoriteiten zijn die de infrastructuur voor de toegang tot levenslang leren ter beschikking stellen, met inbegrip van kinderopvang, verlichting voor familieleden met zorgtaken en welzijnszorg. Daarom is het essentieel dat de middelen ter ondersteuning van levenslang leren lokaal en regionaal worden ingezet.

1.31. Het CvdR is het ermee eens dat opleidingen en mogelijkheden voor levenslang leren zo dicht mogelijk bij cursisten moeten worden aangeboden. Dit is van groot belang willen de verschillende EU-regio's zich staande kunnen houden in de kenniseconomie.

1.32. Daarnaast moet de toegankelijkheid wat de vorm en de plaats van het onderwijs betreft worden verbeterd:

- overdag/'s avonds en in het weekend;
- in de zomer en tijdens traditionele vakanties;
- veel voorkomende data waarop cursussen beginnen;
- studeren op afstand;
- flexibel leren onder begeleiding.

1.33. De lokale infrastructuur voor levenslang leren hoeft niet apart te worden aangelegd. Er moet zoveel mogelijk worden uitgegaan van al bestaande faciliteiten, en deze moeten worden aangevuld met essentiële onderdelen die nog ontbreken. Het CvdR streeft dus niet naar een standaarduitvoering van lokale onderwijscentra.

1.34. Het CvdR is het er volledig mee eens dat levenslang leren iedereen ten goede moet komen, ongeacht leeftijd, achtergrond of omstandigheden. Anders worden het concurrentievermogen en de ontwikkelingskansen van regio's en gemeenten aangetast.

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's

2.1. Voor een succesvolle strategie op het gebied van levenslang leren zijn lokale en regionale doelstellingen en een adequate follow-up nodig. Op die manier is het mogelijk de tendensen te beschrijven, na te gaan in hoeverre de doelstellingen zijn verwezenlijkt en vergelijkende analyses te maken.

2.2. Daarnaast is voor een strategie op het gebied van levenslang leren een verdere ontwikkeling van statistieken en indicatoren nodig. Volgens het document van de Commissie ligt bij de bestaande onderwijsstatistieken het accent meer op onderwijs- en opleidingsstelsels dan op personen en bedrijven.

2.3. Waarschijnlijk moeten de middelen anders verdeeld worden, zodat ook niet-officiële onderwijsvormen financiële ondersteuning krijgen.

2.4. Terecht ziet de Commissie de actieprogramma's Socrates, Leonardo da Vinci, Jeugd, e-Learning en Cultuur 2000 als hulpmiddelen voor het ontwikkelen van een op Europese leest geschoeide vorm van levenslang leren.

2.5. De diverse lokale en regionale partijen moeten systematisch gemobiliseerd worden.

2.6. Om de ambitieuze doelstellingen van de Commissie te kunnen verwezenlijken zijn er wat coördinatie, infrastructuur, institutionele randvoorwaarden en samenwerking betreft grote inspanningen nodig. Maar levenslang en levensbreed leren voor mensen van alle leeftijden en kennisniveaus in de hele EU is niet iets wat zomaar van bovenaf kan worden ontwikkeld en ingevoerd. Er moet juist worden uitgegaan van de behoeften en omstandigheden van de — lokale en regionale — bevolking.

2.7. Alleen de lokale en regionale overheden zijn werkelijk in staat om de in paragraaf 2.18 genoemde taak op zich te nemen. Voor het nationale niveau (of eventueel dat van deelstaat e.d.) rest de belangrijke taak, burgers, bedrijven en decentrale overheden in staat te stellen en ertoe aan te zetten om in onderwijs en opleiding te investeren.

2.8. Wel moeten navolgenswaardige voorbeelden van infrastructuur voor levenslang leren worden verspreid. Zo zouden via een web-conferentie uit alle delen van Europa voorbeelden van zo'n infrastructuur kunnen worden gevonden; bovendien biedt dit medium de mogelijkheid om met elkaar in contact te komen. Het CvdR is van mening dat er ook een Europese gegevensbank zou moeten komen.

2.9. De Commissie en het Comité van de Regio's zouden samen een comité voor levenslang leren moeten oprichten; dit onderwerp is namelijk vooral een zaak van lokale en regionale overheden. Zo'n comité kan ook een belangrijke rol spelen als de Unie eenmaal is uitgebreid.

Brussel, 14 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over:

- de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: Bestrijding van mensenhandel en bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie”,
- het „Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake de bestrijding van mensenhandel”, en
- het „Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie”

(2001/C 357/11)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Bestrijding van mensenhandel en bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie”; het voorstel voor een kaderbesluit van de Raad inzake de bestrijding van mensenhandel; het voorstel voor een kaderbesluit van de Raad ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie (COM(2000) 854 def. — 2001/0024 (CNS) — 2001/0025 (CNS));

gezien het besluit van het bureau van het Comité van de Regio's om overeenkomstig artikel 265 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap een advies over dit onderwerp op te stellen en commissie 7 „Onderwijs, beroepsopleiding, cultuur, jeugd, sport en burgerrechten” met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden te belasten;

gezien het door commissie 7 op 23 april 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 87/2001 rev.) (rapporteur: mevrouw Morsblech (D/ELDR)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 14 juni) het volgende advies met algemene stemmen goedgekeurd.

STANDPUNT EN AANBEVELINGEN VAN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Het Comité van de Regio's

1. stelt met bezorgdheid vast dat de mensenhandel in Europa met het oogmerk van seksuele uitbuiting en uitbuiting van arbeidskrachten, alsmede seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie, een prangend probleem is geworden;

2. is ermeê ingenomen dat de Europese Unie dit probleem heeft onderkend, reeds enige tijd tracht hiertegen op te treden en thans nieuwe voorstellen ter bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting van kinderen heeft voorgelegd;

3. is van mening dat deze problematiek op Europees niveau en ook in samenwerking met regionale overheden, kandidaat-lidstaten en derde landen moet worden aangepakt;

4. is ervan overtuigd dat de in de kaderbesluiten voorgestelde maatregelen inzake onderlinge aanpassing van het strafrecht in de lidstaten en verbetering van de samenwerking op het gebied van rechtshandhaving, absoluut noodzakelijk zijn om de mensenhandel en de seksuele uitbuiting van kinderen doeltreffend te bestrijden, maar tevens vergezeld moeten gaan van begeleidende maatregelen op Europees, nationaal en regionaal niveau; onderschrijft daarom het standpunt van de Commissie dat deze wetgevingsinitiatieven nog met verdere maatregelen moeten worden aangevuld;

5. is van mening dat de inspanningen om gemeenschappelijke definities en delictomschrijvingen uit te werken van cruciaal belang zijn voor het streven naar een uniform strafrecht en doeltreffende rechtshandhaving;

6. onderschrijft het standpunt dat de bepalingen inzake strafbaarstelling en aansprakelijkheid van rechtspersonen, bescherming van slachtoffers, gerechtelijke bevoegdheid en grensoverschrijdende samenwerking in de twee kaderbesluiten centraal moeten worden geplaatst;

7. pleit ervoor dat in een vroeg stadium ook aan de kandidaat-lidstaten duidelijk wordt gemaakt dat zij zullen moeten afstemmen op de maatregelen ter verwezenlijking van uniforme strafrechtelijke normen, en dat ook zij moeten meewerken aan de tenuitvoerlegging van de maatregelen ter verbetering van de samenwerking tussen rechtshandavingsinstanties; voorts is het van mening dat een en ander ook moet worden besproken met aan de EU grenzende landen die geen kandidaat-lidstaten zijn (b.v. Albanië, Joegoslavië) en buurlanden van de kandidaat-lidstaten (b.v. landen van de vroegere Sovjet-Unie);

8. valt de Commissie bij dat een gecoördineerd en gemeenschappelijk optreden tegen de mensenhandel, de seksuele uitbuiting van kinderen en de kinderpornografie juist in het vooruitzicht van de EU-uitbreiding uitermate noodzakelijk is en is van mening dat hierbij ook een taak is weggelegd voor de interregionale samenwerking tussen EU-regio's en regio's in de kandidaat-lidstaten;

9. pleit er in dit verband voor, ook met de Raad van Europa samen te werken daar aldus een aanzienlijk groter aantal landen van buiten de Europese Unie, met name Midden- en Oost-Europese landen, bij deze inspanningen kunnen worden betrokken;

10. verheugt zich erover dat de maatregelen ter bestrijding van de mensenhandel niet alleen tegen seksuele uitbuiting maar ook tegen uitbuiting van arbeidskrachten gericht zijn en aldus bij de maatregelen tegen het georganiseerd binnensmokkelen van illegale migranten aansluiten;

11. wil dat de EU met name bij de landen in Zuidoost- en Oost-Europa gecoördineerde maatregelen tegen de mensenhandel bepleit en daaraan actief meewerkt;

12. dringt aan op sterkere samenwerking tussen de landen van herkomst, transit en bestemming van slachtoffers van mensenhandel en denkt daarbij met name aan uitwisseling van gegevens, van kennis over criminaliteit en andere onderzoeksresultaten;

13. onderstreept dat vrouwen vaak door de uitzichtloosheid van hun sociaal-economische situatie in hun landen van herkomst slachtoffers van mensenhandel worden en pleit er daarom voor dit gevaar weg te nemen door de economische en sociale ontwikkeling in deze landen uitdrukkelijk te steunen;

14. pleit tegelijk ook voor nauwere samenwerking tussen EU-lidstaten en derde landen, zoals b.v. Oostenrijk en Zwitserland samen overeengekomen zijn gemeenschappelijke grenscontroles te organiseren;

15. dringt aan op ondersteuning en totstandbrenging van een netwerk van organisaties die werk maken van repatriëring naar het land van herkomst, reïntegratie en ondersteuning van slachtoffers van mensenhandel;

16. erkent dat grensoverschrijdende mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting of uitbuiting op arbeidsgebied een halt moet worden toegeroepen, maar onderschrijft tegelijk ook de doelstelling om overal in de EU tegen een dergelijke behandeling van mensen met dezelfde straffen op te treden;

17. stelt vast dat met name internet de verspreiding van kinderpornografie aanzienlijk in de hand werkt en wijst erop dat het dan ook bijzonder moeilijk is deze verspreiding tegen te gaan en strafrechtelijk te vervolgen; onderstreept dat er onverwijld maatregelen moeten worden genomen en vreest dat deze verspreiding van kinderpornografie tot een massadelict zal uitgroeien indien er niet kordaat tegen wordt opgetreden;

18. vindt het met name in het licht van de problemen i.v.m. strafrechtelijke vervolging van kinderpornoverspreiding via internet absoluut noodzakelijk een algemeen preventieve aanpak te ontwikkelen door strenge straffen in te voeren en is van mening dat het Commissievoorstel hiervoor een goede basis vormt;

19. is van mening dat het voorstel van de Commissie om in de delictomschrijving van kinderpornografie een leeftijdsgrens van 18 jaar op te nemen, weliswaar zeer ver gaat, maar met het oog op de bescherming van kinderen en jongeren en als onbetwistbaar criterium voor strafbaarstelling zinvol en opportuun is;

20. attendeert erop dat het opsporen van kinderpornografie op elektronische netwerken, met het oog op strafrechtelijke vervolging ervan, met name door het gebruik van beveiligde computersystemen zeer veel tijd en personeel vergt, en dat de bevoegde autoriteiten daarom meer personeel moeten kunnen inzetten;

21. dringt erop aan er alles voor in het werk te stellen dat de bevoegde autoriteiten in elke EU-lidstaat de nodige beroepsopleiding krijgen en over geavanceerde informatiemiddelen kunnen beschikken om de strijd aan te binden tegen nieuwe verspreidingsvormen van aan mensenhandel gereleerde misdrijven, met name verspreiding van kinderpornografie via internet;

22. is er erg over te spreken dat ook het bezit van kinderpornografie overeenkomstig het Commissievoorstel in heel Europa strafbaar wordt, hetgeen volgens het Comité met name in het licht van de technische mogelijkheden voor verspreiding via internet ook absoluut noodzakelijk is;

23. wijst erop dat de door nieuwe technologieën geboden mogelijkheden, en in het bijzonder internet, ook worden gebruikt voor de uitwisseling van informatie over vraag en aanbod in de vrouwenhandel en dringt er dan ook bij de lidstaten op aan hiertegen kordaat op te treden door een passende uitleg te geven aan de strafwet en door de handhavingsinstanties aan te zetten tot vervolging;

24. pleit voor bevordering van voorlichtingscampagnes in kandidaat-lidstaten en derde landen, met name met medewerking van NGO's, om risicogroepen preventief te beschermen tegen mensenhandel en seksuele uitbuiting van kinderen;

25. beschouwt NGO's ook als belangrijke partners die bij de gemeenschappelijke inspanningen en met name de samenwerking met kandidaat-lidstaten en andere derde landen betrokken moeten worden;

26. beklemtoont dat intergouvernementele uitleveringsovereenkomsten en nationale regelingen inzake strafrechtelijke bevoegdheid van groot belang zijn om te verzekeren dat misdrijven die geheel of gedeeltelijk buiten het herkomstland van de dader zijn gepleegd, probleemloos kunnen worden vervolgd;

27. is van mening dat betere samenwerking op het gebied van rechtshandhaving een belangrijke eerste stap is om de problemen aan te pakken; de totstandbrenging van de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke voorwaarden en de verwezenlijking van deze betere samenwerking zijn taken waarbij ook de regio's, naast de nationale bestuursniveaus, overeenkomstig de nationale bevoegdheidsverdeling, een belangrijke rol moeten spelen;

28. benadrukt dat het sociale begeleiding van en rechtsbijstand voor slachtoffers van zowel mensenhandel als seksuele uitbuiting van kinderen als een belangrijke doelstelling beschouwt en vindt het zeer lovenswaardig dat de Commissie de lidstaten ertoe wil verplichten deze taak op zich te nemen;

29. is van mening dat het met name zaak is slachtoffers van vrouwenhandel ondersteuning en begeleiding te geven, bijvoorbeeld te zorgen voor passend onderdak, reïntegratie op de arbeidsmarkt in het land van verblijf of van herkomst, financiële, psychologische en rechtsbijstand; voorts moet ervoor worden gezorgd dat zij noch in het land van verblijf noch in dat van herkomst een discriminerende behandeling krijgen;

30. hecht veel belang aan de maatregelen inzake bijscholing van en gegevensuitwisseling tussen personen die verantwoordelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van de maatregelen ter bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting van kinderen, met name justitiële instanties, politiediensten en openbare besturen, en verheugt zich over de geplande voortzetting van het desbetreffende gemeenschappelijke optreden;

31. roept de Commissie en de lidstaten op spoedig overeenstemming te bereiken over de voorgelegde kaderbesluiten ter bestrijding van mensenhandel, seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie;

32. dringt er bij de EU-lidstaten op aan de in deze kaderbesluiten opgenomen maatregelen zo spoedig mogelijk in nationale wetgeving om te zetten en in samenwerking met de Unie en de regio's de nodige verdere maatregelen ter verbetering van de randvoorwaarden voor bestrijding van bedoelde misdrijven te treffen.

Brussel, 14 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over:

- de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's betreffende het zesde milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap „Milieu 2010: Onze toekomst, onze keuze” — Het zesde milieuactieprogramma”, en
- het „Voorstel voor een Besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap voor 2001-2010”

(2001/C 357/12)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de Mededeling van de Commissie betreffende het zesde milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap „Milieu 2010: Onze toekomst, onze keuze” — Het zesde milieuactieprogramma en het Voorstel voor een Besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap voor 2001-2010 (ingediend door de Commissie) (COM(2001) 31 def. — 2001/0029 (COD));

gezien het besluit van de Raad van 21 februari 2001 om, overeenkomstig artikel 175, lid 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Comité van de Regio's te raadplegen;

gezien het besluit van het bureau van 13 juni 2000 om commissie 4 — Ruimtelijke ordening, stadsbeleid, energie, milieu — met het opstellen van dit advies te belasten;

gezien het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap op het gebied van het milieu en duurzame ontwikkeling (vijfde milieuactieprogramma);

gezien de Mededeling van de Commissie over de algemene evaluatie van het vijfde milieuactieprogramma (COM(1999) 543 def.);

gezien het werkdokument van de Commissie „Na Cardiff en Helsinki: nieuwe horizonten”, verslag aan de Europese Raad over de integratie van milieuoverwegingen en duurzame ontwikkeling in het communautair beleid (SEC(1999) 1941);

gezien de conclusies van de Raad van de Europese Unie over de algemene evaluatie van het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap op het gebied van het milieu en duurzame ontwikkeling „Op weg naar duurzame ontwikkeling” (8072/00);

gezien het advies van het Comité van de Regio's over de algemene evaluatie van het vijfde milieuactieprogramma (CDR 12/2000 fin) ⁽¹⁾;

gezien het verslag „Het milieu in de Europese Unie rond de eeuwwisseling” van het Europees Milieugentschap, 1999;

gezien het ontwerpadvies CDR 36/2001 rev. van commissie 4, dat op 3 mei 2001 werd goedgekeurd (rapporteur: mevrouw Estrela (PSE/P));

overwegende dat het Verdrag betreffende de Europese Unie de integratie van milieuoverwegingen in het communautair beleid vereist, ten einde een duurzame ontwikkeling te waarborgen,

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) met algemene stemmen het volgende advies goedgekeurd.

⁽¹⁾ PB C 317 van 6.11.2000, blz. 1.

Het Comité van de Regio's

1. Algemene opmerkingen

1.1. is van mening dat in de mededeling en het voorstel voor een besluit over het zesde actieprogramma geen volledig beeld wordt geschetst van de werkelijkheid, nl. dat de toestand van het milieu in Europa tijdens de looptijd van het vijfde actieprogramma, en afgezien van een bescheiden vooruitgang op sommige deelterrinen, in de meeste opzichten is verslechterd;

1.2. is derhalve van oordeel dat het zesde milieuactieprogramma concreter en praktischer moet zijn om een wettelijk instrument met bindende besluiten te kunnen worden; dat het precieze doelstellingen en streefdoelen moet vaststellen, die zoveel mogelijk in cijfers en termijnen moeten worden uitgedrukt; dat het de instrumenten en indicatoren voor de evaluatie ervan zelf moet aandragen;

1.3. is het bijgevolg ook niet eens met de principiële keuze van de Commissie dat in het zesde actieprogramma niet wordt aangegeven „hoe de benodigde maatregelen er precies uit moeten zien” en stelt voor het programma aan te vullen zodat het een écht actieprogramma wordt;

1.4. vindt dat het verband tussen het zesde actieprogramma, als milieucomponent van een breder opgezette strategie voor duurzame ontwikkeling, en de strategie van de Europese Unie voor duurzame ontwikkeling, die naar verwachting door de Europese Raad van juni 2001 zal worden gepresenteerd, duidelijker moet worden aangegeven;

1.5. is ervan overtuigd dat de milieuoverwegingen ook in twee andere strategieën inzake duurzame ontwikkeling, die tijdens de Europese Top van Cardiff (economie) en van Lissabon (sociaal beleid/onderwijs en opleiding) zijn gepresenteerd, moeten worden opgenomen;

1.6. schaart zich achter de idee dat een geavanceerd milieu-beleid ook velerlei voordelen op andere terreinen dan het milieu kan opleveren, zoals het bevorderen van innovatie, het ontdekken van nieuwe „gaten” in de markt, het stimuleren van vrije mededinging, van winstgevendheid en van werkgelegenheid, waarmee een bijdrage kan worden geleverd aan de verwezenlijking van het doel dat tijdens de Top van Lissabon werd vastgesteld, namelijk van de EU de meest concurrerende kenniseconomie ter wereld maken;

1.7. is ingenomen met het besluit om de looptijd van het zesde programma te verlengen tot 10 jaar — een periode die meer geschikt is om de beoogde resultaten te bereiken — ofschon hierdoor wel meer behoefte ontstaat aan de vaststelling van concrete streefdoelen en indicatoren die een adequate evaluatie en tussentijdse controle mogelijk maken;

1.8. verzoekt om inzage in het tussentijds verslag, dat in het vierde jaar van het programma moet worden opgesteld, alsook in de eindevaluatie, die in het laatste jaar van de tenuitvoerlegging moet plaatsvinden;

1.9. constateert met genoegen dat het nieuwe actieprogramma elementen bevat van zijn advies over de evaluatie van het vijfde programma en dat uitdrukkelijk wordt verwezen naar specifieke maatregelen en verantwoordelijkheden op plaatselijk en regionaal niveau;

1.10. is echter van mening dat in het zesde actieprogramma veel meer rekening moet worden gehouden met het feit dat de autoriteiten van de decentrale overheid verantwoordelijk zijn voor belangrijke milieuzaken als drinkwatervoorziening en -zuivering, afvalbeheer, stadsvervoer of ruimtelijke ordening en stadsplanning, en hun politieke keuzes een directe of indirecte invloed hebben op de meeste andere milieuterreinen, de verandering van het klimaat, de instandhouding van de natuur, de volksgezondheid of de publieksvoorlichting;

1.11. staat achter het voornemen van de Europese Commissie om nieuwe dialoogconstructies op te zetten en ervaringen uit te wisselen met de burgers en met alle belanghebbenden, en is van mening dat het Comité van de Regio's hierbij een belangrijke aanvullende rol kan spelen;

1.12. prijst het voornemen om in het zesde actieprogramma ook aandacht te besteden aan de bevordering van duurzaamheid in de kandidaat-lidstaten;

1.13. betreurt dat het stedelijk milieu — een specifieke kwestie die 80 % van de Europese bevolking aangaan — niet terdege aan de orde komt, zelfs niet in de ruimtelijke-ordeningsstrategie;

1.14. kan zich, onverminderd de voorgaande kritische opmerkingen, in het algemeen wel vinden in de prioritaire strategische actielijnen, alsook in de prioritaire thema's die voor het zesde programma zijn vastgesteld.

2. Aanbevelingen ten aanzien van de strategische benadering

2.1. verzoekt in het voorstel voor een besluit terdege aandacht te besteden aan de „name, shame and fame”-strategie die in de mededeling van de Commissie wordt aangekondigd en die, indien mogelijk, ook de naleving of niet-naleving van de wetgeving op regionaal en plaatselijk niveau zal omvatten, alsook de naleving en niet-naleving van vrijwillig gesloten overeenkomsten;

2.2. herinnert aan de rapportageplicht, die toch in een aantal richtlijnen is opgenomen, en verzoekt dit instrument in overleg met het Europees Milieugentschap te herzien om het doeltreffender te maken;

2.3. hoopt dat behalve aan de betere toepassing van de bestaande milieuwetgeving, ook aandacht zal worden besteed aan de actualisering en vervollediging ervan; eist dat de lokale en regionale overheden worden betrokken bij de uitwerking en evaluatie van de EU-milieuwetgeving; verzoekt specifieke maatregelen in overweging te nemen om ervoor te zorgen dat de regionale en plaatselijke overheden de communautaire wetgeving beter kennen, begrijpen en toepassen;

2.4. pleit voor een uitbreiding van het IMPEL-netwerk voor het uitwisselen van goede praktijken betreffende de tenuitvoerlegging van het Gemeenschapsrecht tot het plaatselijke en regionale niveau in de meeste lidstaten;

2.5. is er voorstander van dat ook op regionaal en plaatselijk niveau zal worden getracht de normen voor inspectie en toezicht door de overheid te verbeteren, hoewel het inziet dat de verantwoordelijkheid voor inspectie en toezicht, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, zoveel mogelijk bij de daartoe bevoegde lagere overheid moet liggen;

2.6. stelt voor na te gaan of verzwaring van de strafmaat bij veroordelingen in een rechtszaak wegens niet-naleving van communautaire milieuriichtlijnen haalbaar is;

2.7. is van mening dat ook op andere beleidsterreinen meer rekening moet worden gehouden met milieuoverwegingen en stelt voor dat de Europese Commissie ook in haar eigen beleid meer plaats inruimt voor het milieu, met name door in de desbetreffende sectorale strategische beleidsdocumenten specifieke milieuvriendelijke maatregelen vast te stellen t.a.v. basissectoren als vervoer en landbouw;

2.8. beveelt ten zeerste aan meer duidelijkheid te scheppen omtrent de wijze waarop, zowel in de lidstaten als in de regio's en gemeenten, de integratie van milieuoverwegingen in het sectorale beleid wordt beoordeeld en bevorderd;

2.9. stelt voor dat de financiering van regionale of sectorale projecten uit communautaire programma's afhankelijk wordt gemaakt van het antwoord op de vraag in hoeverre het milieubeleid concreet zijn weerklink heeft gevonden in de projecten in kwestie;

2.10. steunt de invoering op brede schaal van milieubelastingen en -heffingen enerzijds, met het oog op een milieuvriendelijke belastinghervorming, om het verbruik van hulpbronnen te belasten en de milieukosten te internaliseren, en de verlaging van de belasting op arbeid anderzijds, om de werkgelegenheid te stimuleren;

2.11. staat volledig achter het beginsel dat de vervuiler betaalt, wat impliceert dat milieukosten in de prijs worden meegenomen, omdat daarmee verkeerde signalen via de prijs worden rechtgetrokken;

2.12. dringt erop aan dat in het voorstel voor een besluit maatregelen worden omschreven die aansluiten bij de nieuwe, door de Commissie aangekondigde richtsnoeren voor milieuvriendelijke overheidssteun en -subsidies;

2.13. steunt de samenwerking met het bedrijfsleven met het oog op een milieuvriendelijker aanpak, maar staat op uitdrukkelijke vermelding van de bijzondere rol die de regio's en gemeenten kunnen spelen jegens de ondernemingen en bedrijven die op hun grondgebied zijn gevestigd;

2.14. vindt dat de streefdoelen en instrumenten van het aangekondigde geïntegreerd productbeleid concreter moeten worden omschreven;

2.15. pleit voor specifieke maatregelen en acties om de milieubescherming doeltreffender te maken en dringt aan op meer bevoegdheden voor het Europees Milieugentschap op dit gebied;

2.16. zet het voorstel voor milieuvriendelijke openbare dienstcontracten nadrukkelijk kracht bij door een lans te breken voor de goedkeuring van richtsnoeren die alle Europese instellingen, van de Commissie tot het Parlement, en van de nationale overheden tot de lokale en regionale bestuursinstanties, de plicht oplegt om al hun contracten en aankopen te laten afhangen van de voorafgaande evaluatie van de levenscyclus en de ecologische duurzaamheid van de betrokken producten en diensten;

2.17. beklemtoont het belang van de voortdurende beschikbaarheid van bijgewerkte informatie over de toestand van het milieu op lokale en regionale schaal, maar staat erop dat in het voorstel voor een besluit expliciet wordt vermeld welke soort informatie beschikbaar moet worden gesteld, zoals welke bronnen en soorten van verontreinigende emissies, en van het soort te gebruiken informatiedragers, waaronder het Internet;

2.18. benadrukt de onvervangbare rol van regio's en gemeenten als instanties die de burgers en gezinnen voorlichten, tips geven en bewust maken op het gebied van het milieu en goede milieupraktijken, en wijst er in dit verband op dat samenwerking met en uitwisseling tussen scholen en ngo's moet worden gestimuleerd;

2.19. is teleurgesteld over het beperkte bereik van het voorstel voor een besluit voor een strategische aanpak van de ruimtelijke ordening, en dringt aan op de herziening en uitbreiding ervan, waaronder maatregelen ter bevordering van algemene regels voor een duurzame ruimtelijke ordening van de EU, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel;

2.20. pleit voor de goedkeuring van concrete maatregelen en acties ter ondersteuning van de plaatselijk verantwoordelijken voor stedelijke ordening en milieubescherming, met name via de uitwisseling van praktijken en ervaringen, waarbij speciale nadruk wordt gelegd op het stadsvervoer en het „autoluw” maken van steden;

2.21. beveelt aan het Gemeenschapsgeld pas voor territoriale doeleinden te gebruiken indien vaststaat dat de normen van ruimtelijke ordening in acht worden genomen;

3. Aanbevelingen ten aanzien van de prioritaire thema's

Klimaatveranderingen

3.1. juicht de goedkeuring van in cijfers en termijnen uitgedrukte, ambitieuze streefdoelen voor dit prioritaire terrein toe, en sluit zich aan bij de gedachte dat het voorkomen van klimaatveranderingen moet worden beschouwd als krachtige drijfveer voor innovatie, een betere concurrentiepositie en grotere economische efficiëntie;

3.2. pleit ervoor dat het ferme standpunt van de EU ten aanzien van de verwezenlijking van de doelstellingen van het Protocol van Kyoto, alsook van de kennelijk noodzakelijke maatregelen voor later, zijn weerslag vindt in het zesde actieprogramma, ongeacht het verloop van de internationale onderhandelingen over dit onderwerp; het is immers zaak het internationale leiderschap van de EU ter zake te waarborgen en te verzekeren dat profijt wordt getrokken uit de impliciete voordelen van aanpassing aan een economie waarin minder broeikasgassen worden uitgestoten;

3.3. is voorstander van eventuele interne strafmaatregelen, inclusief boetes, die in verhouding staan tot de mate waarin elke lidstaat te kort is geschoten, en van een actievere rol van de regio's in de vorm van regionale plannen en streefdoelen voor verlaging van de uitstoot van broeikasgassen;

3.4. dringt erop aan doelstellingen en gekwantificeerde streefdoelen te definiëren voor de verlaging van emissies in sectoren die het meest verantwoordelijk zijn voor klimaatveranderingen, met name de transportsector;

3.5. bevestigt nogmaals zijn steun aan de oprichting van een systeem voor het verhandelen van emissierechten, en dringt erop aan dit stelsel ook expliciet uit te breiden tot de landen die toetreding tot de EU hebben aangevraagd, maar beveelt anderzijds aan dat het beginsel van verantwoordelijkheid van de producent wordt toegepast;

3.6. steunt de bevordering van energieheffingen, mits deze niet uitsluitend betrekking hebben op de uitstoot van broeikasgassen, maar alle soorten milieugevolgen van diverse energiebronnen omvatten, met name de productie van radioactief afval door kerncentrales;

3.7. heeft bijzondere belangstelling voor prioritaire actie met het oog op energiebesparing in de airconditioning van gebouwen, wegens de mogelijke gevolgen ervan voor het plaatselijk beheer en voor het stadsmilieu;

3.8. erkent de specifieke rol die voor regio's en gemeenten is weggelegd bij de aanpassing aan enige mate van klimaatverandering, hetzij in de voorbereidende maatregelen om het effect ervan op plaatselijk en regionaal niveau te verminderen, hetzij in de ondersteuning en voorlichting van de burgers, en raadt aan in het voorstel voor een besluit maatregelen op te nemen die ervoor moeten zorgen dat de stedelijke ordening hierop beter wordt afgestemd, met name voor wat betreft de normen voor gebouwen en infrastructuur en de uitbreiding van het aantal groene zones en natuurgebieden in de steden;

Natuur en biodiversiteit

3.9. is van mening dat de doelstellingen van dit thema opnieuw gedefinieerd moeten worden aan de hand van de ernst van de grootste risico's, waarbij bescherming tegen aantasting van natuurlijke habitats en tegen schadelijke effecten van veranderingen in de manier van landgebruik voor de natuur en de biodiversiteit als eerste en voornaamste algemene doelstelling moet worden aangeduid;

3.10. stelt voor bepaalde prioritaire actielijnen die het terrein van natuur en biodiversiteit overstijgen, of hiermee slechts zijdelings iets te maken hebben, onder te brengen bij andere thema's van het zesde actieprogramma, met name de actielijnen die betrekking hebben op coördinatie in het geval van ongevallen en natuurrampen, op preventie van ongevallen in verband met winningsactiviteiten, en op bescherming van de bodem tegen erosie en vervuiling;

3.11. stelt voor de maatregelen inzake invoering van milieuvriendelijke methoden in de landbouw en de visserij na de herziening van het desbetreffend gemeenschappelijk beleid voortaan specifiek te laten verwijzen naar doelstellingen als behoud van de natuur, de biodiversiteit en het daarmee verband houdende cultureel erfgoed, in plaats van naar het milieubeleid in het algemeen;

3.12. verzoekt bij de prioritaire actie inzake genetisch gemodificeerde organismen voortaan specifiek melding te maken van de evaluatie en controle van de risico's voor de natuur en de biodiversiteit;

3.13. verzoekt specifieke acties en maatregelen goed te keuren om het Natura 2000-netwerk op te zetten en in werking te doen treden, waarbij met name wordt uitgekeken naar manieren voor communautaire co-financiering van het beheer van de betrokken gebieden naar rato van hun respectieve communautaire betekenis, en wordt overwogen het Natura 2000-netwerk uit te breiden tot de kandidaat-lidstaten en het mariene milieu;

3.14. is verheugd dat ook bossen onder dit thema vallen, waarmee hun multifunctionaliteit en hun betekenis voor de instandhouding van de natuur en de biodiversiteit impliciet wordt erkend, en stelt voor prioritaire acties vast te stellen voor het behoud en herstel van natuurlijke en halfnatuurlijke bossen in Europa, met name in de kandidaat-lidstaten;

3.15. is blij dat er een strategische actielijn wordt vastgesteld voor de instandhouding van het mariene milieu, en stelt voor deze uit te breiden tot de natuur en de biodiversiteit van de kustgebieden en mondingen, met name gezien de gevolgen van het toerisme en de mogelijkheden van innovatieve vormen van eco-toerisme;

3.16. stelt voor een prioritaire actielijn op te zetten voor de ontwikkeling van de natuur en de biodiversiteit in de stad en voor het natuurlijk herstel van aangetaste of door de mens onjuist gebruikte grondgebieden en rivieren, waarbij speciale aandacht uitgaat naar de positieve effecten van preventie en beperking van de gevolgen van extreme klimaatverschijnselen, zoals droogte, overstromingen of landverschuivingen;

3.17. betreurt het ontbreken van internationale actie en stelt voor concrete maatregelen in overweging te nemen waarbij het behoud van de biodiversiteit in de wereld, met name door middel van economische instrumenten en marktregulering, overeenkomstig de afspraken binnen de VN over biologische diversiteit en de handel in bedreigde soorten, voorop wordt gesteld;

Milieu en gezondheid

3.18. wijst erop dat in artikel 152 van het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt voorgeschreven dat „bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Gemeenschap een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid wordt verzekerd”, reden waarom het Comité bijzonder veel belang hecht aan dit thema, en onderschrijft het algemene doel dat hiervoor wordt voorgesteld, hoewel het betreurt dat kwesties als milieu en volksgezondheid op weinig systematische wijze aan bod komen;

3.19. wijst nogmaals op het belang van voortdurende en actuele publieksvoorlichting over verontreinigende emissies door de industrie en andere bronnen, met name op plaatselijk en regionaal niveau, en betreurt dat in het voorstel voor een besluit de maatregelen die in de mededeling werden genoemd niet worden overgenomen;

3.20. is ingenomen met de voorstellen van de Commissie voor een strategie inzake chemische stoffen, alsook met de opmerking dat een nauwkeurig tijdsbestek moet worden vastgesteld voor de evaluatie hiervan, en stelt bijgevolg voor dit tijdsbestek ook in het zesde actieprogramma vast te leggen;

3.21. is van mening dat in het zesde programma ook voor het opzetten van nationale, regionale en lokale projecten op het gebied van de veiligheid van chemische stoffen zou moeten worden gepleit;

3.22. dringt erop aan dat de tenuitvoerlegging van de belangrijkste internationale overeenkomsten inzake chemische stoffen, zoals het VN-Verdrag over persistente organische verontreinigende stoffen of het OSPAR-Verdrag inzake de bescherming van de mariene wateren, voorrang krijgt;

3.23. steunt het algemene streven om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen, omdat dit beter strookt met een duurzame landbouw die meer op kwaliteit dan op kwantiteit is gericht, maar betreurt dat de maatregelen in het voorstel voor een besluit slechts een gedeeltelijke weergave zijn van de maatregelen die in de mededeling worden omschreven, met name voor wat betreft de onderdelen van de toekomstige strategie voor duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;

3.24. is van mening dat het duurzaam gebruik van drinkwaterbronnen beter bij het thema „duurzaam beheer van hulpbronnen” zou worden ondergebracht, aangezien de voorgestelde maatregelen inzake de kwaliteit van het drinkwater zich hoofdzakelijk laten samenvatten als een manier om de waterkaderrichtlijn ten uitvoer te leggen;

3.25. stelt voor concrete en innovatieve maatregelen te formuleren inzake de gevolgen van de kwaliteit van het water en de openbare drinkwatervoorziening voor de gezondheid, alsook maatregelen ter bevordering van het duurzaam en efficiënt beheer van drinkwaterbronnen op plaatselijk en regionaal niveau, inclusief het volledig doorrekenen in de prijs van de kosten van milieu en hulpbronnen die samenhangen met verontreiniging of belasting van het aquatisch milieu, zoals in de waterkaderrichtlijn wordt voorgesteld;

3.26. stelt voor in de maatregelen ter bestrijding van luchtverontreiniging rekening te houden met het feit dat de regionale en plaatselijke overheden een fundamentele rol spelen bij de controle en informatieverstrekking aan het publiek, met name in de steden;

3.27. deelt de mening dat de kwaliteit van de lucht in gesloten ruimten moet worden geëvalueerd en gecontroleerd, wegens het mogelijke belang ervan voor de gezondheid en de kwaliteit van het leven in de stad;

3.28. betreft het ontbreken van geluidsbeperkende maatregelen in het voorstel voor een besluit en beveelt ten zeerste aan de communautaire richtlijn inzake omgevingslawaai, die door de Commissie via dochterrichtlijnen wordt voorgesteld, met name inzake geluidsoverlast van vliegtuigen of verkeerslawaai, met spoed te voltooien; benadrukt voorts dat Gemeenschapsnormen voor de vervaardiging van stillere transportmiddelen geboden zijn;

3.29. betreft dat in het hoofdstuk over milieu en gezondheid niets specifiek wordt gezegd over de voedselveiligheid, toch een belangrijke — en zeer actuele — kwestie die de Europese burgers bezighoudt;

Duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en beheer van afvalstoffen

3.30. is van mening dat in de doelstellingen van dit hoofdstuk zou moeten worden vermeld dat het verbruik van hulpbronnen en de productie van afvalstoffen moeten worden losgekoppeld van de ontwikkeling — en niet zozeer van de economische groei — om tot een duurzame ontwikkeling te komen;

3.31. stelt voor de bescherming van de bodem tegen erosie en verontreiniging ook in deze groep onder te brengen, in plaats van bij natuur en biodiversiteit, en daaronder ook uitdrukkelijk de sanering van vervuilde grond en de bestrijding van woestijnvorming te verstaan;

3.32. is bijzonder ingenomen met het stellige voornemen van de Commissie om de lokale overheden meer te betrekken bij het opstellen van wetgeving inzake afvalstoffen, en de uitwisseling van ervaringen en beste praktijken tussen deze instanties aan te moedigen;

3.33. is van mening dat het vrije en grensoverschrijdende verkeer van afvalstoffen niets mag afdoen aan plaatselijke en regionale oplossingen voor afvalverwerking volgens de bestaande hiërarchische lijnen;

3.34. steunt het streven om voorrang te geven aan afvalpreventie en dit op te nemen in het geïntegreerd productbeleid, met dien verstande dat expliciet wordt aangegeven dat dit beleid ook van toepassing is op geïmporteerde producten uit derde landen;

3.35. beveelt aan, het principe van aansprakelijkheid van de producent systematisch toe te passen op alle scheidbare of recycleerbare afvalstromen die worden voortgebracht door de afzet van producten, waaronder niet alleen verpakkingsafval, buiten gebruik gestelde voertuigen en elektrisch of elektronisch afval, maar ook gebruikte banden, gebruikte batterijen en

accu's, textielafval, bouw- en sloopafval, en bepaalde soorten gevaarlijk huishoudafval; de aansprakelijkheid van de producent moet in principe worden beschouwd als een individuele, en niet als een collectieve aansprakelijkheid, zodat de producenten ertoe worden aangespoord milieuvriendelijkere producten te ontwikkelen;

3.36. is verheugd over het feit dat de mededeling cijfers en termijnen bevat voor afvalpreventie en -recyclage, en dringt erop aan dat hiermee terdege rekening wordt gehouden in de prioritaire actie van het voorstel voor een besluit;

3.37. onderschrijft de prioriteit die wordt gegeven aan afvalrecyclage, met name de goedkeuring van maatregelen inzake bouw- en sloopafval en biologisch afbreekbaar afval, en stelt voor in dit geval het gescheiden ophalen van organisch afval voor compostering in overweging te nemen;

3.38. verzoekt de herziening van de richtlijn inzake slib vooral in het teken te laten staan van de onderlinge aanpassing van methoden om de vervuilingsgraad te meten;

4. Internationale kwesties

4.1. verzoekt met klem de maatregel waarin wordt gesproken over een dialoog met de overheden van de kandidaat-lidstaten, aan te vullen met de expliciete vermelding dat de lokale en regionale overheden bij deze dialoog moeten worden betrokken, vooral met het oog op samenwerking en uitwisseling van ervaringen op het vlak van stedelijke ordening en openbaar vervoer;

4.2. betreft dat in het voorstel voor een besluit geen melding wordt gemaakt van de maatregelen die in de mededeling worden voorgesteld om de buurlanden van de EU te helpen op het vlak van milieubescherming;

4.3. is van mening dat de EU het als een prioriteit van haar buitenlands beleid moet beschouwen om internationale vrijhandelsovereenkomsten ondergeschikt te maken aan internationale milieuverdragen, en naleving van deze overeenkomsten afhankelijk te maken van de genoemde evaluatie van het effect ervan op duurzame ontwikkeling;

4.4. steunt het voornemen om de internationale interventie op milieugebied op te voeren, en is voorstander van de oprichting van een echte Internationale Milieuorganisatie; het verzoekt de hiervoor noodzakelijke maatregelen en prioritaire actie nauwkeurig te omschrijven, evenals de maatregelen die een krachtiger VN-milieubeleid beogen;

4.5. is stellig overtuigd van de noodzaak streefdoelen en maatregelen te formuleren voor de wereldconferentie over duurzame ontwikkeling 2002 („Rio+10”), en pleit voor betrokkenheid van de regio's en gemeenten hierbij, met name waar het gaat om de evaluatie en uitvoering van Agenda 21 op lokaal niveau;

5. Participatie en kennis

5.1. juicht het doel toe om via nauwe betrokkenheid van en een intensieve dialoog met alle betrokkenen tot transparant bestuur en gedeelde verantwoordelijkheid te komen, en wijst in dit verband nogmaals op de bijzondere plaats die door de gemeenten en regio's wordt ingenomen als uitvoerders van het nationale en Europese milieubeleid en als vertegenwoordigers en spreekbuis van de burgers;

5.2. wijst op de bijzondere rol van de regio's en gemeenten bij de verzameling van gegevens over milieuproblemen, hun geografische spreiding en de plaatselijke en regionale sociaal-

economische omstandigheden, en verzoekt derhalve deze overheden in een vroegtijdig stadium te betrekken bij alle acties ter verbetering van de kennis over de toestand van het milieu of ter bevordering van goede praktijken op het gebied van de verspreiding van milieuginformatie;

5.3. beveelt aan, de lokale en regionale overheden te steunen bij hun projecten en hun initiatieven tot inzameling en uitwisseling van informatie ten behoeve van de besluitvormers en het publiek, alsook de deelname van het publiek in goede banen te leiden;

5.4. stelt voor dat bij de herziening van de informatie- en rapportagesystemen rekening wordt gehouden met de evaluatie van de bevoegdheden en informatiestromen tussen de gemeentelijke, regionale en nationale overheden, om de samenhang, doeltreffendheid en betrouwbaarheid van de rapporten en indicatoren over de toestand van het milieu in de EU te waarborgen; in dit verband zou Eurostat een nieuw, groen BNP moeten uitwerken, waarin milieufactoren en energieverbruik worden meegenomen, en dat samen met het traditionele BNP kan worden gebruikt om er de welvaart van de Europese Unie uit af te lezen.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad „Ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid””

(2001/C 357/13)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de mededeling van de Commissie „Ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid” (COM(2000) 860 def.);

gezien het besluit van het bureau van 13 juni 2000 om overeenkomstig artikel 265, vijfde alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap een advies over de ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid op te stellen en daartoe commissie 4 „Ruimtelijke ordening, stadsbeleid, energie en milieu” met de voorbereiding van dit advies te belasten;

gezien het ontwerpadvies (CDR 97/2001 rev.) dat op 3 mei door commissie 4 is goedgekeurd (rapporteur: de heer D'Ambrosio (IT/PSE));

overwegende dat in het Verdrag betreffende de Europese Unie wordt bepaald dat milieuoverwegingen in de besluitvorming op andere communautaire beleidsterreinen moeten worden geïntegreerd, in het bijzonder met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling,

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 14 juni) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

1. Standpunt van het Comité van de Regio's

1.1. Het Comité van de Regio's juicht de mededeling van de Commissie over de ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid toe. Dit nieuwe beleid is noodzakelijk geworden en duldt geen verder uitstel, ten einde voort te kunnen gaan op de weg naar bescherming van milieu en volksgezondheid.

1.2. Het Comité is van mening dat dit nieuwe beleid ook kan bijdragen tot een verdere economische ontwikkeling van de Gemeenschap, die met name ten goede moet komen aan de regio's die zich inspannen voor de bescherming en verbetering van het milieu, in de zin van zowel bescherming van natuurlijke hulpbronnen als betere diensten en infrastructuur t.b.v. de kwaliteit van het bestaan.

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's m.b.t. de beoordeling van het programma voor de ontwikkeling van een nieuw zwemwaterbeleid

2.1. Het Comité beveelt de Commissie aan, bijzondere aandacht te schenken aan de evaluatiemethoden voor het verschijnsel eutrofiëring. Dit verschijnsel wordt vaak beschouwd als een door verontreinigende stoffen veroorzaakte afwijking in het ecosysteem, maar houdt dikwijls verband met de groei van plankton, en is dan ook terug te voeren op eeuwenoude natuurlijke processen, die dus niets te maken hebben met de bijzondere risico's van verontreinigende stoffen.

2.2. Neemt eutrofiëring bijzonder ernstige vormen aan — los van het feit of hieraan natuurlijke dan wel niet-natuurlijke oorzaken ten grondslag liggen —, dan krijgt het verschijnsel de kenmerken van een heuse milieuramp. De

anoxie (zuurstofgebrek in het water) die daarvan het gevolg is, met mogelijke vissterfte, waarbij dode en rottende vissen op het zwemwater drijven, vormt een gevaar voor de volksgezondheid en het milieu en is bovendien niet erg esthetisch. Deze verschijnselen moeten dan ook aan toezicht worden onderworpen, vooral als de mariene hulpbronnen gevaar lopen. In Noord-Europa duurt het badseizoen slechts ongeveer een maand en is het aantal badgasten gering in vergelijking met Zuid-Europa. Volgens het Comité dient met deze verschillen rekening te worden gehouden. Volgens het Comité moet een badplaats worden gedefinieerd als een plaats die echt als badplaats wordt aangeprezen en per seizoen door een aanzienlijk aantal badgasten wordt bezocht. Monsters dienen zo te worden genomen dat plaatsen die meer risico opleveren, vaker worden onderzocht. Voor badplaatsen met een kort badseizoen moeten de criteria zo worden vastgesteld dat een slecht testresultaat deze plaatsen niet relatief zwaarder treft doordat hier in totaal minder vaak wordt gecontroleerd.

2.3. In dit verband dringt het Comité er bij de Commissie op aan ruim aandacht te schenken aan het steeds groter wordende probleem van de algengroei en het gevaar van schelpdiergif voor baders. Om de voedingsstoffen en situatie tegen de achtergrond van de massale algenontwikkeling duidelijk en precies te kunnen omschrijven, is één voedingsstoffenparameter onvoldoende.

2.4. Het Comité maakt de Commissie erop attent dat de analytische controle pas doeltreffend zal zijn indien de testresultaten snel beschikbaar zijn, zodat vlot kan worden gereageerd. Hierbij dient prioritair te worden gekeken naar de parameters m.b.t. de bescherming van de gezondheid van de mens, en secundair naar parameters m.b.t. veranderingen in de kwaliteit van het water.

2.5. Het Comité stelt dan ook voor dat bij de in de Mededeling aangegeven controle- en analysemethoden ook wordt gekeken naar de aanwezigheid van ammoniumstikstof, nitro- en nitrietverbindingen in het water, stoffen aan de hand waarvan de mate van vervuiling en de ontwikkeling ervan gemeten kan worden. Dit zijn stoffen waarvan de aanwezigheid op relatief korte tijd kan worden vastgesteld, zodat snel kan worden ingegrepen, in afwachting van het gedetailleerd bacteriologisch onderzoek, dat meer tijd in beslag neemt.

2.6. Het Comité onderstreept het belang van goede en gestandaardiseerde voorlichting aan de bevolking. Vooral wanneer de vervuiling zo sterk is dat het water niet geschikt is om in te baden, moet ervoor worden gezorgd dat de informatie geen aanleiding geeft tot verkeerde interpretaties of misverstanden en voor iedereen duidelijk is, ook met behulp van symbolen, vooral om aan te geven wat de oorzaak van de vervuiling is. Deze informatie dient op verschillende aspecten betrekking te hebben:

- plaats, kenmerken en kritieke factoren;
- ongunstige weers-, klimaat- en mariene omstandigheden die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden;
- de analytisch gemeten verandering van de waterkwaliteit.

2.7. Bovendien wijst het Comité erop dat ook in de volgende fasen, waarin de technische en wetenschappelijke details van de nieuwe Europese richtlijn worden uitgewerkt, de regionale en lokale overheden een positieve bijdrage kunnen leveren door hun eigen structuren of de op hun grondgebied gevestigde onafhankelijke milieuinstanties in te schakelen. Zo

zou een beroep kunnen worden gedaan op de regionale milieuagentschappen, zoals die bestaan in Italië en andere EU-lidstaten.

2.8. Het Comité benadrukt dat aandacht moet worden besteed aan de termijnen en middelen voor de uitvoering van de maatregelen, die absoluut noodzakelijk zijn om de kwaliteit van het zwemwater te verbeteren en te beschermen. Ook voor deze maatregelen dient een dubbel perspectief in aanmerking te worden genomen:

- acties en maatregelen m.b.t. uitzonderlijke en onverwachte gebeurtenissen;
- acties die nodig zijn als gevolg van gebrekkige infrastructuur, onderverdeeld in kleine en grote investeringen. In dit verband vestigt het Comité de aandacht van de Commissie op het feit dat lokale overheden op zeer hoge kosten zullen worden gedreven indien zij worden verplicht twee aparte waterzuiveringsinstallaties te bouwen die gebruikt water en regenwater gescheiden houden. Een dergelijke maatregel zou slechts verplicht mogen worden gesteld indien onderzoek uitwijst dat één enkele installatie in het betreffende gebied risico's inhoudt.

2.9. Het Comité verzoekt de Commissie dan ook voldoende financiële middelen uit te trekken voor bovengenoemde maatregelen, naast de middelen die de lidstaten en de betrokken regio's ter beschikking stellen.

2.10. Het Comité verzoekt de Commissie de termijnen die gelden voor de zwemwaterrichtlijn op de voor de kaderrichtlijn voor water vastgestelde termijnen af te stemmen.

Brussel, 14 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over het „Groenboek geïntegreerd productbeleid”

(2001/C 357/14)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het door de Commissie voorgelegde Groenboek geïntegreerd productbeleid (COM(2001) 68);

gezien het besluit van de Europese Commissie d.d. 13 februari 2001 om het Comité overeenkomstig artikel 265, eerste alinea van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap te raadplegen over haar Groenboek;

gezien het besluit van zijn bureau van 13 juni 2000 om commissie 4 „Ruimtelijke ordening, stadsbeleid, energie, milieu” te belasten met het opstellen van het desbetreffende advies;

gezien zijn advies over het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen, diensten en werken en het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende coördinatie van de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening en vervoer (CDR 312/2000 fin) ⁽¹⁾;gezien zijn advies over de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement betreffende de actualisering van de communautaire strategie voor het afvalbeheer (CDR 339/96 fin) ⁽²⁾;gezien zijn advies over de Mededeling van de Commissie — De algemene evaluatie van het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap op het gebied van het milieu en duurzame ontwikkeling „Op weg naar duurzame ontwikkeling” (Vijfde milieuactieprogramma) (CDR 12/2000 fin) ⁽³⁾;

gezien het door commissie 4 op 3 mei 2001 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 98/2001 rev.), (rapporteur: de heer Kramer Mikkelsen (DK/PSE)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies uitgebracht dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen over het Groenboek geïntegreerd productbeleid

1.1. Het Comité van de Regio's is het eens met de Commissie dat een geïntegreerd productbeleid (IPP) dient te berusten op een reeks verschillende instrumenten. Vrijwillige en op het marktmechanisme gebaseerde instrumenten, zoals eco-etikettering, milieuverklaringen voor producten, „groene” overheidsopdrachten, milieubeheersystemen en richtlijnen voor eco-ontwerpen, hebben in dit verband een rol te spelen.

1.2. Het Comité van de Regio's wil echter wel onderstrepen dat een geïntegreerd productbeleid met de in het Groenboek behandelde elementen gezien moet worden als een aanvulling op traditionele wetgeving in de vorm van b.v. minimumrichtlijnen en daarvoor niet in de plaats kan komen.

1.3. Nieuwe wetgeving is nodig om prioriteiten, doelstellingen alsook criteria voor het beoordelen van geboekte vooruit-

gang vast te leggen. In het bijzonder moet er een regeling komen die van kracht wordt wanneer bij het verwezenlijken van de doelstellingen onvoldoende vooruitgang wordt gemaakt. Het Comité van de Regio's vindt dat de praktische implementatie van geïntegreerd productbeleid moet stelen op de fundamentele beginselen van het EU-milieubeleid, namelijk het voorzorgs- en het substitutiebeginsel.

1.4. Er bestaat grote behoefte aan nieuwe richtlijnen met minimumnormen voor afvalbehandeling en gebruik van chemische stoffen. Een geïntegreerd productbeleid kan een waardevolle aanvulling zijn met het oog op het voorkomen van afval en de vervanging van ongewenste chemische stoffen in bepaalde producten; vrijwillige initiatieven op deze gebieden mogen het streven naar basiswetgeving ter bescherming van het milieu echter niet in de weg staan.

1.5. De in het Groenboek vermelde op basis van vrijwilligheid te ondernemen activiteiten dienen werkelijk gericht te zijn op en de verdere ontwikkeling van milieuwetgeving te ondersteunen. In haar in het vooruitzicht gestelde mededeling dient de Commissie daarom nader op deze interactie in te gaan.

⁽¹⁾ PB C 144 van 16.5.2000, blz 23.

⁽²⁾ PB C 116 van 14.4.1997, blz 74.

⁽³⁾ PB C 317 van 6.11.2000, blz 1.

1.6. Het Comité van de Regio's is bovendien van mening dat dient te worden aangegeven hoe IPP gerelateerd moet worden aan en gerijmd moet worden met de traditionele voorschriften ter beoordeling van de milieu-impact van industriële activiteiten en bestaande initiatieven op dit gebied (IPPC- en BAT-nota's).

1.7. Het Groenboek van de Commissie over IPP beantwoordt niet aan de verwachtingen van het Comité omtrent de lange-termijndoelstellingen en -prioriteiten inzake het voorkomen van afval; in het Zesde Milieuactieprogramma van de Commissie wordt het voorkomen van afval immers aangemerkt als element van doorslaggevend belang in het kader van IPP.

1.8. Het Comité van de Regio's heeft al eerder, voor het laatst in zijn advies over het Vijfde milieuactieprogramma⁽¹⁾, er de aandacht op gevestigd dat er een doelgericht beleid moet komen inzake het voorkomen van afval. Het herhaalt hier zijn verlangens.

1.9. Het Comité van de Regio's dringt er daarom op aan dat de Commissie in haar aangekondigde mededeling prioriteiten en doelstellingen aangeeft, zodat het afvalpreventiebeleid de prioriteit krijgt die nodig is om de afvalstromen te beheersen. De plaatselijke en regionale overheden in Europa zijn grotendeels verantwoordelijk voor de afvalverwijdering, en hebben dan ook veel kennis in huis over problemen die veroorzaakt worden door aard en omvang van de afvalstromen. Deze overheden zijn bereid om hun kennis in de context van de komende werkzaamheden ter beschikking van de Commissie te stellen; daartoe dringt het Comité er bij de Commissie op aan om nauw bij de desbetreffende werkzaamheden te worden betrokken.

1.10. Het stemt het Comité van de Regio's tot voldoening dat de Commissie alle actoren op alle niveaus bij het proces wenst te betrekken en dat zij IPP wenst te ontwikkelen op basis van een open dialoog en prikkels wil geven voor een geïntegreerde productbeleid-benadering bij alle relevante besluiten.

1.11. Het Comité van de Regio's wil de aandacht van de Commissie er in het bijzonder op vestigen dat bij het opstellen van de aangekondigde mededeling terdege moet worden gekeken naar de rol die lokale en regionale overheden kunnen spelen in hun functie als toezichthouders op het bedrijfsleven.

1.12. Het Comité van de Regio's betreurt het dat in het Groenboek geen aandacht wordt besteed aan de mogelijkheden waarover lokale en regionale milieudiensten in het kader van hun dialoog met het bedrijfsleven beschikken om de productontwikkeling zelf te beïnvloeden. Dit valt te betreuren omdat lokale en regionale milieudiensten juist over adequate middelen beschikken om via een dialoog bedrijven ertoe aan te zetten, zich te concentreren op de milieu-eigenschappen van producten vanuit een levenscyclusperspectief.

1.13. De lokale en regionale overheden beschikken momenteel niet over de mogelijkheid om, in het kader van vooral grote contracten, via hun aankoopbeleid de verspreiding van milieuvriendelijke producten te bevorderen; daartoe dient in de EU-regelgeving inzake overheidsopdrachten de mogelijkheid te worden geopend om ook relevante milieucriteria toe te passen. Het is daarom zorgwekkend te noemen dat, wanneer het gaat om bovenbedoelde contracten, het Groenboek het welslagen of mislukken van een geïntegreerd productbeleid laat afhangen van het vermogen van de plaatselijke en regionale overheden om de vraag naar minder milieubelastende producten te stimuleren; immers, deze overheden beschikken slechts over beperkte mogelijkheden op dit gebied.

1.14. Zolang de EU-regelgeving inzake overheidsopdrachten niet voldoende wordt versoepeld waardoor de plaatselijke en regionale overheden deze rol kunnen vervullen, zullen deze overheden op geen enkele manier aan de verwachtingen kunnen voldoen. Gelet op de centrale rol die de Commissie toekent aan een milieubewust gunningsbeleid, moet daarom worden onderstreept dat nadere interpretatie van of veranderingen in de regelgeving inzake overheidsopdrachten voorwaarde is voor een succesvolle implementatie van een geïntegreerd productbeleid.

2. Bijzondere opmerkingen over het Groenboek van de Commissie

Prijsmechanisme

2.1. Het beginsel „de vervuiler betaalt” is een grondbeginsel in het EU-milieubeleid dat het Comité van de Regio's volledig onderschrijft. Daarom sluit het zich ook aan bij de opvatting van de Commissie dat de werkelijke milieukosten gedurende de levenscyclus van producten in de prijs van het product moeten worden geïntegreerd. In een aantal gevallen is echter gebleken dat het moeilijk te garanderen is dat de milieukosten inderdaad in de prijs van het product worden geïntegreerd. Het Comité van de Regio's betwijfelt of de voorgestelde maatregelen toereikend zullen zijn om dit in de nabije toekomst te bereiken.

2.2. Het Comité van de Regio's stelt voor dat er bij het uitwerken van de aangekondigde mededeling over geïntegreerd productbeleid naar wordt gestreefd om een breder maatregelenpalet te beschrijven waarmee bereikt kan worden dat de milieukosten worden geïnternaliseerd. Daarbij moet nadrukkelijk worden gekeken naar de opportuniteit om een bijzondere belasting te heffen op bepaalde grondstoffen, chemicaliën, enz. Ook moet goed worden gekeken naar de mogelijkheid om een einde te maken aan bestaande subsidieregelingen, staatssteun, enz. ten behoeve van de ontwikkeling van producten en processen in o.m. de landbouw en de energiesector die echter haaks staan op het streven naar een duurzame ontwikkeling. Tot slot moet in de mededeling worden aangegeven in hoeverre een doelgericht gebruik van milieuaansprakelijkheidsregelingen, o.m. door garanties voor milieuschade te eisen, ertoe kan bijdragen dat milieukosten in de prijzen van producten worden geïntegreerd.

⁽¹⁾ COM(1999) 543 def.

2.3. Producentenverantwoordelijkheid kan een middel zijn om de behandelingskosten van afgedankte producten, afvalwater, enz. te integreren in de prijs van nieuwe producten, en kan wellicht een prikkel zijn om al in de ontwerpfase aan afvalpreventie te doen. Het Comité van de Regio's beschouwt producentenverantwoordelijkheid als een instrument om het beginsel „de vervuiler betaalt” in praktijk te brengen. In vele gevallen kan het opportuun zijn om afvalbehandelingsystemen te baseren op individuele producentenverantwoordelijkheid: de financiële verantwoordelijkheid voor de inzameling van bepaalde producten en de afvalbehandeling ervan berust bij de producent, maar in de praktijk kan een en ander worden verwezenlijkt binnen door lokale of regionale overheden ingestelde systemen (wat in veel gevallen ook is aan te raden), mits de kosten door de producenten zelf worden gedragen. Het Comité heeft al eerder, in zijn advies over de actualisering van de communautaire strategie van het afvalbeheer ⁽¹⁾, aangegeven dat bij het bepalen van de producentenverantwoordelijkheid rekening moet worden gehouden met het beginsel van opdeling van de verantwoordelijkheid in een financieel en in een praktisch deel.

2.4. Volgens het Comité van de Regio's moet voor iedere productcategorie worden overwogen of het wel nuttig is, een producentenverantwoordelijkheid in de vorm van een terugnameplicht in te voeren. Als instrument in een geïntegreerd productbeleid is producentenverantwoordelijkheid met name geschikt voor producten met een bepaalde omvang en waarde, die individueel kunnen worden behandeld, ook wanneer zij tot afval zijn geworden. Afgedankte voertuigen zijn hiervan een goed voorbeeld.

Groene vraag van de consument

2.5. Het Comité van de Regio's is het eens met de Commissie dat het van belang is om het verstrekken van geloofwaardige, relevante en transparante informatie over milieu-eigenschappen van producten te bevorderen. Volgens het Comité valt het verstrekken van dergelijke informatie voor een groot deel onder de producentenverantwoordelijkheid.

2.6. Volgens het Comité van de Regio's bestaat er, zowel bij de consument als bij kleine en middelgrote bedrijven, grote behoefte aan scholing op het gebied van milieuvraagstukken; scholing zou dan ook onderdeel moeten uitmaken van een geïntegreerd productbeleid.

2.7. De vrijwillige EU-regeling inzake milieu-etikettering, de zogenaamde milieukeur, is een bekend instrument dat al jarenlang bestaat. Het Comité van de Regio's acht dit in beginsel een uitstekend instrument, omdat het voor de consument gemakkelijk te hanteren is bij het doen van inkopen en omdat de indelingscriteria genuanceerd zijn en steeds aanpassingen binnen iedere productcategorie kunnen worden doorgevoerd.

Volgens het Comité is er in de praktijk echter behoefte aan verdergaande maatregelen, hetgeen ook in het Groenboek van de Commissie wordt erkend: hierin staat nl. dat de reikwijdte van de milieukeur moet worden uitgebreid tot meer productcategorieën en dat de regeling gestimuleerd moet worden door hiervoor meer middelen uit te trekken. Een EU-regeling inzake milieu-etikettering moet voor de diverse productcategorieën kunnen uitgaan van en volledig aansluiten bij reeds bestaande en goed functionerende milieukeurmerken (b.v. de „Nordic Swan”), en niet helemaal opnieuw beginnen en met bestaande merken gaan concurreren.

2.8. Het voorstel van de Commissie om over te stappen op een bredere etiketteringsstrategie in de vorm van milieuverklaringen voor producten (ISO type III) kan volgens het Comité van de Regio's van grote waarde zijn, ook voor producenten die niet bij de kopgroep horen waar het gaat om de ontwikkeling van minder milieubelastende producten en die daarom niet in aanmerking komen voor een milieukeur. Gedetailleerde milieuverklaringen zijn van weinig praktisch nut voor de individuele consument, maar kunnen heel bruikbaar zijn voor grote publieke of private afnemers en hun toeleveranciers. Tevens bieden milieuverklaringen voor producten mogelijkheden voor betere consumentenvoorlichting door consumentenorganisaties. In plaats van deze milieuverklaringen voor producten veel breder en gedetailleerder te maken, is het beter pragmatisch te werk te gaan ten einde de communicatie te vergemakkelijken.

2.9. Volgens het Comité van de Regio's is het beter te streven naar een verplicht milieuverklaringssysteem, waarbij, net als bij het Europese energielabel, alle producten voor iedere markt kunnen worden ingedeeld.

2.10. „Groene” claims en „eigenverklaringen” (ISO type II) hebben volgens het Comité van de Regio's minder prioriteit omdat dergelijke beweringen een geringe geloofwaardigheid hebben bij de consument en omdat dit zou kunnen leiden tot een verwarrende etiketteringsjungle. Claims zoals „bevat geen ...” zijn bij wijze van uitzondering aanvaardbaar, maar het is beter aan te geven welke stoffen verwerkt zijn in het product, zoals overigens ook moet worden gegarandeerd dat de opgegeven milieu-eigenschappen inderdaad relevant zijn voor de productcategorie.

Beleid inzake overheidsopdrachten

2.11. Het Comité van de Regio's stelt tot zijn tevredenheid vast dat de Commissie oog heeft voor het grote potentieel dat het voeren van een doelgericht, milieubewust beleid inzake overheidsopdrachten biedt om de verspreiding van milieuvriendelijke producten te bevorderen. Tegelijkertijd wil het Comité er attent op maken dat de bij de plaatselijke en regionale overheden aanwezige wil om een milieubewust gunningsbeleid te voeren, al geconcretiseerd is in vele gebieden

⁽¹⁾ COM(96) 399 def.

in Europa. Via hun aankoopbeleid hebben plaatselijke en regionale overheden een belangrijk aandeel gehad in het bevorderen van nieuwe technologie, zoals elektrische voertuigen, windmolens, enz.

2.12. Tegen die achtergrond is het dan ook bijzonder zorgwekkend dat de gunningsvoorschriften zodanig geïnterpreteerd zijn dat belangrijke belemmeringen zijn ontstaan voor het voeren van een milieubewust aankoopbeleid. Hier verwijst het Comité naar artikel 6 van het Verdrag en wil het benadrukken dat er in het beleid inzake overheidsopdrachten geen contradictie mag zijn tussen de vrije-marktbeginselen en de inachtneming van de milieudimensie. Dat er momenteel zeer beperkte mogelijkheden zijn, blijkt wel uit het feit dat al juridische stappen zijn gezet tegen een aantal steden die er in hun aankoopbeleid blijk van hebben gegeven het milieuaspect in aanmerking te willen nemen.

2.13. Het Comité van de Regio's heeft er al eerder, voor het laatst in zijn advies van 13 december 2000 inzake de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten⁽¹⁾, op gewezen dat de Commissie eerder geneigd lijkt te zijn de gunningsregels aan te scherpen dan meer ruimte te creëren voor het stellen van milieu-eisen bij de gunning van overheidsopdrachten.

2.14. De gunningsvoorschriften zijn alleen maar bedoeld om ervoor te zorgen dat de desbetreffende procedures stroken met de beginselen die aan de totstandbrenging van de interne markt ten grondslag liggen. Het is volgens de lokale en regionale autoriteiten absoluut zaak dat de gunningsvoorschriften geen invloed hebben op de aard van de in te kopen goederen; een aanbestedende dienst moet b.v. zelf kunnen bepalen of zij biologisch geteelde groenten of niet met hormonen behandeld vlees wil kopen: m.a.w. het moet dus zo zijn dat aan het productieproces ook milieu-eisen kunnen worden gesteld. In dat verband verwijst het Comité opnieuw naar zijn advies over de algemene evaluatie van het Vijfde milieu-actieprogramma⁽²⁾, waarin wordt gewezen op de noodzaak van een Europees landbouwbeleid dat strookt met het streven naar een duurzame ontwikkeling.

2.15. Het Comité van de Regio's beseft dat er voor producenten reële besparingen mogelijk zijn indien het gebruik van grondstoffen, energie, enz. in het productieproces kan worden teruggedrongen. Het wil er echter op wijzen dat de lokale en regionale overheden de ervaring hebben dat bij milieubewust inkopen in de regel sprake is van een meerprijs als gevolg van o.m. ontwikkelingskosten.

2.16. Volgens het Comité van de Regio's zou van leveranciers geëist moeten kunnen worden dat hun producten de Europese milieukeur bezitten, zoals ook geëist zou moeten kunnen worden dat producenten andere nationale of transnationale milieulabels kunnen overleggen, b.v. de „Nordic Swan”; goederen waarvan bewezen kan worden dat zij beantwoorden aan vergelijkbare eisen, moeten echter ook worden toegelaten.

2.17. Het Comité van de Regio's vindt ook dat van leveranciers van goederen en diensten aan de overheid geëist mag worden dat zij milieubeheerssystemen hebben ingevoerd, b.v. het Europese EMAS-systeem of de internationale ISO-norm 14000.

2.18. Het Comité van de Regio's is voorts van mening dat moet kunnen worden overgegaan tot uitsluiting van leveranciers die wat hun aanbod van goederen en diensten betreft niet aan de plaatselijke, regionale, nationale of Europese milieuvoorschriften voldoen.

2.19. Het Comité acht het van cruciaal belang dat in de aangekondigde mededeling van de Commissie benadrukt wordt dat bovengenoemde maatregelen noodzakelijk zijn om het aanwezige potentieel bij grootschalige overheidsopdrachten ten volle te kunnen benutten.

2.20. Gelet op de hierboven beschreven onzekerheid omtrent de toepasbaarheid van de voorgestelde maatregelen inzake internalisering van de milieukosten, en gelet op de centrale rol die het Groenboek verwacht van een milieubewuste gunning van overheidsopdrachten, is het zeer zorgwekkend dat er op het eerste gezicht geen tekenen zijn die erop wijzen dat de wil werkelijk aanwezig is om het milieu-aspect bij openbare gunningsprocedures te laten meespelen.

Productinformatie

2.21. Het Comité van de Regio's is het eens met het voorstel van de Commissie om producenten te verplichten, belangrijke gegevens te verstrekken over de milieu-eigenschappen van producten aan alle actoren in de productie- en de distributieketen en aan de individuele consument. Het Comité acht het evenwel van belang dat bindende richtlijnen inzake het verstrekken van relevante informatie niet tot een uitholling van het bedrijfsgeheim leiden.

Richtlijnen voor het ontwerpen van producten

2.22. Het Comité van de Regio's staat achter het voornemen van de Commissie om vaart te zetten achter het uitwerken en het verder ontwikkelen van richtlijnen waarmee het milieu-aspect bij het ontwerpen van producten in aanmerking kan worden genomen. Op die wijze kan geïntegreerd productbeleid

(1) COM(2000) 275 def. — 2000/0115 (COD) en COM(2000) 276 def. — 2000/0117 (COD).

(2) COM(1999) 543 def.

een belangrijk instrument zijn om afvalpreventie en duurzame ontwikkeling te bevorderen, en vervanging van gevaarlijke stoffen te bevorderen. De richtlijnen moeten tot doel hebben om zowel de omvang van de afvalstroom als de gevaren en risico's ervan te reduceren. Een initiatief om de inventaris op te maken van de door de lokale en regionale overheden bij de afvalbehandeling opgedane ervaring, kan ertoe bijdragen dat daadwerkelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande kennis die met het oog op afvalpreventie in de ontwerp- of verbruiksfase waardevol kan zijn.

Normalisatie en de „Nieuwe aanpak”

2.23. Het Comité van de Regio's onderschrijft dat het uitwerken van productnormen van grote betekenis is als maatstaf voor de feitelijke milieubelasting van een product; hier ligt dan ook een mogelijkheid om de milieudimensie te integreren in de normalisatiewerkzaamheden, zoals dat al is gebeurd met het veiligheidsaspect voor de gebruiker. Veiligheidskwesties zijn echter veel minder complex dan milieukwesties, waar o.m. ook moet worden gekeken naar het voorkomen van lange-termijneffecten. Het Comité vindt dat de milieudimensie in veel sterkere mate dan het veiligheidsaspect een zaak is van politieke prioriteiten, aangezien vele verschillende parameters in aanmerking moeten worden genomen die dikwijls met elkaar strijden.

2.24. Volgens het Comité van de Regio's is het uit democratisch oogpunt zeer bedenkelijk om de besluitvorming over het milieubelastingniveau, enz. te verleggen naar organen zoals het Europees comité voor normalisatie, dat niet onder rechtstreekse democratische controle staat. Milieuprioriteiten moeten bepaald worden door politieke organen en de „Nieuwe aanpak” is daarom als uitgangspunt niet geschikt voor het milieuterrein. Voorts is het volgens het Comité nog maar de vraag of het Verdrag de mogelijkheid laat om politieke bevoegdheden over te dragen aan organen zonder verantwoordingsplicht, zoals wel mogelijk is in het kader van de „Nieuwe aanpak”. Vermeldenswaard is dat de door het CEN genomen besluiten b.v. niet onderworpen zijn aan de controle van het Europees Hof van Justitie.

2.25. Het Comité van de Regio's wil er voorts op wijzen dat normalisatie weliswaar een op consensus berustend proces is, maar dat dit proces vooral afhangt van de middelen die de partners kunnen inzetten voor de werkzaamheden; met democratie heeft dit niets van doen.

2.26. Tevens wil het Comité van de Regio's wijzen op de ervaringen die bij de toepassing van de „Nieuwe aanpak” in het kader van de verpakkingsrichtlijn zijn opgedaan. Ondanks het feit dat aanzienlijke financiële middelen zijn ingezet, is men er niet in geslaagd de voorgeschreven normen met betrekking tot fundamentele eisen inzake o.m. beperking van het materiaalgebruik bij de vervaardiging van verpakkingen te ontwikkelen.

2.27. Op grond hiervan meent het Comité van de Regio's dat richtlijnen overeenkomstig de „Nieuwe aanpak” niet in de plaats kunnen komen van traditionele regelgeving. Overweegt men deze methode op milieugebied toe te passen, dan mag dat alleen indien een bevredigende oplossing voor bovengenoemde problemen is gevonden.

Productpanels

2.28. Volgens het Comité van de Regio's kan de oprichting van productpanels bijdragen tot de implementatie van geïntegreerd productbeleid. Wel moet erop worden gewezen dat productpanels alleen iets positiefs kunnen opleveren indien de producenten in het panel zich wederzijds verbinden tot en geïnteresseerd zijn in het opbouwen van een constructief netwerk. Dit stelt hoge eisen, temeer daar de Commissie op Europees niveau productpanels wil oprichten. Het Comité wil dat op gezette tijden evaluatieverslagen worden gepubliceerd over de werkzaamheden van de op te richten Europese productpanels.

Milieubeheer- en milieuauditsystemen

2.29. Milieubeheersystemen zijn in de ogen van het Comité van de Regio's een goed instrument om ondernemingen te helpen hun milieuprestaties te verbeteren en milieuvriendelijker te produceren; tevens kunnen dergelijke systemen ertoe bijdragen dat het bedrijfsleven bewust milieu-informatie doorgeeft aan overheden en anderen. Daarom moet de EMAS-verordening worden opgenomen in het geïntegreerd productbeleid, en niet uitsluitend als een ondersteunend instrument worden gezien.

Volgende stappen

2.30. Het Comité van de Regio's dringt er bij de Commissie op aan om in haar volgende IPP-voorstellen met concrete doelstellingen en een tijdschema te komen, alsook met indicatoren waarmee de resultaten van IPP kunnen worden gemeten.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot voorziening in publieke inspraak met betrekking tot de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en tot wijziging van de Richtlijnen van de Raad 85/337/EEG en 96/61/EG”

(2001/C 357/15)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien het voorstel van de Commissie voor een richtlijn tot voorziening in publieke inspraak met betrekking tot de opstelling van bepaalde plannen en programma's betreffende het milieu en tot wijziging van de Richtlijnen van de Raad 85/337/EEG en 96/61/EG (COM(2000) 839 def. — 2000/0331 (COD));

gezien het besluit van de Raad d.d. 14 februari 2001 om, overeenkomstig art. 175, lid 1 van het EG-Verdrag, het Comité van de Regio's dienaangaande te raadplegen;

gezien het besluit van het bureau d.d. 13 juni 2000 om commissie 4 „Ruimtelijke ordening, stadsbeleid, energie, milieu” met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden te belasten;

gezien het advies van het Comité van de Regio's over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie (CDR 273/2000 fin) ⁽¹⁾;

gezien het advies van het Comité van de Regio's over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (CDR 349/1999 fin) ⁽²⁾, en

gezien het op 3 mei 2001 door commissie 4 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 99/2001 rev.) (rapporteur: de heer Whitmore (VK/ELDR)),

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 14 juni) het volgende advies uitgebracht.

1. Standpunten van het Comité van de Regio's

1.1. Onderhavig voorstel heeft betrekking op de inspraak van het publiek (in de brede betekenis) in de beoordeling van projecten en in de voorbereiding van bepaalde op nationaal, regionaal of lokaal niveau opgestelde plannen en programma's. Ook de manier waarop het publiek zich in dit verband toegang tot informatie en tot de rechter kan verschaffen, wordt geregeld. Aangezien de burger zich door deze bepalingen gesterkt zal voelen om zijn toekomstige leefomgeving mee vorm te geven, wordt het voorstel door het Comité als een waardevolle stap naar een grotere maatschappelijke betrokkenheid beschouwd.

1.2. De Commissie zou dit voorstel moeten inpassen in een bredere aanpak ter bevordering van publieke inspraak in lokale dienstverlening en lokaal bestuur. Een dergelijke aanpak mag niet beperkt blijven tot specifieke plannen en projecten, maar dient het hele activiteitspectrum van lokale en andere overheden — inclusief ruimtelijke ordening — te bestrijken.

1.3. Als onderdeel van deze vernieuwende strategische visie is het volgens het Comité van essentieel belang dat het publiek

in een vroeg stadium toegang tot informatie krijgt en op lokaal niveau actief aan het denkproces over een duurzame toekomst voor stad en regio kan deelnemen.

1.4. De traditionele „top-down”-aanpak in het ruimtelijke-ordeningsbeleid en in de besluitvorming moet plaats maken voor of ingepast worden in een systeem van raadpleging en overleg waarbij alle bestuursniveaus en belanghebbenden (met inbegrip van niet-gouvernementele organisaties, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en overheidsinstanties) worden betrokken. In sommige gevallen zullen specifieke mechanismen nodig zijn om alle lagen van de samenleving toegang tot informatie te verschaffen en hen bij het proces te betrekken.

1.5. In het Verdrag van Århus en de voorgestelde richtlijn van de Europese Commissie wordt „het betrokken publiek” zo breed gedefinieerd dat ook de niet-gouvernementele organisaties erin begrepen zijn. Een dergelijke definitie impliceert breed overleg met alle betrokkenen en kan derhalve op de instemming van het Comité rekenen. Dit kan er evenwel toe leiden dat milieu- en pressiegroepen meer speelruimte krijgen om de tenuitvoerlegging van noodzakelijke projecten op de lange baan te schuiven, ook in gevallen waar al het mogelijke werd gedaan om de negatieve gevolgen voor het milieu te vermijden, tot een minimum te beperken, te verzachten of te compenseren. Deze vertraging wordt met name in de hand gewerkt door het feit dat de voorwaarden voor toegang tot de rechter (artt. 2(5) en 3(4)) zowel op inhoudelijke als op

⁽¹⁾ PB C 148 van 18.5.2001, blz. 9.

⁽²⁾ PB C 374 van 23.12.1999, blz. 9.

procedurele kwesties betrekking hebben. Al met al zou het zinvol zijn te bekijken of naast NGO's die zich voor het milieu inzetten, ook consumentenbonden, gebruikersverenigingen en aanverwante organisaties, alsmede alle mogelijke beroepsverenigingen, expliciet in de definitie van „het betrokken publiek” kunnen worden opgenomen.

1.6. Het spreekt voor zich dat uitvoering en toezicht zorgvuldig op elkaar moeten worden afgestemd. De aanbevelingen van het Comité van de Regio's moeten als hulpmiddel worden beschouwd om in een vroeg stadium van de projectontwikkelingsfase een betere consensus over milieukwesties tot stand te brengen. Bij het opstellen van de lijst van organisaties (NGO's, sociale verenigingen zonder winstoogmerk, sectorale beroepsorganisaties, consumenten- en verbruikersverenigingen, vrijwilligersorganisaties op het gebied van civiele en sociale bescherming, enz.) die aan de criteria voor belanghebbende organisaties voldoen, doen de lidstaten er goed aan dit punt in overweging te nemen.

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's

2.1. Het Comité van de Regio's kan zich vinden in de teneur van het Commissievoorstel, nl. dat het uitwerken en vastleggen van de inspraakmodaliteiten en -procedures aan de lidstaten wordt overgelaten. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel houdt dit evenwel in dat het de lidstaten weliswaar vrijstaat om minimumeisen vast te leggen en advies te geven, maar dat zij geen verplichtingen mogen opleggen. Steden en regio's in heel Europa zijn de voorhoede van innovatief denken over solidaire vormen van „governance”; zo zijn er lokale burgerpanels of -juries opgericht, worden er geregeld tevredenheidsonderzoeken gelanceerd, wordt de bevoegdheid om bepaalde besluiten te nemen of budgetten te besteden aan kleine territoriale eenheden gedelegeerd en spelen maatschappelijke en milieufora een actieve rol.

2.2. De lokale en regionale overheden hebben al ervaring opgedaan met publieke inspraak in het ontwikkelen van een strategie op hun grondgebied, met het uitwerken van een visie, met participatiemechanismen, met informatieverstrekking via elektronische weg en met milieu-educatie en -bewustmaking. Het Comité van de Regio's doet een oproep tot de Europese Commissie om de navolging verdienende ervaringen van deze overheden te centraliseren en vervolgens te verspreiden. Het communautair initiatief Interreg leent zich hier goed voor. De lidstaten moeten er op hun beurt toe worden aangezet om innoverende voorbeelden van wetgeving of advisering onderling te bespreken. Ook „Lokale Agenda 21” biedt in dit verband mogelijkheden die op Europees niveau in overweging moeten worden genomen; zo kunnen er fora worden georganiseerd waar burgers hun prioritaire verwachtingen t.a.v. duurzame ontwikkeling en met name inzake een betere leefomgeving aangeven.

2.3. Door de band genomen kan het Comité van de Regio's zich vinden in de specifieke minimumeisen van

artikelen 2(2)(a) en 3(3)(a) van de door de Europese Commissie voorgestelde richtlijn. De bevoegde autoriteiten zullen hieraan naar alle waarschijnlijkheid zonder al te veel problemen kunnen voldoen; overigens worden deze punten al door de uitwisseling van navolging verdienende ervaringen afgedekt. Het Comité merkt hierbij evenwel op dat de informatie in de verschillende stadia van de vergunningsprocedure waarschijnlijk meermaals ter beschikking moet worden gesteld — via herhaalde aankondigingen, bijkomende vergaderingen, enz.). Daarom dienen de lidstaten voldoende middelen voor deze procedures uit te trekken en moet een vereiste in die zin in de definitieve versie van de richtlijn worden opgenomen. Voor verdere opmerkingen in dit verband: zie paragraaf 2.8.

2.4. Het Comité van de Regio's dringt er bij de Commissie op aan na te gaan hoe de vereisten van het Verdrag van Århus inzake toegang tot de rechter zich verhouden tot die van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. De Commissie dient expliciet aan te geven aan welke minimumeisen lidstaten en bevoegde autoriteiten zich dienen te houden.

2.5. Volgens het Comité van de Regio's zou het zinvol zijn in de richtlijn aan te geven dat de term „NGO's” niet alleen milieuverenigingen, maar ook andere belanghebbende organisaties, zoals consumentenverenigingen, omvat.

2.6. In deze richtlijn wordt verduidelijkt dat voor elke uitbreiding van een in bijlage I opgenomen project — waarvoor in elk geval een milieueffectbeoordeling moet worden opgesteld — een beoordeling vereist is. Hoewel het Comité van de Regio's hier met tevredenheid kennis van heeft genomen, is het van mening dat in de richtlijn explicieter dient te worden ingegaan op de vereisten voor projecten die buiten bijlage II vallen en die volgens de lidstaten of de bevoegde autoriteiten aan een milieueffectbeoordeling onderworpen moeten worden. Voor dergelijke gevallen zouden de bepalingen voor bijlage I-projecten kunnen worden overgenomen.

2.7. Het Comité juicht het toe dat voor overleg over projectvergunningen en vergunningsaanvragen expliciet in adequate en redelijke termijnen is voorzien (artt. 2(2)(b) en 3(a), overeenkomstig nieuwe bijlage V). Volgens het Comité moet in de richtlijn duidelijk worden vermeld dat verkozen overheden geen sancties mogen worden opgelegd (noch door hun lidstaat de maat mag worden genomen) omdat zij voldoende tijd voor overleg inruimen — en bijvoorbeeld aankondigingen meermaals openbaar maken naarmate meer informatie ter beschikking wordt gesteld.

2.8. In het Verdrag van Århus worden de vergunningsaanvragers (dit kunnen vanzelfsprekend ook de overheden zelf zijn) er in de fase voorafgaand aan het indienen van hun aanvraag expliciet toe aangezet het betrokken publiek te omschrijven, hiermee een dialoog aan te knopen en informatie

over het doel van het project te verstrekken. In het licht van een efficiënt en doortastend beheer en volledige publieke inspraak zou een dergelijke aansporing volgens het Comité ook in deze richtlijn op haar plaats zijn.

2.9. Het Comité van de Regio's dringt er bij de Europese Commissie met klem op aan van artikel 6(6)(e) van het Verdrag van Århus af te wijken en in de richtlijn de bepaling op te nemen dat vergunningsaanvragers alternatieve voorstellen moeten uitwerken en de desbetreffende informatie in de loop van het proces openbaar moeten maken; de aanvrager dient de redenen waarom hij niet voor de alternatieve voorstellen heeft gekozen, aan te geven. Krachtens de huidige formulering van artikel 3(2) van de voorgestelde richtlijn zou de aanvrager die te goeder trouw alternatieven ter bestrijding van vervuiling tegen elkaar heeft afgewogen, aan extra verplichtingen moeten voldoen, terwijl de aanvrager die dit heeft nagelaten, zichzelf hiervoor niet eens dient te verantwoorden. Dit zou ertoe kunnen leiden dat steeds meer aanvragers er opzettelijk voor kiezen geen alternatieven in overweging te nemen. Een verplichting om rekening te houden met de best beschikbare technieken zou kunnen worden uitgebreid tot een meer algemene eis om alternatieve technische oplossingen expliciet in overweging te nemen en hierover informatie te verstrekken.

2.10. Volgens het Comité van de Regio's zou het een goede zaak zijn als ook de overheden zich bij de voorbereiding van in artikel 1 van de richtlijn opgenomen plannen en programma's aan deze verplichting zouden houden en in plaats van zich op één strategie te richten — die dan als een voldongen feit kan worden beschouwd — een aantal strategische opties onder de loep zouden leggen en hier overleg over zouden plegen.

2.11. Hoewel het Comité van de Regio's beseft dat artikel 1 een ander toepassingsgebied bestrijkt en de minimumeisen waarnaar in artikelen 2 en 3 wordt verwezen, misschien niet in hun totaliteit van toepassing zijn, zou het volgens het CvDR nuttig zijn om in de definitieve versie van de richtlijn een niet-bindend overzicht te geven van de vereisten en beginselen inzake inspraak met betrekking tot plannen en programma's.

2.12. Hoewel de vereisten inzake toegang tot de rechter van het Verdrag van Århus in artikelen 2(5) en 3(4) van de richtlijn zijn opgenomen, is artikel 9(2) van dit Verdrag kennelijk over het hoofd gezien. Krachtens dit artikel kunnen

door de overheid opgestelde plannen en programma's in de voorbereidingsfase voor de rechter worden aangevochten — waarbij moet worden opgemerkt dat een rechterlijke procedure enkel mogelijk is indien de mogelijkheid of verplichting hiertoe in de nationale wetgeving vermeld staat.

2.13. De verscherping van de regels inzake grensoverschrijdend overleg kan op de instemming van het Comité rekenen. Het Comité van de Regio's hoopt dat de grensoverschrijdende inspraakprocedure onder impuls van het Commissievoorstel op lange termijn een meerwaarde zal krijgen. Aangezien taalproblemen een goed begrip van de informatie en het opzetten van een gemeenschappelijk kader voor inspraak in de weg kunnen staan, worden Commissie en de lidstaten met klem verzocht in de definitieve versie van de richtlijn en bij de omzetting ervan in nationale wetten en procedures speciale aandacht aan dit onderwerp te besteden.

2.14. Het Comité van de Regio's stelt voor om in artikel 3(3)(b) — verstrekken van informatie over besluiten die met inachtneming van de vereisten voor publieke inspraak zijn genomen — een extra voorwaarde op te nemen, nl. dat de kosten voor het beschikbaar stellen van deze informatie redelijk moeten zijn. Het consulteren van deze informatie moge dan gratis zijn, het verstrekken ervan brengt kosten voor de bevoegde autoriteit met zich mee.

2.15. Tot slot vestigt het Comité van de Regio's de aandacht van de Europese Commissie op zijn advies over het gewijzigd voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's⁽¹⁾. De volgende opmerkingen uit dat advies blijven relevant:

„Het Comité beseft dat de bevoegde instanties binnen de Unie door de voorgestelde richtlijn in sterk uiteenlopende mate met extra kosten te maken zullen krijgen, en dringt er bij de lidstaten op aan deze kosten volledig te vergoeden.

Het Comité wijst erop dat communautaire plannen en programma's van bijvoorbeeld de Structuurfondsen niet onder de voorgestelde richtlijn vallen. Hoewel de richtsnoeren van de Structuurfondsen milieucriteria bevatten, gaan deze niet zo ver als een volledige milieu-effectrapportage, en er bestaat ook geen verplichting het publiek te raadplegen.”

⁽¹⁾ CDR 349/1999 fin.

Brussel, 14 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over:

- de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — Preventie van de criminaliteit in de Europese Unie — Beraad over gemeenschappelijke richtsnoeren en voorstellen voor een communautaire financiële steunverlening”, en
- het „Voorstel voor een beschikking van de Raad tot vaststelling van een programma voor stimulering, uitwisselingen, opleiding en samenwerking op het gebied van criminaliteitspreventie — Hippocrates”

(2001/C 357/16)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — Preventie van de criminaliteit in de Europese Unie — Beraad over gemeenschappelijke richtsnoeren en voorstellen voor een communautaire financiële steunverlening” en het „Voorstel voor een beschikking van de Raad tot vaststelling van een programma voor stimulering, uitwisselingen, opleiding en samenwerking op het gebied van criminaliteitspreventie — Hippocrates” (COM/2000/0786 def. — 2000/0304 (CNS));

gezien het besluit van de Commissie van 29 november 2000 om, overeenkomstig art. 265, eerste alinea, van het EG-Verdrag, het Comité van de Regio's te raadplegen over het onderwerp in kwestie;

gezien het besluit van zijn bureau d.d. 3 april 2001 om commissie 4 „Ruimtelijke ordening, stadsbeleid, energie, milieu” te belasten met de voorbereiding van een desbetreffend advies;

gezien het advies van het Comité van de Regio's over „Veiligheid en criminaliteit in steden” (CDR 294/1999 fin.)⁽¹⁾;

gezien het ontwerpadvies (CDR 100/2001 rev.), dat op 3 mei 2001 is goedgekeurd door commissie 4 (rapporteur: mevrouw Tarras-Wahlberg (S/PSE)),

heeft het volgende advies uitgebracht, dat tijdens de 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) met algemene stemmen werd goedgekeurd.

1. Opmerkingen van het Comité van de Regio's over de Mededeling

1.1. Zaken als veiligheid en zekerheid voor de burger komen in Europa meer en meer in de belangstelling te staan. Tal van regio's en gemeenten in de EU hebben al jaren te kampen met problemen op het gebied van criminaliteit, waarvan zowel individuele burgers en hun bezittingen als het bedrijfsleven en de overheid het slachtoffer zijn.

1.2. Het Comité van de Regio's is ingenomen met het „witboekgedeelte” van het document, waarin de aanzet wordt gegeven tot een strategie voor criminaliteitspreventie, evenals met de vaststelling van een desbetreffend programma: „Hippocrates”.

1.3. Het Comité van de Regio's is van mening dat criminaliteitspreventie voor een groot deel op lokaal niveau gestalte

dient te krijgen, wat in de praktijk ook het geval is. Mensen hebben in hun dagelijks leven recht op veiligheid: een belangrijke voorwaarde voor de kwaliteit van het bestaan.

1.4. Het Comité van de Regio's is het eens met de Commissie dat maatregelen van de Europese Unie een toegevoegde waarde kunnen geven aan het beleid van de lidstaten.

1.5. Het Comité van de Regio's wijst erop dat de maatregelen van de EU op het gebied van criminaliteitspreventie geen afbreuk mogen doen aan de fundamentele rechten en vrijheden van de burger. Meer controle met het oog op de preventie van criminaliteit mag niet betekenen dat burgers al te veel hinder gaan ondervinden van veiligheidsmaatregelen, noch op nationaal noch op regionaal en lokaal niveau. Het Comité vindt dat dergelijke ongewenste gevolgen speciale aandacht verdienen.

1.6. Omdat maatregelen dringend geboden zijn, beperkt het Comité van de Regio's zich in onderhavig advies tot de „kleine criminaliteit” en laat het de georganiseerde en/of grensoverschrijdende criminaliteit buiten beschouwing.

⁽¹⁾ PB C 57 van 29.2.2000, blz. 90.

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's op het gebied van criminaliteitspreventie in de Europese Unie

Definities — het begrip „criminaliteit”

2.1. Het Comité van de Regio's kan zich vinden in de door de Commissie gehanteerde definitie van criminaliteit en aanverwante handelingen, waaronder zowel misdrijven als andere vormen van afwijkend gedrag vallen, begaan door personen of niet-georganiseerde groepen van personen. Ter wille van de duidelijkheid stelt het Comité niettemin voor om de volgende, enigszins gewijzigde indeling aan te houden:

- ernstige criminaliteit, die vaak tegen personen is gericht, d.w.z. daden die in de lidstaten naar de wet strafbaar zijn (bijv. moord, verkrachting en bepaalde vormen van illegale handel);
- algemeen voorkomende delicten die als minder ernstig kunnen worden aangemerkt, maar evengoed in de lidstaten naar de wet strafbaar zijn (bijv. diefstal, heling, agressie, fraude en oplichting);
- zogenaamd dagelijks geweld, dat de neiging heeft steeds opnieuw de kop op te steken in allerlei verschillende contexten (in scholen, in stadions, op straat, in woonwijken enz.);
- andere vormen van asociaal gedrag, die kunnen worden gekenschetst als uitingen van asociaal gedrag zonder dat ze noodzakelijkerwijze strafbaar zijn, maar die wel door een cumulatief effect een klimaat van spanning en onzekerheid kunnen creëren.

2.2. Het Comité van de Regio's is van mening dat de hierboven gedefinieerde vormen van criminaliteit waarmee mensen in het dagelijks leven worden geconfronteerd, de gevoelens van onveiligheid sterk in de hand werken. Daarnaast zijn ze een voedingsbodem en leerschool voor de georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit. Het is dus van groot belang dat de lidstaten van de EU maatregelen nemen om deze vormen van criminaliteit te voorkomen en tegen te gaan.

2.3. Ook met de door de Commissie voorgestelde definitie van criminaliteitspreventie stemt het Comité van de Regio's in. Het wil slechts een kleine aanvulling, waardoor de definitie als volgt zou komen te luiden:

„De criminaliteitspreventie omvat alle activiteiten die ertoe bijdragen dat criminaliteit zowel kwantitatief als kwalitatief als sociaal verschijnsel verdwijnt of vermindert, hetzij door permanente en gestructureerde samenwerkingsmaatregelen, hetzij door ad-hocinitiatieven. Het is in dit verband van belang vast te stellen welke factoren en activiteiten, direct of indirect, van invloed kunnen zijn op het ontstaan van criminaliteit. Er zijn dan ook tal van actoren die hier een preventieve rol kunnen spelen: plaatselijke verkozenen, wetshandhavingdiensten en verschillende rechterlijke instanties, sociale diensten, het onderwijssysteem, verenigin-

gen in ruime zin, de industrie-, bank- en privésector, onderzoekers en wetenschappers alsmede het publiek in het algemeen met ondersteuning door de media.”

Deze definitie is in overeenstemming met eerder door het Comité geformuleerde standpunten.

Prioritaire maatregelen en een strategie voor criminaliteitspreventie

2.4. Het Comité van de Regio's is met de Commissie van mening dat de strategie voor criminaliteitspreventie gericht dient te zijn op de bescherming van zowel de individuele burger als de samenleving in haar geheel, en kan zich vinden in de voorgestelde doelstellingen.

2.5. Het Comité van de Regio's schaart zich achter de voorgestelde prioritaire acties op het gebied van algemene criminaliteit, waarbij voorrang wordt gegeven aan maatregelen tegen criminaliteit in steden, jeugdcriminaliteit en drugsgereguleerde criminaliteit. Bij de desbetreffende follow-upwerkzaamheden en toekomstige besluitvorming dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de standpunten van het Comité t.a.v. de verantwoordelijkheid van de lokale en regionale overheden op het gebied van criminaliteitspreventie.

2.6. Ook het Comité van de Regio's vindt dat de strategie voor criminaliteitspreventie toegespitst moet worden op kennis, partnerschap en een multidisciplinaire aanpak.

2.7. Het is van belang dat meer en doelbewust wordt gestreefd naar uitbreiding van kennis, zodat de lidstaten een beter inzicht kunnen krijgen in de verschijningsvormen en oorzaken van criminaliteit en nieuwe criminele tendensen kunnen opsporen. Als maatregelen op het gebied van criminaliteitspreventie intensiever worden gevolgd en geëvalueerd, kan dit een betrouwbare en zinvolle uitwisseling van ervaringen en goede praktijken binnen de EU ten goede komen.

2.8. Effectieve preventie kan alleen gestalte krijgen als de verschillende actoren die direct of indirect invloed kunnen hebben op het ontstaan van criminaliteit, worden geïdentificeerd en gemobiliseerd. Samenwerking bij de bestrijding van misdaad is dan ook een noodzakelijke voorwaarde voor succes. Modellen voor degelijke op preventie gerichte partnerschappen en netwerken kunnen op alle niveaus worden ontwikkeld: op Europees, nationaal en regionaal/lokaal niveau. Het Comité heeft er ook eerder al op gewezen dat tegelijkertijd nadruk moet worden gelegd op een grotere sensibilisering t.a.v. preventie, op uitwisseling van informatie en op het opzetten van acties en de follow-up daarvan (incl. verspreiding van resultaten).

2.9. Een alomvattende strategie voor criminaliteitspreventie vereist een multidisciplinaire benadering, zodat de complementariteit bij het gebruik van methoden wordt vergroot. Daardoor kunnen technieken worden ontwikkeld om het aantal misdrijven terug te dringen en preventieve maatregelen op sociaal vlak worden uitgewerkt.

Instrumenten ter ontwikkeling van maatregelen voor de preventie van criminaliteit in Europa

2.10. Het Comité van de Regio's constateert met voldoening dat in het geval van preventieve maatregelen die verschillende beleidsterreinen beslaan, samenwerking wordt benadrukt. Hierbij gaat het met name om beleidsterreinen die direct gevolgen hebben voor de veiligheid van burgers, zoals sociaal beleid, stedelijk beleid, regionaal beleid en onderzoeksbeleid. Andere belangrijke beleidsterreinen zijn de informatiemaatschappij, beleid jegens derde landen en milieubeleid. Zeer belangrijk is het dat de kandidaat-lidstaten nog vóór hun toetreding worden betrokken bij maatregelen tot preventie van criminaliteit.

2.11. Het Comité van de Regio's acht het noodzakelijk dat het programma ter bestrijding van sociale uitsluiting gekoppeld wordt aan de strategie voor criminaliteitspreventie. Evenzeer is het Comité er voorstander van dat preventie van drugsverslaving een plaats krijgt in de nieuwe sociale agenda, waarin een hogere levensstandaard centraal staat. Samen met de sociale, economische en culturele integratie van immigranten in het kader van de strijd tegen racisme en vreemdelingenhaat, vormen deze maatregelen een goede basis voor een strategie tot preventie van criminaliteit in het sociale beleid zoals dat op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau wordt gevoerd.

2.12. Het Comité van de Regio's wil andermaal wijzen op de problematiek in steden. Beseft moet worden dat criminaliteit vaak een gevolg is van een slechte stadsplanning. Ook het Comité is van mening dat onveiligheid en/of criminaliteit als indicator moet worden gebruikt bij de stadsaudits die om de zoveel tijd in de grote steden van de EU plaatsvinden.

2.13. Een strategie voor criminaliteitspreventie die dicht bij de burger staat, vereist een grondige kennis en analyse van de onveiligheidsgevoelens bij de mensen, en van de wijze waarop deze zich verspreiden. Opinie-onderzoeken vormen hier een belangrijke bron van informatie. Het Comité van de Regio's wil nogmaals wijzen op de belangrijke rol die de media in dit opzicht spelen. De berichtgeving in de media kan ertoe leiden dat het gevoel van onveiligheid zo sterk wordt dat het niet meer overeenstemt met de realiteit.

2.14. Het Comité van de Regio's benadrukt dat uitwisseling en verbreiding van goede praktijken voorafgegaan dient te worden door een toetsing ervan aan de hand van gemeenschappelijke criteria. Pas dan kan worden bepaald of ze kunnen worden nagevolgd of algemeen ingang kunnen vinden.

2.15. Effectieve maatregelen tot preventie van criminaliteit vereisen een uitgebreide mobilisering van tal van maatschappelijke actoren alsmede ontwikkeling van partnerschappen van nationale, lokale en regionale overheden, niet-gouvernementele organisaties, particuliere sector en burgers — stuk voor stuk maatschappelijke actoren die een eigen rol spelen bij de

preventie van criminaliteit. Het Comité van de Regio's staat positief tegenover het initiatief van Frankrijk en Zweden om een Europees netwerk voor de preventie van met name stedelijke criminaliteit, jeugdcriminaliteit en drugsgerelateerde criminaliteit op te zetten ⁽¹⁾.

2.16. Het Comité van de Regio's is het er mee eens dat er behoefte zou kunnen bestaan aan een Internet-site over criminaliteitspreventie. Een dergelijke site zou de toegang tot informatie over Europese en nationale beleidsmaatregelen en praktijken vergemakkelijken en het mogelijk maken informatie uit te wisselen als onderdeel van de activiteiten van de Europese preventienetwerken. Het Comité wil in dit verband tevens de aandacht vestigen op de omvang van de preventieve activiteiten die in de EU op regionaal en lokaal niveau plaatsvinden, en op de mogelijkheid om ook voor dergelijke activiteiten ⁽²⁾ plaats in te ruimen op genoemde Internet-site. Overigens wil het Comité erop wijzen dat men ook weer niet al te veel moet verwachten van een dergelijke website.

Hippocrates

2.17. Het Comité van de Regio's juicht het toe dat er nu een voorstel voor een financieel instrument is, en verwacht evenals de Commissie dat dit een toegevoegde waarde zal geven aan de nationale maatregelen tot preventie van criminaliteit.

2.18. Het Comité van de Regio's spreekt zijn steun uit voor de acties die het programma omvat, nl. opleiding, uitwisselingen en stages, studies en onderzoek, ontmoetingen en studiebijeenkomsten en verspreiding van de resultaten die in het kader van het programma werden verkregen.

2.19. Het Comité van de Regio's is tevens van mening dat de kandidaat-lidstaten de kans moeten krijgen om, als voorbereiding op hun toetreding, deel te nemen aan de projecten die via Hippocrates worden gefinancierd.

2.20. Het Comité van de Regio's acht het een goede zaak dat bij de opstelling van het programma is uitgegaan van dezelfde beginselen als in het geval van andere financieringsinstrumenten op het gebied van justitie en binnenlandse zaken. Met betrekking tot de criteria op grond waarvan aanspraak kan worden gemaakt op middelen uit het programma (binnen de EU), valt te overwegen om te profiteren van de ervaringen die zijn opgedaan bij de uitreiking van de Europese prijs voor criminaliteitspreventie (ECPA — European Crime Prevention Award), waaraan op dit moment zes EU-lidstaten deelnemen. Bedoeling van deze wedstrijd is het bevorderen van maatregelen ter bestrijding van met name de „kleine criminaliteit”.

⁽¹⁾ Raad van de Europese Unie 13464/00 DG H III.

⁽²⁾ Zoals activiteiten in het kader van CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design), gericht op het terugdringen van criminaliteit en de angst daarvoor via stadsplanning, architectuur, stadssanering en onderhoud van steden. Hieraan wordt bekendheid gegeven door de European Designing Out Crime Association (website: www.e-doca.net) en de International CPTED Association (website www.CPTED.net).

2.21. Het Comité van de Regio's vindt het geplande bedrag van 2 miljoen euro voor de tenuitvoerlegging van het programma niet voldoende. Volgens het voorstel gaat het om een „proefprogramma”, d.w.z. de looptijd beperkt zich tot twee jaar (van 1 januari 2001 t/m 31 december 2002), zulks in overeenstemming met andere programma's die onder de verantwoordelijkheid van de Commissie vallen. Het Comité waagt het te betwijfelen of het programma er in deze proefperiode werkelijk toe zal leiden dat de totale steun voor projecten ter preventie van criminaliteit toeneemt. Afgezien van het lage bedrag dat is uitgetrokken, kan vaststelling van het programma „Hippocrates” ook nog als gevolg hebben dat de mogelijkheid om een beroep te doen op middelen uit andere programma's voor criminaliteitspreventie verdwijnt. Derhalve is het Comité van mening dat het programma gedurende de eerste twee jaar niet per se een verbetering inhoudt.

2.22. Naar de mening van het Comité van de Regio's is het buitengewoon belangrijk dat maatregelen op het gebied van de niet-georganiseerde criminaliteit veel aandacht krijgen, anders is het risico groot dat het probleem van de zogenaamde kleine criminaliteit op de achtergrond raakt.

2.23. Het Comité van de Regio's staat positief tegenover het programma Hippocrates en gaat er vanuit dat het huidige hiervoor uitgetrokken bedrag na de proefperiode zal worden verhoogd.

Conclusies

2.24. Het Comité van de Regio's kan zich vinden in de definities van „criminaliteit” en „preventie” zoals deze in het document van de Commissie worden voorgesteld. Genoemde begrippen dienen in de hele Europese Unie op nationaal, regionaal en lokaal niveau op dezelfde wijze te worden geïnterpreteerd en gehanteerd.

2.25. Het Comité van de Regio's benadrukt dat bij het uitvoeren van de strategie voor acties op het gebied van criminaliteitspreventie het subsidiariteitsprincipe in acht dient te worden genomen.

2.26. Het Comité van de Regio's schaart zich achter de geformuleerde doelstellingen en de voorgestelde prioritaire maatregelen, die voor alles gericht zijn op de bestrijding van criminaliteit in steden, jeugdcriminaliteit en drugsgerelateerde criminaliteit.

2.27. Het Comité van de Regio's wil erop wijzen dat een Europese strategie voor criminaliteitspreventie dient te stelen op een integrale aanpak en zowel contextgerelateerde als sociale maatregelen dient te bevorderen.

2.28. Het Comité van de Regio's vindt het een goede zaak dat bij maatregelen die verschillende beleidsterreinen beslaan, samenwerking wordt benadrukt.

2.29. Het Comité van de Regio's is zeer te spreken over de plannen om een Europees netwerk voor criminaliteitspreventie op te zetten.

2.30. Het Comité van de Regio's staat achter het voorstel om eventueel een Internet-site over criminaliteitspreventie te lanceren.

2.31. Het Comité van de Regio's staat positief tegenover het programma Hippocrates en gaat er vanuit dat maatregelen op het gebied van niet-georganiseerde criminaliteit voorrang krijgen.

2.32. Het Comité van de Regio's gaat er vanuit dat het huidige voor het programma uitgetrokken bedrag na de proefperiode zal worden verhoogd.

2.33. Het Comité van de Regio's vindt het belangrijk dat het financiële instrument ook ten goede komt aan de kandidaat-lidstaten.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT

Advies van het Comité van de Regio's over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Een internemarktstrategie voor de dienstensector””

(2001/C 357/17)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement „Een internemarktstrategie voor de dienstensector” (COM(2000) 888 def.);

gezien het besluit van de Commissie van 13 februari 2001 om het CvDR krachtens art. 265, eerste alinea van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap over dit onderwerp te raadplegen;

gezien het besluit van het bureau van het CvDR van 13 juni 2000 om commissie 6 „Werkgelegenheid, economisch beleid, interne markt, industrie en MKB” met de voorbereidende werkzaamheden van het advies te belasten;

gezien de conclusies van de Raad van Lissabon;

gezien de conclusies van de Raad van Stockholm;

gezien de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad — de strategie voor de Europese interne markt (COM(1999) 624 def.);

gezien het CvDR-advies (CDR 185/2000 fin) ⁽¹⁾ over „De uitdagingen voor het ondernemingenbeleid in de kenniseconomie” (COM(2000) 256 def.);

gezien het CvDR-advies (CDR 468/2000 fin) ⁽²⁾ over „innovatie in een kenniseconomie” (COM(2000) 567 def.);

gezien het ontwerpadvies (CDR 134/2001 rev.) dat op 7 mei 2001 door commissie 6 is goedgekeurd; rapporteur was de heer Sanz Alonso (E/EVP), minister-president van de Spaanse regio La Rioja,

heeft tijdens zijn 39e zitting van 13 en 14 juni 2001 (vergadering van 13 juni) het volgende advies met algemene stemmen goedgekeurd.

Overwegingen en aanbevelingen

Het algemene beeld van de dienstensector op de interne markt

1. Het CvDR maakt graag van de gelegenheid gebruik om zijn licht te laten schijnen over de mededeling van de Commissie, die het algemene kader zal vormen voor de ontwikkeling van de dienstensector op de interne markt.

2. In de conclusies van de Raad van Stockholm worden de voorstellen van de Commissie in de Mededeling over een internemarktstrategie voor de dienstensector positief onthaald.

3. De interne markt is van cruciaal belang voor een duurzame groei, meer en betere werkgelegenheid en een sterkere sociale samenhang.

4. Door de informatiemaatschappij heeft de dienstensector een nieuwe dimensie gekregen. Dienstverlenende bedrijven, met name het MKB, moeten zich aanpassen aan de manier waarop het aanbod en de levering van diensten onder invloed van de nieuwe technologieën veranderen, en daartoe moeten dan ook de nodige maatregelen worden getroffen.

Voor de dienstensector op de interne markt is een strategie nodig

5. Het CvDR is het ermee eens dat er een algemene strategie voor de dienstensector op de interne markt moet komen. De dienstensector moet meer kwaliteit leveren en concurrerder

⁽¹⁾ PB C 22 van 24.1.2001, blz. 10.

⁽²⁾ PB C 253 van 12.9.2001, blz. 20.

worden, iets wat ook de expansie van de Europese economie ten goede zal komen. De Commissie heeft in 1999 een strategie voor de Europese interne markt gepubliceerd⁽¹⁾ waarin de volgende vier doelstellingen stonden: verbeteren van de levenskwaliteit van de burgers; verbeteren van de efficiëntie van de communautaire producten- en kapitaalmarkten; verbeteren van het ondernemingsklimaat; gebruikmaken van de verworvenheden van de interne markt in een veranderende wereld.

6. In de nieuwe economie zijn voor allerlei transacties de grenzen vervaagd. Dit komt de interne markt ten goede; voor een bepaalde soort dienstverlening kan de consument nu even gemakkelijk terecht bij bedrijven in zijn gemeente, regio of land als bij bedrijven in andere lidstaten.

7. De informatiemaatschappij moet echter de integratie en de regionale samenhang versterken en mag dus zeker niet leiden tot een tweedeling tussen regio's⁽²⁾ die diensten verlenen en regio's die hiervan gebruikmaken.

8. De infrastructuur, vooral de telecommunicatie-infrastructuur, krijgt in de dienstverlening een steeds belangrijkere rol. Het CvdR staat dan ook achter alle bepalingen die zijn opgesteld voor de structuurfondsen en het Cohesiefonds en vindt ook dat er telecommunicatie-infrastructuur moet worden ontwikkeld die alle Europese regio's en gemeenten in staat stelt om elektronische diensten te leveren. Bovendien moet de infrastructuur voor de levering van niet-elektronische diensten worden verbeterd.

9. Het is van groot belang dat de kosten van telecommunicatie dalen. Gelukkig is dit precies wat er gebeurt: dankzij de liberalisering van de sector is de dienstverlening in de afgelopen jaren goedkoper geworden en is bovendien het dienstenaanbod vergroot. Er mag echter geen afbreuk worden gedaan aan de universele dienstverlening, en de dienstverlening aan gehandicapten en achtergestelde bevolkingsgroepen mag niet in het gedrang komen.

10. Dankzij de informatiemaatschappij en de informatisering van de dienstensector krijgt de interne markt sneller gestalte. Dezelfde factoren hebben echter ook bijgedragen aan het ontstaan van een wereldmarkt waarop het regionaal verankerde MKB zich maar moeilijk op voet van gelijkheid kan

weren. Decentrale overheden zouden daarom de op hun grondgebied gevestigde bedrijven moeten kunnen helpen om inzicht te krijgen in wat hun lokale klanten willen en nodig hebben, zodat zij een betere concurrentiepositie kunnen verwerven. Regionaal verankerde kleine en middelgrote bedrijven moeten op de interne markt kunnen opereren met optimale benutting van ICT en vooral van de instrumenten en infrastructuur van de informatiemaatschappij. Op die manier kunnen zij op voet van gelijkheid met soortgelijke bedrijven uit derde landen concurreren.

11. Voor sommige bedrijven en voor consumenten is toegang tot elektronische diensten moeilijk. Daarom zou er voor cursussen moeten worden gezorgd om hen in staat te stellen de mogelijkheden van deze nieuwe generatie diensten beter te benutten.

12. Door een gebrek aan academici in Europa ontwikkelt de elektronische dienstverlening zich momenteel minder snel en komen er tegelijkertijd minder nieuwe banen bij. Opleidingen, vooral in het kader van levenslang leren, moeten een prioriteit zijn van lokale en regionale overheden; alleen met goed opgeleide werknemers kunnen regionale bedrijven — met name het MKB — aanhaken bij de ontwikkelingen op het gebied van de elektronische dienstverlening.

13. In de elektronische dienstverlening moet meertaligheid worden gestimuleerd om ervoor te zorgen dat de Europese consument ook daadwerkelijk van deze nieuwe diensten gebruik kan maken. Lokaal en regionaal verankerde bedrijven die zich het dichtst bij de consumenten in hun omgeving bevinden zijn in dit opzicht dan ook in het voordeel.

14. De culturele kenmerken van regio's en gemeenten moeten gerespecteerd worden. Als men bij de elektronische dienstverlening ook culturele factoren laat meespelen, nemen de commerciële mogelijkheden toe, waarvan het toerisme en de hieraan gerelateerde diensten eventueel kunnen profiteren. Bovendien krijgen ambachtelijk vervaardigde producten uit de regio dan de kans op een bredere verspreiding.

15. In dit verband mag niet voorbij worden gegaan aan de op handen zijnde uitbreiding van de EU. De nieuwe landen zullen deel uitmaken van de interne markt. Daarom moet nu al worden gewerkt aan de verdere integratie van de interne markt en dienen de kandidaat-lidstaten tegelijkertijd via voorlichting en opleidingen op een en ander te worden voorbereid. Op die manier kan worden bereikt dat de in de toetredingsverdragen op te nemen overgangstermijnen m.b.t. het vrije verkeer van diensten zo kort mogelijk zijn.

(1) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: strategie voor de Europese interne markt — COM(1999) 624 def.

(2) Tweede verslag van de Commissie over de economische en sociale samenhang.

Het uit de weg ruimen van obstakels

16. Een geïntegreerde interne markt is pas een feit wanneer er voor de verlening van diensten geen nationale grenzen meer gelden. Daarom is het CvdR het met de Commissie eens dat een bedrijf bij de levering van diensten in een andere lidstaat dan waar het gevestigd is, niet langer mag stuiten op administratieve belemmeringen en dat wettelijke voorschriften moeten worden geharmoniseerd. De in dit verband te nemen maatregelen moeten betrekking hebben op alle diensten en in overeenstemming zijn met andere beleidsmaatregelen van de EU; daarbij dient rekening te worden gehouden met de specifieke kenmerken van alle sectoren.

17. Het CvdR is voor een doeltreffend systeem voor de behandeling van klachten en de beslechting van geschillen, waarmee de economische rechten van consumenten op een geïntegreerde markt kunnen worden veiliggesteld en hun vertrouwen in de elektronische dienstverlening kan worden vergroot. Een dergelijk systeem is van groot belang voor grensoverschrijdende transacties.

18. De invoering van de euro zal de integratie van de interne markt ten goede komen en veel van de huidige belemmeringen voor de grensoverschrijdende dienstverlening uit de weg helpen ruimen.

19. Bij de levering van diensten moet rekening worden gehouden met de diverse milieu-eisen. De lidstaten, regio's, gemeenten en instellingen dienen op milieugebied in ieder geval het subsidiariteits- en het proportionaliteitsbeginsel te respecteren.

Toepassing van de strategie

20. Het CvdR staat achter de strategie, maar vindt het voorgestelde tijdschema wel erg ambitieus. Weliswaar moet de Commissie de in de mededeling genoemde termijnen respecteren, maar het is onontbeerlijk dat zij informatie inwint bij alle betrokken partijen (lidstaten, regio's en gemeenten enerzijds en bedrijven en consumenten anderzijds).

21. Het CvdR wijst op het belang van de „analyse van de aanhoudende belemmeringen van het vrije verkeer van diensten en hun zijdelingse effecten voor andere economische sectoren”. Begin 2002 verschijnt hierover een document van de Commissie op basis waarvan een aanpak zal worden uitgewerkt om deze belemmeringen te verwijderen. De Commissie moet dan ook een zo exact en volledig mogelijke analyse maken.

22. De Commissie is terecht van plan om via openbaar overleg haar voordeel te doen met de ervaringen van consumenten en bedrijven die diensten leveren of hiervan gebruikmaken.

23. In de mededeling staat niets over de uitvoering van deze maatregelen in de kandidaat-lidstaten, waarmee niettemin samengewerkt moet worden. Een goede manier om bekendheid te geven aan de strategie voor de dienstensector op de interne markt is het aangaan van bestuurlijke samenwerkingsverbanden met regio's en gemeenten in de kandidaat-lidstaten.

24. Het CvdR is het eens met het voorstel van de Commissie om de belemmeringen uit de weg te ruimen via wederzijdse erkenning, de directe toepassing van de Verdragsbeginselen in gevallen waarin nog geen inbreukprocedure is ingeleid, niet-wettelijke procedures en het gebruik van een horizontaal harmoniseringsinstrument. Bij het slechten van de barrières voor een vrije dienstverlening moet zo veel mogelijk gebruik worden gemaakt van niet-wettelijk geregelde procedures.

Afsluitende aanbevelingen

25. Bij het streven naar een geïntegreerde dienstensector moet het behoud van de geografische en regionale samenhang vooropstaan. De totstandbrenging van een volledig geïntegreerde interne markt dient een gemeenschappelijk karwei te zijn waaraan Europese regio's en gemeenten een bijdrage leveren. Uitzonderingen ingevolge verschillen in economische ontwikkeling tussen regio's zijn hierbij ontoelaatbaar.

26. Bij de totstandbrenging van de interne markt voor diensten mag de burger in geen geval louter als consument worden beschouwd. Voorkomen moet worden dat de informatiemaatschappij in dit verband uitgroeit tot een nieuwe factor van sociale uitsluiting. Zij moet de levenskwaliteit van de Europese bevolking verbeteren en mag geen middel worden waarvan alleen dienstverlenende bedrijven gebruik kunnen maken.

27. Voor een goede werking van de interne markt zijn krachtigere maatregelen nodig om de obstakels uit de weg te ruimen die het vrije verkeer van diensten belemmeren. Van elke drie werknemers werken er in Europa momenteel twee in de dienstensector.

28. Bij de totstandbrenging van een geïntegreerde interne markt spelen nieuwe technologieën een cruciale rol. Wat dit betreft ligt er voor het MKB een unieke kans: als kleine en middelgrote ondernemingen van deze nieuwe technologieën gebruik gaan maken, zullen ze de concurrentie met grote ondernemingen aankunnen of hiermee kunnen samenwerken

en zo toegang krijgen tot nieuwe marktsegmenten. De kosten voor aanleg en onderhoud van de infrastructuur en voor de dienstverlening in de verschillende lidstaten (waarop dus ook verschillende wetgevingen van toepassing zijn) en die nu nog wel door grote ondernemingen maar niet door kleine en middelgrote bedrijven kunnen worden gedragen, waardoor deze een betere toegang tot de verschillende markten hebben, zullen flink afnemen.

29. Het feit dat de informatiemaatschappij de totstandkoming van de interne markt voor diensten vergemakkelijkt, kan er echter ook toe leiden dat bedrijven uit de sector verhuizen naar regio's en gemeenten waar de economische en fiscale voorwaarden het gunstigst zijn. Daarom moet bijzondere aandacht worden geschonken aan de toepassing van de Europese belastingwetgeving, de ondersteuning die de meest ontwikkelde regio's deze bedrijven kunnen bieden en de impact daarvan.

30. De grote vervoers-, energie- en telecommunicatienetwerken dienen zonder meer verder te worden ontwikkeld en ook moet hun effectiviteit worden verhoogd. Verder pleit het Comité voor onderlinge koppeling en interoperabiliteit van de netwerken zodat deze kunnen bijdragen tot een evenwichtige en faire regionale ontwikkeling.

31. Het is van belang dat de geïntegreerde interne markt voor diensten op een duurzame manier gestalte krijgt. Hierbij moet aan de hand van de criteria kwaliteit, milieu-efficiëntie, rationaliteit, functionaliteit en concurrentievermogen worden gekeken naar wat de werknemers, bedrijven en markten in kwestie precies aankunnen.

32. Als Europese bedrijven hun internationale concurrentiepositie willen verbeteren, mag dat niet ten koste gaan van de kwaliteit van hun dienstverlening. De dienstverlening in Europa heeft zich altijd gekenmerkt door een hoge meerwaarde, die o.m. blijkt uit zaken als biologische, of cultuurbepaalde,

productiewijzen, oorsprongsbenamingen en geografische aanduidingen en milieubewuste praktijken.

33. Als bedrijven ter verbetering van hun concurrentiepositie de prijzen van hun diensten verlagen, mag dit niet leiden tot lagere loonkosten. Rechtvaardige lonen en sociale uitkeringen zijn twee kenmerken van het Europese sociale model. Doordat de rechten van werknemers in Europa worden gerespecteerd en er een sociale dialoog wordt gevoerd, verschilt het sociale model er van andere sociale modellen⁽¹⁾.

34. Ook in de dienstensector moeten innovatieprocessen worden doorgevoerd op het gebied van creatie of verlening van nieuwe diensten door het Europese bedrijfsleven.

35. Het CvDR zal speciale aandacht schenken aan het beleid ter bescherming van de consument. De dienstverlening op de interne markt mag de gezondheid van consumenten niet in gevaar brengen, al mogen de normen die elke lidstaat in dit verband heeft vastgesteld geen extra belemmering vormen voor de voltooiing van de interne markt.

36. Bij het in kaart brengen van de belemmeringen voor de interne markt voor diensten moeten ook de regio's worden geraadpleegd, omdat zij de Commissie dankzij hun kennis van en nauwe banden met lokale en regionale ondernemingen van zeer bruikbare informatie kunnen voorzien.

37. De Commissie moet erop toezien dat de lidstaten, regio's en gemeenten de regels met betrekking tot het vrije verkeer van diensten op de interne markt goed toepassen, óók de regels op het gebied van milieubehoud, gezondheid en consumentenbescherming. Zij moet vooral met een waakzaam oog blijven werken aan de verwijdering van belemmeringen.

⁽¹⁾ Rapport van Eurostat van maart 2001: Analyse van de loonkosten in de industri- en de dienstsector in Europa, Verenigde Staten en Japan.

Brussel, 13 juni 2001.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Jos CHABERT